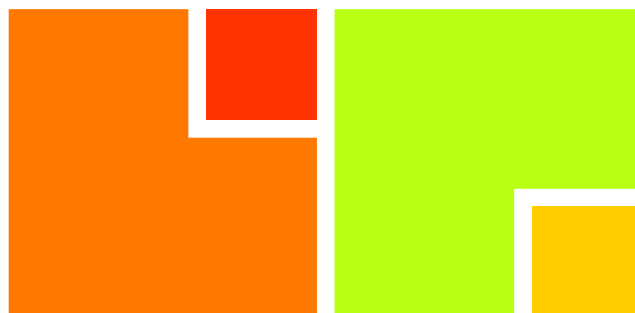

MLADINSKO
DELO IN
MLADINSKA
POLITIKA
NA LOKALNI
RAVNI

KARMEN
MURN

Mama
Mladinska Mreža

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

331.578-053.6(497.4)

MURN, Karmen

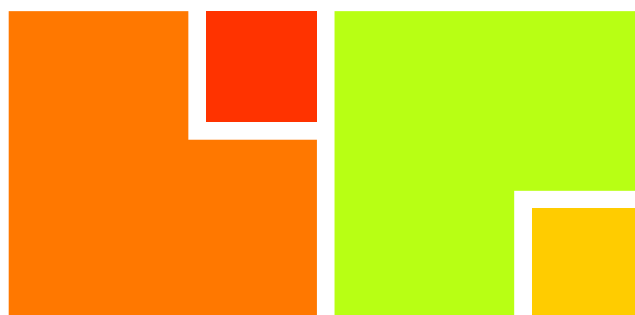
Mladinsko delo in mladinska politika na lokalni ravni / Karmen
Murn. - Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike
Slovenije za mladino, 2011

ISBN 978-961-6101-57-8

255338240

MLADINSKO
DELO IN
MLADINSKA
POLITIKA
NA LOKALNI
RAVNI

KARMEN
MURN

Mama
Mladinska Mreža

KOLOFON

Naslov	Mladinsko delo in mladinska politika na lokalni ravni
Izvajalec	Zavod Mladinska mreža MaMa
Avtor	Karmen Murn, Uroš Skrinar
Izdajatelj	Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino
Oblikovanje in priprava za tisk	Darjan Bunta
Lektura	Petra Aškerc
Kraj	Ljubljana
Leto izida	2011
Naklada	400
Financer	Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino

MLADINSKO
DELO IN
MLADINSKA
POLITIKA
NA LOKALNI
RAVNI

KARMEN
MURN

POVZETEK

Naloga Mladinsko delo in mladinska politika na lokalni ravni je analiza različnih virov, kjer smo pridobili informacije o mladinski strukturi na lokalni ravni, razpršenosti, financiranju in povezovanju. Pridobili pa smo tudi podatke o nacionalni strukturi in pregledali povezanost lokalnega in nacionalnega nivoja.

V nadaljevanju smo pregledali instrumente za podporo mladinskega dela, ki so se izoblikovali v okviru izpolnjenih vprašalnikov, ki smo jih poslali občinam v Sloveniji. S pomočjo podatkov iz občin smo definirali štiri instrumente za podporo mladinskega dela: raziskave mladine, dolgoročna mladinska strategija, javni mladinski sektor in javni razpisi za mladino. Vsak instrument smo posebej analizirali in ugotovili, da se občine teh instrumentov različno poslužujejo in da ni poenotenega vzorca uporabe teh instrumentov.

Tej ugotovitvi je sledil pregled ukrepov na lokalni ravni, ki smo jih zabeležili kot standarde mladinske politike na lokalni ravni. Tudi tukaj smo ugotovili, da med občinami obstajajo velike razlike in da o posebnih standardih ne moremo govoriti, se pa že nakazuje zametek standardov.

Sledil je sklepni del, kjer smo zbrali vse dosedanje informacije, predstavili tako imenovano mladinsko problematiko in podali nekaj priporočil, ki lahko služijo kot osnutek za pripravo Nacionalnega mladinskega programa.

Analiza ni popolna, ker za določene podatke nimamo poenotenih baz podatkov, iz katerih bi črpali informacije. Analiza je zgolj posnetek stanja, kakršnega smo lahko zabeležili v letu 2010 z zbranimi podatki za leto 2009.

SUMMARY

Analysis Youth work and Youth policy at the local level based on different sources we were able to gain on the youth structure at the local level. We also reviewed its dispersion, financing and integration continuing with the integration of the local and national level.

In addition we reviewed instruments to support the youth work, formulated in the completed questionnaires we sent to municipalities all over Slovenia. Information we received from municipalities helped us to define four instruments to support the youth work: youth research, long-term youth strategy, youth public sector and invitation for grants. Analysis of these instruments showed us municipalities use these instruments quite differently.

Following these information we reviewed actions at the local level trying to set standards of the youth policy and came to the same conclusion. There are big differences among municipalities therefore we cannot talk about the special standards though there are few starts.

In conclusion we have presented so called youth issues and added few recommendations which could be used as a draft to make a National youth programme.

Analysis is not perfect because there is not enough unified database on youth. Analysis is merely snapshot we could get in 2010 and based on the data from 2009.

KAZALO

Kazalo preglednic	8
Kazalo prilog	9
Predgovora	10
1. Uvod	12
1.1. Opis dela	12
1.1.1. Metodologija	13
1.1.2. Časovnica	14
2. Organiziranost mladinskega sektorja	15
2.1. Urad RS za mladino (URSM)	15
2.2. Mladinski program in program za mlade	16
2.3. Mladinska organizacija in organizacija za mlade	18
2.3.1. Nacionalne mladinske organizacije	18
2.3.1.1. Število nacionalnih mladinskih organizacij	19
2.3.1.2. Organizacijska oblika nacionalnih mladinskih organizacij	19
2.3.1.3. Financiranje nacionalnih mladinskih organizacij	21
2.3.2. Mladinski centri	22
2.3.2.1. Število mladinski centrov	22
2.3.2.2. Razpršenost mladinskih centrov po Sloveniji	25
2.3.2.3. Organizacijska oblika mladinskih centrov	27
2.3.2.4. Financiranje mladinskih centrov	28
2.3.2.5. Vsebina mladinskih centrov	35
2.3.2.6. Četrtni mladinski centri	36
2.3.3. Mladinski sveti lokalnih skupnosti	37
2.3.3.1. Število mladinskih svetov lokalnih skupnosti	37
2.3.3.2. Razpršenost mladinskih svetov lokalnih skupnosti	40
2.3.3.3. Financiranje mladinskih svetov lokalnih skupnosti	41
2.3.4. Druge nevladne organizacije	41
2.3.4.1. Število drugih nevladnih organizacij	42
2.3.4.2. Razpršenost in organizacijska oblika nevladnih organizacij	42
2.3.4.3. Financiranje drugih nevladnih organizacij	42
2.4. Sinteza	43
2.4.1. Lokalne mladinske strukture	43
2.4.1.1. Teorija in praksa	43
2.4.1.2. Naloge in financiranje	47
2.4.2. Povezanost lokalnih z nacionalnimi mladinskimi strukturami	48
3. Instrumenti za podporo mladinskega dela	53
3.1. Raziskave o mladih	53
3.2. Mladinska lokalna strategija	56
3.2.1. Lokalni program mladih v Mestni občini Maribor za 2010–2012	58
3.2.2. Mladi v korak s časom 2010–2015, Velenje	60
3.2.3. Program mladinskega dela Občine Šentjur za obdobje 2008–2013	62

3.2.4. Temeljni dokumenti	63
3.2.4.1. Temeljni nacionalni dokumenti	63
3.2.4.2. Temeljni dokumenti Urada RS za mladino	64
3.2.4.3. Temeljni evropski dokumenti	64
3.2.5. Sinteza	66
3.3. Javni mladinski sektor	67
3.4. Javni razpisi	69
4. Standardi mladinske politike na lokalni ravni	71
4.1. Izzivi občin	72
4.2. Sistemska ureditev mladinskega področja v občini	74
4.3. Odloki o mladinskem delu	79
4.3.1. Sežana	79
4.3.2. Maribor	80
4.3.3. Velenje	82
4.4. Finančna ureditev mladinskega področja v občinah	89
4.5. Mladinska infrastruktura	90
5. Primerjava mednarodnih praks	92
5.1. Ureditev mladinskega področja	95
5.2. Urejenost mladinske politike in mladinskega dela	96
5.3. Opisi poseganja nacionalnih oblasti v mladinski sektor na lokalni ravni	97
6. Sklep	101
6.1. Polja mladinskega dela	101
6.2. Mladinska politika	103
6.3. Elementi oziroma indikatorji mladinske politike	104
6.4. Priporočila	106
6.4.1. Povezanost lokalno – nacionalno	106
6.4.2. Zastopanost interesov vseh mladih	106
6.4.3. Povezava mladinskih svetov lokalnih skupnosti z Mladinskim svetom Slovenije	106
6.4.4. Mladinski center kot nosilec politike mladih	106
6.4.5. Poročanje in redefinicija kazalnikov uspešnosti	107
6.4.6. Regionalni mladinski centri	109
Viri	110

KAZALO PREGLEDNIC

Slika 1: Občine z mladinskim centrom	25
Slika 2: Razporeditev mladinskih centrov glede na število mladinskih centrov	27
Slika 3: Pravno-formalna ureditev mladinskih centrov po statističnih regijah	28
Slika 4: 20 največjih porabnikov občinskega proračuna med mladinskimi centri	29
Slika 5: 20 največjih porabnikov sredstev iz lokalnih virov	30
Slika 6: Prihodki mladinskih centrov glede na pravno-formalno ureditev	31
Slika 7: Vrednost programa mladinskih centrov	32
Slika 8: Povprečna vrednost izvedenega programa mladinskih centrov	33
Slika 9: Povprečni letni prihodki mladinskih centrov	34
Slika 10: Povprečna vrednost lastnih prihodkov mladinskih centrov	35
Slika 11: Porabljena sredstva po vsebini	36
Slika 12: Razpršenost mladinskih svetov	40
Slika 13: Razpršenost mladinske strukture po statističnih regijah	45
Slika 14: Prikaz mladinskih struktur po statističnih regijah	46
Slika 15: Dejavnost mladinskih centrov in mladinskih organizacij	47
Slika 16: Organiziranost mladinskih struktur	49
Slika 17: Izvajalci raziskav o mladih	54
Slika 18: Načini sodelovanja mladih	57
Slika 19: Število javnih zavodov po statističnih regijah	68
Slika 20: Teme razpisov	70
Slika 21: Primerjava ureditev – Urad za mlade	84
Slika 22: Primerjava ureditev – Organizacija mladih	85
Slika 23: Primerjava ureditev – Komisija za mladinska vprašanja	86
Slika 24: Primerjava ureditev – Naloge komisije	87
Slika 25: Primerjava ureditev – Lokalni program	88
Slika 26: Mladinska infrastruktura	91
Slika 27: Odstotek mladih na celotno populacijo	93
Slika 28: Teme ministrstev, ki so zadolžene za mladino	94
Slika 29: Finance, namenjene za mladino po posameznih državah	95
Slika 30: Urejenost mladinske politike in mladinskega dela	97
Slika 31: Definicije mladinske politike	101
Slika 32: Od vložka do dolgoročnega vpliva	108

KAZALO PRILOG

1. Vprašalnik občin
2. Seznam razpisov
3. Odlok o mladinskem delu Sežana
4. Odlok o mladinskem delu Maribor
5. Odlok o mladinskem delu Velenje
6. Lokalni mladinski program za mlade Šentjur
7. Lokalni mladinski program za mlade Maribor
8. Lokalni mladinski program za mlade Velenje
9. Rezultati URSM – NMO
10. Rezultati URSM – MC
11. Rezultati URSM – MSLS
12. Rezultati URSM – NVO

PREDGOVOR

V letu 2010 so poslanci državnega zbora soglasno sprejeli Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju. Ena bistvenih sestavin omenjenega zakona je zagotovitev ustrezne pravne podlage za pripravo in sprejem prvega nacionalnega programa za mlade v Sloveniji. V ta namen smo v Uradu RS za mladino na podlagi presoje, da je za pripravo kvalitetnega nacionalnega programa pomembno pridobiti kvalitetne in stvarne podatke, zasnovali nabor potrebnih analiz in raziskav. Del se jih nanaša na splošno stanje mladih v Sloveniji, pomemben del pa tudi nepodredno na pridobivanje poglobljenih informacij o mladinski politiki in instrumentih mladinske politike. Tudi na lokalni ravni kot primarni ravni razvoja in izvajanja mladinskega dela. Za to nalogo je bila s svojo razširjeno mrežo po lokalnih skupnostih ter dostopom do informacij izbrana Mladinska mreža MaMa.

Lokalne skupnosti so tiste, ki so mladim v prepoznavanju njihov potreb in želja lahko najbližje. Kljub majhnosti slovenskega prostora se namreč potrebe in želje mladih razlikujejo, zato mora biti prepoznavanje in uresničevanje teh potreb ena od pomembnih nalog vsake lokalne skupnosti. Kot je razvidno iz pričujoče analize, se mnogo lokalnih skupnosti odloča za ustanovitev ali vsaj (so)financiranje mladinskega centra. To je vsekakor spodbudno, kljub vsemu pa je potrebno izpostaviti, da mladinski centri ne bi smeli (p)ostati edini akter na področju mladine v lokalni skupnosti. Naloga občin mora še vedno ostati vodenje politike za mlade, pri čemer pa je pomembno, da vedo razlikovati med sogovorniki na mladinski strani, npr. med mladinskimi sveti lokalnih skupnosti, mladinskimi centri in drugimi organizacijami za mlade.

Kot je pokazala analiza, se povečuje delež občin, ki svoje delo z mladimi načrtujejo tudi preko analiz in raziskav, kar je vsekakor spodbuden podatek. Občine želimo še dodatno spodbuditi k vlaganju v programe namenjene mladim, saj so slednji mnogo več kot le infrastruktura v obliki športnih igrišč in prostorov. V ta namen razvijamo t.i. »mehke« oblike pristopov, saj je praksa pokazala, da neposredni pristopi nacionalnih avtoritet, med katere v segmentu mladinskega dela in mladinske politike spada tudi Urad RS za mladino, ni ne pravno dopustno, ne praktično koristno.

Na koncu želim izraziti še posebno zahvalo izvajalcem raziskave - Mladinski mreži MaMa - za odlično opravljeno delo, ki bo pri načrtovanju dela z mladimi v pomoč tako Uradu RS za mladino kot tudi lokalnim skupnostim in drugim političnim odločevalcem. Še posebej smo veseli, ker smo s tem ponovno dokazali, da imajo tudi mladinske strukture dovolj kapacitet za razvoj najzahtevnejših, tudi raziskovalnih nalog. Samo priložnost jim je treba dati.

mag. Peter Debeljak,
direktor Urada RS za mladino

Mama
Mladinska Mreža

1. UVOD

Analiza Mladinsko delo in mladinska politika na lokalni ravni je nastala na pobudo Urada RS za mladino za potrebe priprave na nacionalni program za mlade. Za temeljit Nacionalni program za mladino potrebujemo celovito analizo stanja mladinskega dela in mladinske politike na lokalni ravni v Republiki Sloveniji. V ta namen je bilo treba ugotoviti, katere organizacije se posredno ali neposredno ukvarjajo z mladimi in izvajajo ali podpirajo programe za mlade. Analiza stanja Mladinsko delo in mladinska politika na lokalni ravni odgovarja prav na te potrebe in bo zagotovila celovit pregled mladinskega dela in principe mladinskega dela za celotno Republiko Slovenijo.

Z analizo stanja smo želeli preučiti in pridobiti naslednje teme:

- organiziranost mladinskega sektorja na lokalni ravni,
- instrumente za podporo mladinskega dela ter
- standarde mladinske politike na lokalni ravni.

Cilji analize so sledeči:

- dobiti nabor mladinskih organizacij in organizacij za delo z mladimi, ki obstajajo na lokalni ravni, vendar pa naš namen ni bil dobiti poimensko vseh mladinskih organizacij, ker je to enostavno nemogoče, saj ni enotno urejene baze, srečujemo pa se tudi z zelo različnimi definicijami;
- definirati njihovo formalno organiziranost, osnovni program in poslanstvo;
- dobiti nabor instrumentov, s katerimi v lokalnih skupnostih zagotavljajo mladinske dejavnosti;
- pridobiti opise mladinske politike na lokalni ravni;
- definirati in opisati izvajalce mladinske politike;
- definirati in opisati cilje mladinske politike na lokalni ravni;
- definirati in opisati potrebe po nacionalni politiki in povezovanju lokalnih akterjev v nacionalno strukturo;
- definirati in opisati povezovanje različnih akterjev mladinske politike;
- dobiti zemljevid mladinskega dela.

1.1. Opis dela

Analiza Mladinsko delo in mladinska politika na lokalni ravni je razdeljena na tri pomembnejše sklope. Delo je za vsak sklop zahtevalo drugačen pristop in delovne metode, da smo lahko zagotovili maksimalno možno širino.

V analizi se ukvarjamo s tremi vsebinskimi sklopi, ki se med seboj prepletajo, zato se nemalokrat zdi, da se teme ponavljajo. Mladinsko delo in z njim povezana mladinska politika je kompleksna tema, ki v tej analizi še zdavnaj ni odgovorila na vsa vprašanja o mladini, temveč kvečjemu ponovno osvetlila nekaj že definiranih izzivov, s katerimi se srečujemo v Sloveniji, morda odprla nova vprašanja, predvsem pa upam, da je uspela z zbranimi podatki in razmišljanjem podati nekaj iztočnic, ki bodo koristne za pripravo nacionalnih programov in primerjavo z mednarodnimi praksami.

■ 1.1.1. Metodologija

1. Organiziranost mladinskega sektorja na lokalni ravni

V tem sklopu smo pridobili podatke o različnih mladinskih organizacijah in organizacijah za delo z mladimi iz zaključnih poročil Urada RS za mladino za leto 2009, statističnih podatkov iz statističnega urada RS, na spletnih straneh www.ursm.gov.si, www.mss.si, www.mladi-in-obcina.si, www.misss.org, <http://www.lmit.org> in spletnih straneh posameznih mladinskih organizacij, ki smo jih bolj poglobljeno raziskovali v okviru konkretnjšega podpoglavja. Iskali smo predvsem podatke o vsebini, načinih izvajanja, obravnavanih tematikah in tudi podatke o prihodkih, odhodkih, strukturo financiranja in podobno.

2. Instrumenti za podporo mladinskega dela

Za natančnejši opis posameznih instrumentov mladinskega dela smo pripravili vprašalnik, ki smo ga poslali na vseh 210 občin v Sloveniji. Izpolnjen vprašalnik je do 20. oktobra 2010 vrnilo 93 občin, kar znaša 44-odstotno odzivnost občin. Vprašalnik si lahko ogledate v prilogi, v osnovi pa smo v njem spraševali po sistemski ureditvi mladinskega področja v občini, finančni ureditvi mladinskega področja, raziskovanju mladine, infrastrukturi in informiranju mladih. Prav tako smo zbrali seznam razpisov v občinah in seznam odlokov, sklepov ali podobnih listin v občinah. Na podlagi pridobljenih podatkov iz vprašalnikov smo definirali instrumente za podporo mladinskega dela, ki obstajajo v mladinskih organizacijah v Sloveniji. Te instrumente smo nato konkretnje opisali, podali primere dobrih praks in načrtali, kako ti instrumenti vplivajo na delo mladinskih organizacij.

3. Standardi mladinske politike na lokalni ravni

Zadnji sklop te analize pa je sinteza vseh podatkov, kjer smo s pomočjo zgoraj opisanih metod sklenili analizo z razmišljanjem o standardih mladinske politike. Slovenija je majhna, a raznolika dežela, kjer smo lahko odkrili, da imamo različne standarde mladinske politike na lokalnih ravneh, čeprav nekateri še vedno vztrajno trdijo, da mladinske politike ni. Mladinska politika, kakršnakoli že je, obstaja povsod in prav te raznolikosti smo skušali strniti v zadnjem poglavju.

■ 1.1.2. Časovnica

Časovnica projekta je bila opredeljena v 3. členu pogodbe in nalaga, da je analiza strnjena v poročilu do najkasneje 1. novembra 2010, temu pa sledi priprava dokumenta za tisk do najkasneje 30. novembra 2010. Zgoraj opisane faze so potekale po naslednji časovnici:

- junij–september: zbiranje in analiza statističnih podatkov po obstoječih bazah podatkov, pripravljen in razposlan vprašalnik, ki bo naslovljen na vse občine ter priprava vprašalnika ali poglobljenega intervjuja za mladinske organizacije in druge organizacije za delo z mladimi, ki so aktivne na lokalnem nivoju;
- oktober: analiza vprašalnikov in obdelava podatkov ter priprava poročila;
- november: priprava dokumenta za tisk.

2. ORGANIZIRANOST MLADINSKEGA SEKTORJA

2.1. Urad RS za mladino (URSM)

URSM je organ, ki izvaja načrtovanje, organiziranje in izvajanje ukrepov s področja mladinske politike in mladinskega dela v Sloveniji. Namen URSM je, da mladim omogoči razvoj njihovih potencialov, saj spodbuja organiziranost mladih ter njihovo participacijo v družbenih procesih, informiranje in svetovanje, mobilnost mladih ter mednarodno sodelovanje.

Eno ključnih področij delovanja Urada je omogočanje mladinskega dela in vzpodbujanje razvoja mladinske politike s podporo kvalitetnim mladinskim programom in programom za mlade, ki prispevajo k usposabljanju in pridobivanju veščin in socialnemu vključevanju mladih. Preko sofinanciranja programov za mlade se vzpodbuja udejstvovanje mladih ter prispeva h koriščenju mladinske infrastrukture.

Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino vsako leto razpiše javni poziv za sofinanciranje mladinskega dela za tekoče leto, kjer lahko za finančna sredstva kandidirajo različne upravičene organizacije s statusom nacionalnih mladinskih organizacij, mladinskih centrov, mladinskih svetov lokalnih skupin in s statusom drugih nevladnih organizacij.

Javni poziv je namenjen podpori mladinskega dela in vzpodbujanju razvoja mladinskega sektorja na način zagotavljanja podpore kvalitetnim mladinskim programom in programom za mlade, ki prispevajo k družbenemu vključevanju mladih. Splošni cilji programa, s katerimi vlagatelj kandidira na ta razpis, morajo omogočati mladim pridobivanje neformalnih znanj, izkušenj in sposobnosti ter spodbujati njihovo aktivno participacijo v družbi, s čimer mladi izboljšujejo svoj položaj v družbi ter hkrati prispevajo k demokratičnim družbenim spremembam.

Za leto 2009 je status mladinske organizacije pridobilo 168 organizacij:

- 57 mladinskih centrov,
- 13 nacionalnih mladinskih organizacij,
- 83 nevladnih organizacij in
- 42 mladinskih svetov lokalnih skupnosti.

V letu 2009 je bilo upravičenih in financiranih 55 mladinskih centrov, med katere je URSM razdelil 576.213,00 €, 13 nacionalnih mladinskih organizacij, ki so si skupaj razdelile 268.042,00 €, 15 mladinskih svetov lokalnih skupin s skupno vrednostjo 11.058,00 € ter 62 drugih nevladnih organizacij, ki so skupaj pridobile 458.668,50 € iz naslova URSM. Upravičenost organizacije pridobijo na Javnem pozivu za pridobitev statusa upravičenosti do sofinanciranja organizacij na področju mladinskega dela za določeno obdobje.

In prav vsebina zaključnih poročil javnega poziva za leto 2009 je osnova za ta del analize mladinskega dela, kjer smo pridobili podatke o razvoju sektorja, ki neposredno deluje za in z mladimi.

■ 2.2. Mladinski program in program za mlade

Mladinski program je skupek aktivnosti, ki ga izvaja mladinska organizacija z namenom doseganja svojega osnovnega poslanstva. Poteka kontinuirano, skozi večji del leta in vključuje večje število izvajalcev in aktivnih udeležencev. (URSM)

Programe za mlade izvajajo organizacije z namenom zagotavljanja boljših pogojev za življenje, delovanje in organiziranost mladih. Program za mlade poteka kontinuirano, skozi večji del leta in vključuje večje število aktivnih udeležencev. Izvajajo jih praviloma strokovno visoko usposobljeni izvajalci z bogatimi delovnimi izkušnjami na področju mladinskega dela. (URSM)

Prednostna področja izvajanja mladinskih programov in programov za mlade:

- neformalno izobraževanje in usposabljanje mladih za mladinsko delo,
- prostovoljno mladinsko delo,
- informiranje in svetovanje za mlade,
- participacija, aktivno državljanstvo, človekove pravice,
- mednarodno mladinsko delo,
- mobilnost mladih,
- raziskovalno delo mladih.

V nadaljevanju si lahko ogledamo, kaj konkretno pomeni posamezno prednostno področje mladinskih programov in programov za mlade.

Za programe s področja neformalnega izobraževanja in usposabljanja za mladinsko delo štejejo tisti programi, ki vsebujejo:

- Usposabljanje in izobraževanje mladinskih delavcev za delo z mladimi ter izobraževanje in usposabljanje za pridobivanje veščin, ki mladim omogočajo, da sami izvajajo projekte.
- Usposabljanje mladih za delovanje v različnih aktivnostih na lokalni, regionalni in državni ravni.
- Inovativne pristope/oblike neformalnega izobraževanja in usposabljanja za mladinsko delo.

Za programe s področja prostovoljnega mladinskega dela štejejo tisti programi, ki vsebujejo:

- Izvajanje in uveljavljanje prostovoljnega mladinskega dela.
- Izobraževanje in usposabljanje za izvajanje prostovoljnega dela.
- Izmenjave prostovoljcev.

Za programe s področja informiranja in svetovanja za mlade štejejo tisti programi, ki vsebujejo:

- Izvajanje dejavnosti informiranja in svetovanja za mlade na nacionalnem oziroma regionalnem nivoju.
- Koordinacijo mednarodnih programov informiranja in svetovanja.
- Koordinacijo izvajalcev informiranja in svetovanja na regionalnem oziroma lokalnem nivoju ter vzpostavljanje mreže informacijskih točk.
- Aktivnosti, ki omogočajo mladim lažji dostop do informacij preko različnih medijev.
- Izobraževanje in usposabljanje informatorjev in mladih, ki se vključujejo v projekte vrstniškega informiranja.
- Aktivnosti, ki vključujejo promocijo informiranja in svetovanja za mlade po šolah.

Za programe s področja participacije, aktivnega državljanstva in človekovih pravic štejejo tisti programi, ki vsebujejo:

- Aktivno partnerstvo in odgovornost pri vprašanjih, ki se nanašajo na mlade v družbi, integriranje mladih v družbene procese in zagotavljanje demokratičnih oblik združevanja in delovanja mladih.
- Aktivno participacijo mladih pri javnih zadevah na regionalnem in nacionalnem nivoju ter vključevanje mladih z manj priložnostmi.
- Usposabljanje za aktivno državljanstvo.
- Izvajanje civilnodružbenih akcij, povezanih z mladinskim področjem.

Za programe s področja mednarodnega mladinskega dela štejejo tisti programi, ki vsebujejo:

- Vključevanje in sodelovanje v multilateralnih programih, ki so organizirani na mednarodnem nivoju in omogočajo aktivno sodelovanje mladinskih struktur.
- Koordinacijo in izvajanje izmenjav mladih in skupnih aktivnosti mladih iz dveh ali več držav.

Za programe s področja mobilnosti mladih štejejo tisti programi, ki vsebujejo:

- Ustvarjanje pogojev ter vzpostavljanje in ohranjanje mehanizmov/instrumentov za večjo mobilnost mladih.
- Koordiniranje mreže mladinskih nastanitvenih kapacitet.

Za programe s področja raziskovalnega dela mladih štejejo tisti programi, ki vsebujejo:

- Seznanjanje mladih z znanstvenoraziskovalnim delom.
- Razvijanje metod raziskovalnega dela z mladimi.

- Popularizacijo znanosti med mladimi.
- Omogočanje boljšega poznavanja mladih – izvajanje raziskav mladinskega področja na nacionalnem oziroma regionalnem nivoju.

■ 2.3. Mladinska organizacija in organizacija za mlade

Mladi se združujejo v različne oblike organiziranosti, kar ima za posledico tudi več tipov mladinskih organizacij. V grobem pa lahko te delimo na mladinske centre, mladinske svete, nacionalne mladinske organizacije ter druge nevladne organizacije. Mladinske organizacije so v osnovi organizacije, kjer se združujejo mladi in pripravljajo svoj osnovni mladinski program, organizacije za delo z mladimi pa so pravzaprav organizacije, ki pripravljajo program za mlade in imajo strokovno usposobljene delavce. Čeprav v teh organizacijah za delo z mladimi ne gre v prvi vrsti za združevanje mladih, so ti aktivno vključeni v načrtovanje in v izvedbo programa za mlade, zato bi bilo bolje govoriti o organizacijah za delo z mladimi.

V nadaljevanju si bomo ogledali posamezne tipe organizacij in njihovo organiziranost, sredstva, stanje, program in podobno.

■ 2.3.1. Nacionalne mladinske organizacije

Nacionalne mladinske organizacije so prostovoljne in nevladne organizacije, katerih večino vodstva in članstva predstavljajo mladi v starosti od 14 do 29 let, so organizirane tako, da imajo svoje enote v večini statističnih regij in torej delujejo na nacionalnem nivoju ter imajo večje število članov, organiziranih v lokalnih enotah organizacije. Njihov namen je predstavljanje in razvijanje interesov mladih, opravljanje mladinskega dela v skladu s statutom organizacije in spodbujanje mladih k združevanju in participaciji v družbi.

Med prednostna področja izvajanja programov nacionalnih mladinskih organizacij se uvrščajo:

- neformalno izobraževanje in usposabljanje mladih za mladinsko delo,
- prostovoljno mladinsko delo,
- informiranje in svetovanje za mlade,
- participacija, aktivno državljanstvo, človekove pravice,
- mednarodno mladinsko delo,
- mobilnost mladih,
- raziskovalno delo mladih.

2.3.1.1. Število nacionalnih mladinskih organizacij

V letu 2009 je URSM v svoji evidenci zabeležil 13 nacionalnih mladinskih organizacij, vse s sedežem v Ljubljani. Po vsebini jih lahko delimo na mladinske organizacije z verskimi oziroma katoliškimi načeli (Skupnost katoliške mladine, Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov ter Društvo mladinski ceh), mladinske organizacije s političnimi načeli (Mlada Slovenija – NSi, Nova generacija SLS, Klub mladih ZARES aktivnih, Mladi forum SD, Mlada liberalna demokracija, Slovenska demokratska mladina) ter mladinske organizacije z različnimi tematskimi usmeritvami, kot so turizem, taborništvo, podeželje in študenti (Turistična zveza Slovenije, Zveza tabornikov Slovenije, nacionalna skavtska organizacija, Zveza slovenske podeželske mladine, Zveza študentskih klubov Slovenije).

2.3.1.2. Organizacijska oblika nacionalnih mladinskih organizacij

Nacionalne mladinske organizacije se med seboj razlikujejo po pravno-formalni organiziranosti, po lastnostih in po dejavnostih, ki jih izvajajo in v te skupine se različno združujejo.

Pravno-formalna organiziranost nacionalnih mladinskih organizacij

Če primerjamo nacionalne mladinske organizacije glede na status, lahko opazimo, da obstajajo društva ali pa zveze društev. Kot društvo deluje osem nacionalnih mladinskih organizacij, kot zveza društev pa pet. Zavodov kot nacionalnih mladinskih organizacij ni opaziti.

Primerjava nacionalnih mladinskih organizacij po lastnostih

Če nacionalne mladinske organizacije primerjamo po lastnostih, jih lahko razdelimo v tri skupine:

- a) nazorska,
- b) politična in
- c) interesna organizacija.

Vzgojno-katoliška organizacija v svojem programu poudarja delo po krščanskih nazorih in vrednotah, kjer se uresničujejo tudi duhovni programi. Njihove aktivnosti so prežete s krščansko etiko in temeljijo na dolgi tradiciji. Med nacionalnimi mladinskimi organizacijami je opaziti tri organizacije, ki bi jih glede na njihove lastnosti lahko uvrstili med vzgojno-krščanske organizacije.

Politične organizacije so podmladki političnih strank, ki izvajajo program političnih strank s poudarkom na mladih. V društvu organiziranih političnih podmladkov in s statusom nacionalne mladinske organizacije je mogoče opaziti šest organizacij.

Kot interesne organizacije pa lahko označimo štiri nacionalne mladinske organizacije. Za njih je značilno, da so se opredelile kot nepolitične organizacije in da niso opredeljene kot organizacije s krščanskimi načeli, usmerjene pa so zgolj v določen del mladinske populacije. S svojimi dejavnostmi na ta način izkažejo interes za točno določeno temo, kot so študenti, turizem, podeželska mladina, taborniki in skavti. Organizacije, katerih interes so študenti, podeželska mladina, taborniki in skavti, se že v osnovi osredotočajo zgolj na mladino, medtem ko je tema Turistične zveze Slovenije bistveno manj mladinska.

Primerjava nacionalnih mladinskih organizacij po dejavnosti

Pri pregledu dejavnosti in programa posamezne organizacije se je izoblikoval vzorec, ki razdeli organizacije na štiri skupine:

- a) izobraževanje, organizacija prireditev, založništvo (3),
- b) vzgoja in razvoj civilne družbe (2),
- c) izvajanje političnega programa za mlade (6),
- d) svetovanje, obveščanje, informiranje z namenom krepite lokalnega nivoja zveze društev (3).

Kot organizacije, ki izvajajo izobraževanje in osveščanje ter založništvo, so se izrazile tri organizacije, od katerih dve izvajata še organizacijo prireditev, ena od teh pa se s svojim programom uvršča tudi v četrto skupino. Dejavnosti prve skupine pa so namenjene različnim ciljnim skupinam. Dve organizaciji izvajata dejavnosti za splošno mladinsko javnost z namenom pridobivanja novih članov in širjenja načel in zavesti, ki jih krepí organizacija, medtem ko ena organizacija z izobraževanjem želi predvsem (ne pa samo) krepiti znanje članic njihove zveze društev.

Vzgojo in razvoj civilne družbe s pomočjo konkretnih aktivnosti izvajata dve organizaciji, ki obe temeljita na načelih taborništva. Za ti dve organizaciji je značilna specifična dela, ki se ne uvršča v nobeno drugo skupino, saj je njihov program povzet po svetovno sprejetem programu taborništva in kot tak izvaja usmerjene aktivnosti za mlade.

V tretjo skupino lahko uvrstimo politične podmladke, ki svoj program prilagajajo aktivnostim političnih strank, iz katerih izhajajo. Metode dela so predvsem informiranje, obveščanje in osveščanje splošne celotne mladine o problematiki in izzivih mladih, kot so izobraževanje, položaj študentov, pokojninska reforma, malo delo, delovna mesta, mlade družine – skratka aktualne teme, ki jih pokriva njihova politična stranka. Te organizacije pa so med drugim namenjene tudi kaljenju novih politikov v svoji vrsti.

Čeprav se tretja skupina ukvarja z obveščanjem, informiranjem in osveščanjem, v zadnjo skupino bolj uvrščamo tiste organizacije, ki poleg zgoraj omenjenega izvajajo tudi svetovanje ter nacionalne projekte in aktivnosti z namenom krepite lokalnega nivoja zveze društev. Organizacije v tej skupini so prevzele izrazito krovni

položaj in izvajajo program na nacionalni ravni, da omogočijo boljše in lažje izvajanje aktivnosti na lokalnih nivojih. Za te organizacije je značilno, da imajo močno lokalno mrežo, ki jo nenehno krepijo, s tem pa krepijo svoj položaj kot nacionalna mladinska organizacija.

Poleg te razdelitve pa je bilo mogoče ugotoviti, da je precej nacionalnih mladinskih organizacij vključenih v mednarodne zveze ter da so vključene v Mladinski svet Slovenije, ki je krovna organizacija mladinskih organizacij.

■ 2.3.1.3. Financiranje nacionalnih mladinskih organizacij

Organizacije s statusom nacionalne mladinske organizacije konkurirajo na javnem pozivu URSM. V letu 2009 je URSM za delovanje nacionalnih mladinskih organizacij namenil 219.784 Ä. V povprečju je posamezna organizacija prejela slabih 17.000 Ä, pri čemer je najnižji pogodbeni znesek znašal dobrih 12.000 Ä, najvišji pa slabih 27.000 Ä. Program nacionalnih mladinskih organizacij je bil v letu 2009 ocenjen v vrednosti 1.033.217,08 Ä, kar pomeni, da je URSM financiral zgolj 21 odstotkov programa organizacij. Poleg zneskov, ki jih za delovanje nacionalnih mladinskih organizacij namenja URSM, so pridobili sredstva še iz Ministrstva za okolje in prostor RS, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS, iz lokalnih virov, iz lastnih prihodkov, iz prispevkov uporabnikov, donacij in drugo.

Če primerjamo prihodke, ki so jih organizacije pridobile iz lastnih virov oziroma iz dobička na trgu, potem lahko rečemo, da z izjemo Turistične zveze Slovenije vsi izvajajo svoj program tudi podjetno. V letu 2009 so skupaj pridobili 255.240,65 Ä, kar v povprečju predstavlja 21.100 Ä na posamezno organizacijo, pri čemer je najnižji znesek 1.100 Ä, najvišji pa 97.100 Ä.

Če primerjamo organizacije po katerikoli zgoraj omenjeni skupini, ni opaziti podobnosti ali razlik med njimi. Razrez prihodkov prikazuje, da so vse organizacije precej uspešne pri črpanju sredstev, pa naj bodo ta sredstva lastni viri, uspešnost na razpisih ali pa uspešno lobiranje za donacije in prispevke uporabnikov. Razlike so očitne tudi znotraj samih skupin, saj je v skupini političnih podmladkov lahko opaziti velike razlike pri lastnih virih (lastni viri variirajo med 2.800 Ä in 30.500 Ä), prav tako različno pridobivajo prispevke uporabnikov (od 0,00 Ä do 68.000 Ä), različno pa so uspešni tudi pri pridobivanju donacij (od 0,00 Ä do 19.500 Ä).

Glede na vrednost, ki jih organizacije namenijo za plače, lahko sklepamo, da obstajajo razlike v profesionalizaciji organizacij. Sklepamo lahko, da noben politični podmladek v svojem društvu nima redne zaposlitve, prav tako ne Zveza podeželske mladine. Zneski za plače ostalih organizacij pa nakazujejo, da imajo zaposlenega vsaj enega rednega delavca za vodenje in koordinacijo organizacije ter nekaj honorarnih sodelavcev, ki izvajajo načrtovane dejavnosti.

V vseh pogledih med temi organizacijami obstajajo velike razlike. Nekatere so izrazito interesno usmerjene, druge ciljajo na celotno populacijo mladine, vendar je med njimi drugačen pristop, nekateri več sredstev pridobivajo iz enih, drugi iz drugih virov.

■ 2.3.2. Mladinski centri

Mladinski centri predstavljajo središčno točko, kjer mladi vseh starosti in nazorov ustvarjajo in razvijajo najrazličnejše klubske aktivnosti ter ponujajo tudi možnost preventivnega delovanja, neformalnega izobraževanja in usposabljanja mladih na lokalni ravni. (URSM)

Osnovni namen mladinskih centrov je neformalna socializacija in vključevanje organizirane in t. i. neorganizirane mladine v lokalnih, regionalnih in mednarodnih okoljih v preventivne, neformalno izobraževalne, prostovoljne, kulturne, socializacijske, prostočasne in druge animacijske aktivnosti kot tudi omogočanje raznovrstnih mladinskih iniciativ. Cilji delovanja mladinskih centrov so vzpodbujanje participacije mladih, omogočanje aktivnega državljanstva, uveljavljanje večkulturne vzgoje, predvsem pa integracija mladih skozi boljše poznavanje položaja in vloge mladih v družbi.

Mladinski centri poleg programov in projektov, ki se pri njih izvajajo, nudijo svetovalno, strokovno, organizacijsko, finančno, tehnično ipd. pomoč prostovoljnemu združenju, avtonomnim mladinskim skupinam in tudi posameznikom. V tem smislu imajo mladinski centri več različnih funkcij: preventivno, asociativno, servisno, informativno, izobraževalno, razvojno.

Do zdaj se je mladinski center pojmoval in konkretnije definiral v okviru javnih razpisov Urada RS za mladino. Med osnovnimi pogoji, ki so opredeljevali, kaj je in kaj ni mladinski center, so rednost delovanja, pluralnost programa z več različnimi dejavnostmi, ustrezna infrastruktura in lokacija, kompetentnost in strokovnost vodstva in zunanjih sodelavcev, demokratični organizacijski princip vodenja in podpora sorodnim mladinskim organizacijam.

■ 2.3.2.1. Število mladinskih centrov

Organizacija lahko pridobi status mladinskega centra glede na pogoje, ki so opisani zgoraj. Konec leta 2009 je imelo status mladinskega centra pri URSM 55 organizacij, od tega je URSM sofinanciral dejavnosti in programe 53 mladinskim centrom. V letu 2009 je bilo možno iz podatkov URSM razbrati naslednje mladinske centre, jih je pa konec leta 2010 več:

1	Mladinsko društvo Bistrica ob Sotli
2	Mladinski center Brežice
3	Društvo Salezijanski mladinski center Celje
4	Celjski mladinski center
5	Društvo Salezijanski mladinski center Cerknica
6	Cerkljanski mladinski alternativni klub
7	Mladinski center BIT Črnomelj
8	Javni zavod Center za mlade Domžale
9	Mladinski klub Nade Žagar
10	Kt1 Multimedijijski prostor
11	Zavod za šport Jesenice – OE MC Jesenice
12	Klub mladih Kočevja
13	Kulturno izobraževalno društvo Pina
14	Središče Rotunda, Koper
15	Društvo prijateljev zmerne napredka
16	Mladinski center Krško
17	ŠMOCL, Laško
18	Javni zavod Mladinski center Litija
19	Društvo ŠKUC
20	Zavod Mladinski center Kotlovica
21	KUD Mreža
22	KUD France Prešeren Trnovo
23	Mladinsko informacijski center Ljubljana
24	Društvo salezijski mladinski center Rakovnik
25	Mladinski center Prlekije – Pokrajinski center NVO
26	Društvo mladinski center Osmica

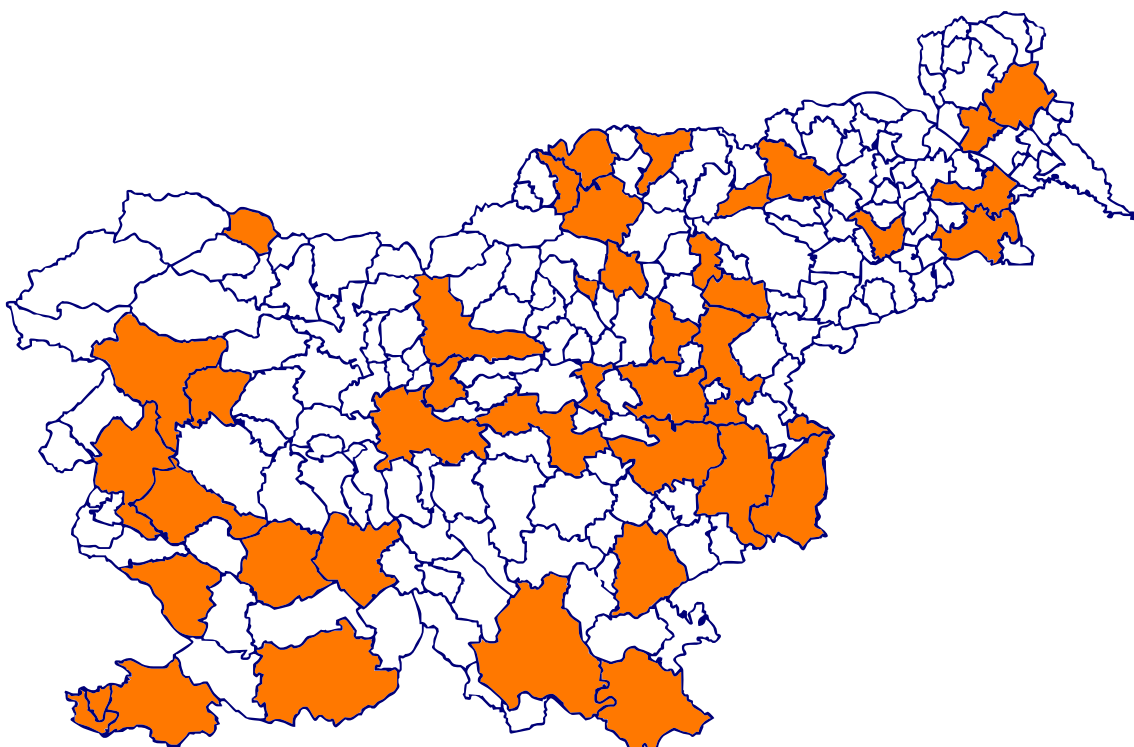
27	Zveza prijateljev mladine Maribor
28	Mladinski kulturni center Maribor
29	Kulturno izobraževalno društvo Kibla
30	Kulturno društvo Mladinski center Indijanez
31	Pekarna-magdalenske mreže
32	Javni Zavod Mladinski center Medvode
33	Mladinski informativni in kulturni klub Murska Sobota
34	Mladinski center Nova Gorica
35	Masovna – Zavod neinstitucionalne kulture
36	LokalPatriot – Mladinski klub DNŠ
37	Mladinski center Ormož
38	Športni in mladinski center Piran
39	Zveza društev Mladinski center Postojna
40	Center interesnih dejavnosti Ptuj
41	Javni zavod za šport, kulturo, turizem in mladino Radlje ob Dravi
42	Javni zavod Ratitovec
43	Koroški zavod za kulturo
44	Cezam Ruše
45	Društvo Salezijanski Mladinski center Sevnica
46	Mladinski center Sevnica
47	Mladinski center podlaga Sežana
48	Javni zavod Vetrnica Slovenj Gradec
49	Mladinski center Dravinjske Doline
50	Zavod O, zavod škofjeloške mladine
51	Mladinski center Šmartno ob Paki
52	Zveza tolminskih mladinskih Društev

53	Mladinski center Trbovlje
54	Mladinski center Velenje
55	Zavod za mladino Zreče

2.3.2.2. Razpršenost mladinskih centrov po Sloveniji

Spodnja slika prikazuje razpršenost mladinskih centrov v Sloveniji in lahko ugotovimo, da imamo v Sloveniji v določenih predelih visoko koncentracijo mladinskih centrov, v drugih predelih pa mladinskih centrov praktično ni.

Če pogledamo zemljevid slovenskih občin, nam je takoj jasno, da so občine po kvadraturi v zahodnem in južnem delu Slovenije (Gorenjska, Goriška, Notranjsko-kraška, Obalno-kraška in Jugovzhodna Slovenija pa tudi Posavska regija) bistveno večje kot pa občine v osrednji, vzhodni in severni Sloveniji, kar posledično pomeni, da je v statistični regiji manj občin. Površinsko večja občina pa za mladinsko delo pomeni tudi bolj razpršeno mladino, medtem ko majhne občine pomenijo več različne vsebine, koncentracijo programov, večjo konkurenco ali/in boljše sodelovanje ter prenos dobrih praks.

Slika 1: Občine z mladinskim centrom (<http://www.mladi-in-obcina.si/>)

Mesta, obarvana oranžno, so občine, ki imajo mladinski center.

Povezava velikosti mesta z obstojem mladinskega centra

Zaznamo lahko, da so mladinski centri sicer prisotni tudi v manjših mestih in naseljih (Ratitovec), da pa je pojavnost mladinskih centrov rezervirana za večja mesta oziroma občine. Največja koncentracija mladinskih centrov je v Posavski regiji, saj imajo mladinski center štiri od šestih občin. Obalnokraška regija ima prav tako malo občin (sedem) in kar štiri občine z mladinskim centrom. V Notranjsko-kraški regiji od šestih občin beležimo dve z mladinskim centrom. Obe regiji sta regiji z občinami, ki imajo veliko površino. Goriška regija ima velike občine, a bistveno manj mladinskih centrov, prav tako Gorenjska regija.

Ostale regije beležijo glede na površino nekoliko manjše in številnejše občine. Pomurska regija beleži zgolj dva mladinska centra, ki se zaradi podeželja štejeta kot regijska mladinska centra, podobno je na Koroškem in v Savinjski regiji. Savinjska regija ima sploh več mladinskih centrov v večjih mestih (mestnih občinah), medtem ko mala mesta mladinskih centrov nimajo. Podobno je tudi v Podravski regiji. Del, kjer izrazito manjka mladinska organiziranost v obliki mladinskih centrov, je sever Gorenjske in severozahod Savinjske regije do meje z Avstrijo ter pas od Škofje Loke in Cerknega, mimo Ljubljane ter nižje od Novega mesta do meje s Hrvaško.

Razporeditev mladinskih centrov glede na število mladinskih centrov

Slika 2: Razporeditev mladinskih centrov glede na število mladinskih centrov

V tem primeru zelo izstopata MO Ljubljana in MO Maribor, pa tudi sicer je celotni zahodni del Slovenije slabo zastopan. Pokazalo se je, da ima vzhodni del Slovenije namreč bistveno bolj razvit mladinski sektor, kadar govorimo o mladinskih centrih.

2.3.2.3. Organizacijska oblika mladinskih centrov

Organiziranost mladinskih centrov je lahko različna. Večina mladinskih centrov je organiziranih kot društvo ali kot zveza društev (45 odstotkov), sledijo jim javni zavodi (42 odstotkov), najmanj pa je zasebnih zavodov (13 odstotkov). V zadnjih letih opazamo porast javnih zavodov. Od organiziranosti lokalnih mladinskih centrov je odvisno mnogo stvari. Organizacije se različno financirajo, imajo različno

delovno strukturo in nadzorne organe, imajo razvite različne pristope do uporabnikov njihovega programa in pogosto tudi vizijo in namen delovanja. Sicer pa za vse velja, da so neprofitne in da imajo definirana prednostna področja.

	Javni zavodi	Zasebni zavodi	Društva
Zasavska	1	0	0
Savinjska	4	1	2
Posavska	3	0	1
Pomurska	1	0	1
Podravska	4	1	4
Osrednjeslovenska	3	3	4
Obalno-kraška	3	0	2
Notranjsko-kraška	0	0	3
Koroška	3	0	0
Jugozahodna	0	2	1
Goriška	1	1	2
Gorenjska	2	0	0

Slika 3: Pravno-formalna ureditev mladinskih centrov po statističnih regijah

2.3.2.4. Financiranje mladinskih centrov

Poglejmo si strukturo financiranja tistih mladinskih centrov, ki so v letu 2009 prejeli programska sredstva iz javnega poziva URSM. URSM je v letu 2009 med mladinske centre za njihove dejavnosti razdelil 570.680 €, od tega je posamezni mladinski center prejel v povprečju po približno 10.600 €. Delež pogodbene vrednosti URSM v povprečju znes 16 odstotkov vrednosti prijavljenega programa, čeprav so nekateri prejeli tudi do 37 odstotkov vrednosti prijavljenega programa. V letu 2009 je vseh 53 mladinskih centrov izvedlo program v vrednosti 5.134.465,24 €, kar v povprečju znaša slabih 97.000 € na organizacijo, vendar v lestvici od 15.000 € do 323.000 €.

Prihodke so poleg financiranja preko javnega poziva URSM pridobili še preko občine, ministrstev, drugih lokalnih virov in drugje. Dvajset največjih porabnikov občinskega proračuna med mladinskimi centri glede na zneske lahko vidimo v spodnji tabeli.

Mladinski centri	Status	Občina
Mladinski center Velenje	javni zavod	197.813,28 Ä
KUD France Prešeren Trnovo Ljubljana	društvo	182.900,00 Ä
Center interesnih dejavnosti Ptuj	javni zavod	169.962,29 Ä
Mladinski center Trbovlje	javni zavod	153.247,00 Ä
Javni Zavod Mladinski center Medvode	javni zavod	105.476,36 Ä
Mladinski center Prekije, Ljutomer	društvo	100.000,00 Ä
Mladinski informativni in kulturni klub Murska Sobota	javni zavod	98.356,26 Ä
Športni in mladinski center Piran	javni zavod	95.744,03 Ä
Društvo prijateljev zmerne napredka Koper	društvo	93.000,00 Ä
Javni zavod Center za mlade Domžale	javni zavod	88.314,00 Ä
Zavod za šport Jesenice – OE MM Jesenice	javni zavod	78.450,00 Ä
Javni zavod Mladinski center Šmartno ob Paki	javni zavod	71.638,00 Ä
Mladinski center Podlaga Sežana	javni zavod	66.969,11 Ä
Zavod Mladinski center Kotlovnica Kamnik	zasebni zavod	63.000,00 Ä
Javni zavod Mladinski center Litija	javni zavod	59.228,00 Ä
Pekarna-magdalenske mreže Maribor	zasebni zavod	57.725,60 Ä
Zveza prijateljev mladine Maribor	društvo	51.712,27 Ä
Koroški zavod za kulturo Ravne na Koroškem	javni zavod	46.315,00 Ä
Mladinski center Krško	javni zavod	45.031,21 Ä

Slika 4: 20 največjih porabnikov občinskega proračuna med mladinskimi centri

Iz tabele je razvidno, da je med najvišjimi dvajsetimi 13 javnih zavodov, kar je pričakovano, štiri društva in dva zasebna zavoda. Predvidevamo lahko, da večina zasebnih zavodov in društev finance iz občinskega proračuna pridobiva preko javnih razpisov za nevladne organizacije. Glede na dejstvo, da v Ljubljani ne obstaja javni zavod s statusom mladinskega centra, saj Mestna občina Ljubljana podpira in razvija četrtne mladinske centre, je pravzaprav pričakovano, da bo podprla mladinski center, ki je sicer društvo (KUD France Prešeren).

Če pa pogledamo, katere organizacije pridobijo največ iz različnih lokalnih virov, je slika nekoliko drugačna. Na tej tabeli namreč prevladujejo društva in zasebni zavodi, zneski pa so nasploh nekoliko manjši, čeprav nikakor ne zanemarljivi.

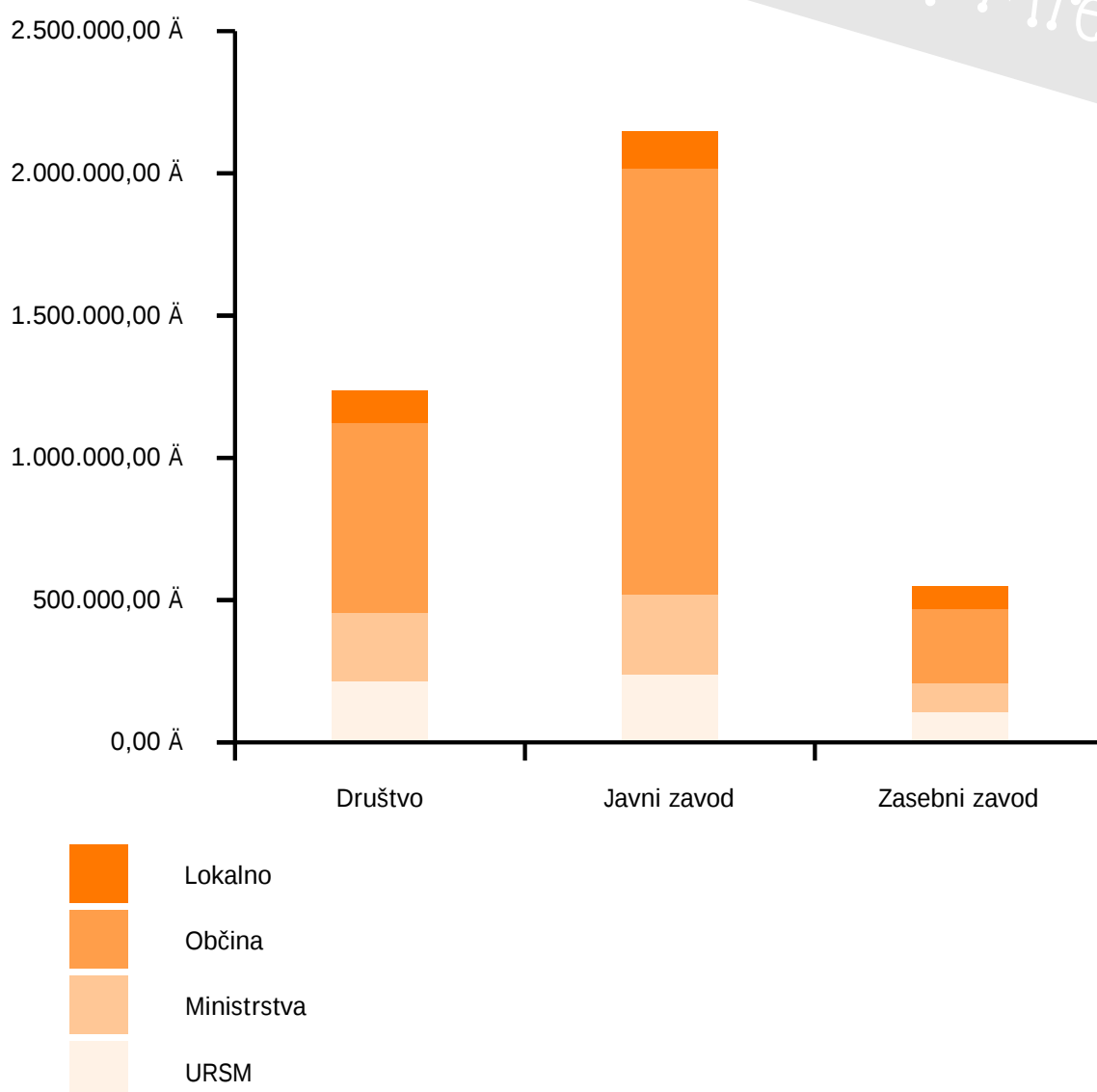
Mladinski centri	Status	Lokalno
Društvo Salezijanski mladinski center Cerknica	društvo	51.525,67 Ä
Zavod O, Škofja Loka	zasebni zavod	46.161,96 Ä
Mladinski center Dravinjske Doline	zasebni zavod	43.788,65 Ä
Mladinski center Brežice	javni zavod	24.314,58 Ä
JZ Center za mlade Domžale	javni zavod	21.500,00 Ä
Društvo ŠKUC Ljubljana	društvo	16.344,99 Ä
Mladinski center BIT Črnomelj	zasebni zavod	12.800,00 Ä
Društvo mladinski center Osmica Maribor	društvo	9.940,00 Ä
Zveza društev Mladinski center Postojna	društvo	9.800,00 Ä
Pekarna-Magdalenske mreže	zasebni zavod	8.150,00 Ä
Zavod Mladinski center Kotlovnica Kamnik	zasebni zavod	7.659,94 Ä
Javni zavod Mladinski center Litija	javni zavod	7.300,00 Ä
Javni zavod Mladinski center Šmartno ob Paki	javni zavod	6.800,00 Ä
Zavod za mladino Zreče	javni zavod	6.666,44 Ä
Cezam Ruše	javni zavod	6.326,32 Ä
Zavod za šport Jesenice – OE Mc Jesenice	javni zavod	6.314,40 Ä
KUD France Prešeren Ljubljana	društvo	6.287,00 Ä
Društvo Salezijanski mladinski center Celje	društvo	5.516,04 Ä
Zveza prijateljev mladine Maribor	društvo	5.000,00 Ä

Slika 5: 20 največjih porabnikov sredstev iz lokalnih virov

Primerjava mladinskih centrov glede na uspešnost črpanja iz različnih virov

V nadaljevanju smo združili vse mladinske centre po svoji organiziranosti (javni zavod, zasebni zavod ali društvo) in primerjali njihove prihodke. Izkazalo se je, da so mladinski centri enako uspešni pri črpanju sredstev iz URSM, ministrstev kot iz drugih lokalnih virov, zelo očitne razlike pa se pokažejo pri črpanju sredstev iz občinskega proračuna. Po pričakovanjih so javni zavodi v letu 2009 prejeli preko 1.600.000 €, društva okrog 600.000 €, medtem ko so zasebni zavodi pridobili dobrih 200.000 €.

PRIHODNKI MLADINSKIH CENTROV

Slika 6: Prihodki mladinskih centrov glede na pravno-formalno ureditev

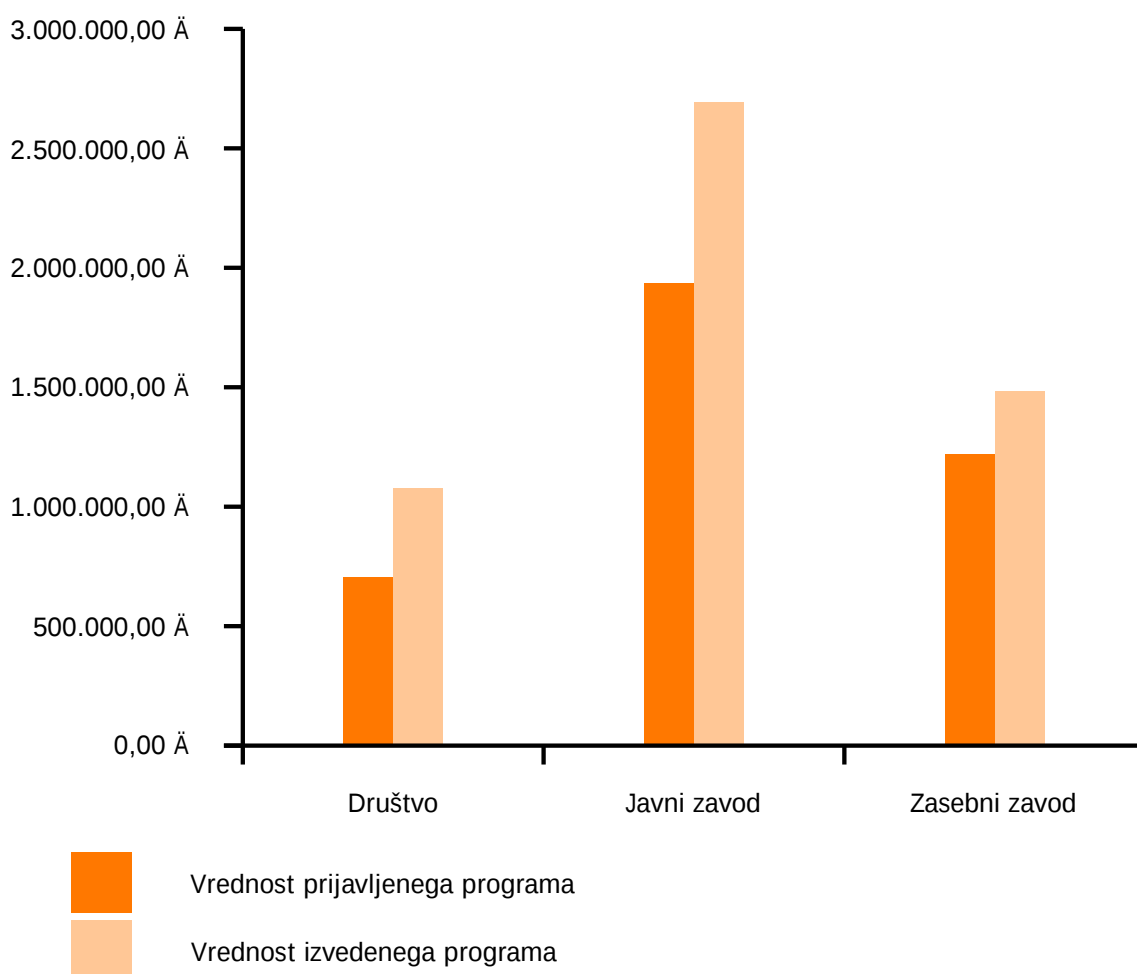
Glede na dejstvo, da že dolgo časa obstajajo vse tri organizacijske strukture in da so pri izvajanju svojih programov vse tri uspešne, bi lahko glede na zgornje podatke o društvih in zasebnih zavodih sklepali dvoje:

- a) da imajo zasebni zavodi in društva nižjo vrednost programa ali/in
- b) da imajo zasebni zavodi in društva višje lastne prihodke.

Pa pogledjmo, ali lahko sprejmemo ali ovržemo katero od teh dveh hipotez.

V grafikonu lahko vidimo vrednosti prijavljenega oziroma načrtovanega programa ter vrednost izvedenega programa v letu 2009. Izkazalo se je, da imajo javni zavodi višjo tako vrednost prijavljenega kot tudi izvedenega programa. Številke pokažejo celo, da je vrednost prijavljenih programov vseh društev in vseh zasebnih zavodov nekoliko nižja od vrednosti vseh javnih zavodov. Isti rezultat pokažejo vrednosti izvedenih programov, pri čemer je treba upoštevati tudi dejstvo, da je v ta izračun zajetih 20 društev, 25 javnih zavodov in 8 zasebnih zavodov.

VREDNOST PROGRAMA

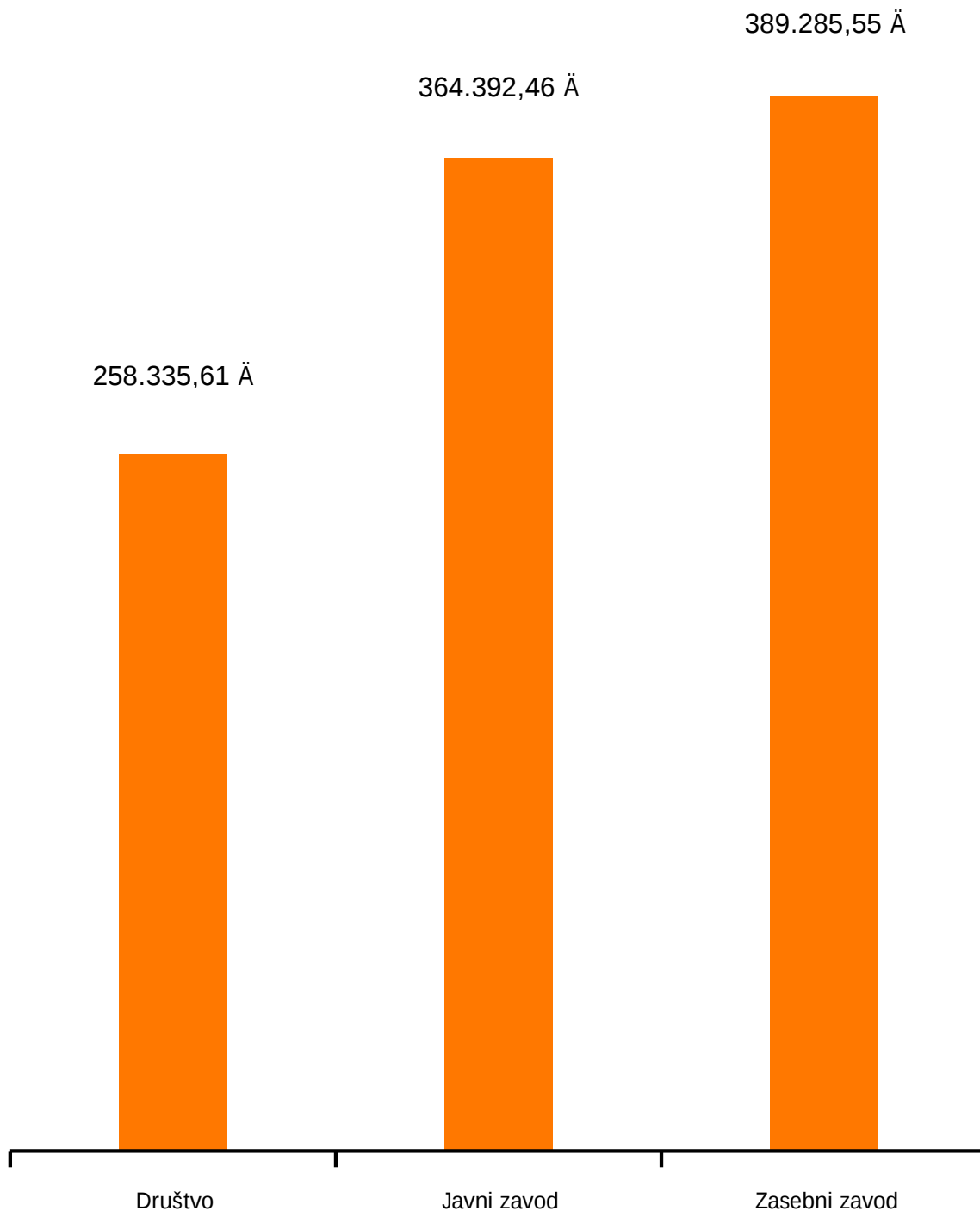
Slika 7: Vrednost programa mladinskih centrov

Rezultati nakazujejo, da imajo javni zavodi zaradi bistveno večje podpore ustanoviteljic občin precej večje vrednosti in realizacijo programov, vendar kljub vsemu ne smemo zanemariti dejstva, da je organizacija z najvišjo vrednostjo izvedenega programa v letu 2009 prav zasebni zavod ter da obstaja javni zavod z vrednostjo izvedenega programa zgolj slabih 21.000 Å v letu 2009. To nam pokaže tudi primerjava povprečnih vrednosti posameznih struktur. Povprečna vrednost izvedenega programa zasebnih zavodov je večja od izvedenih programov javnega zavoda kot tudi društev, kar absolutno ovrže zgornjo hipotezo, da bi zaradi manjših prihodkov iz občinskih sredstev, s katerimi se srečujejo zasebni zavodi, dejansko imeli manjšo vrednost programov. Morda bi lahko sklepali celo, da so zaradi te pomanjkljivosti zasebni zavodi iznajdljivejši in se intenzivneje prijavljajo na druge razpise ali pa več denarja pridobijo s sponzorstvi in lastnim trženjem.

Povprečna vrednost izvedenega programa		
Zasebni zavod	Javni zavod	Društvo
129.554 Å	106.177 Å	72.179 Å

Slika 8: Povprečna vrednost izvedenega programa mladinskih centrov

LASTNI PRIHODKI

Slika 9: Povprečni letni prihodki mladinskih centrov

V letu 2009 so največ lastnih prihodkov pridobila društva, sledijo jim javni zavodi, z nekaj 110.000 Å manjšim izkupičkom pa še zasebni zavodi. Če pa primerjamo povprečja, ki zapadejo na posamezne strukture, lahko potrdimo zgornjo hipotezo o boljšem trženju in pridobivanju lastnih sredstev na trgu.

Slika 10: Povprečna vrednost lastnih prihodkov mladinskih centrov

Tabela prikazuje povprečno vrednost lastnih prihodkov, ki so jo v letu 2009 realizirale posamezne strukture. Najvišji znesek lastnih prihodkov pri zasebnih zavodih je 105.000 Å, pri javnih zavodih 76.000 Å, pri društvih pa kar 210.000 Å. To je vsekakor povezano s pripadajočo infrastrukturo posamezne organizacije. Nekateri mladinski centri imajo namreč v upravljanju ali lasti tudi klub ali gostilno, kjer je bistveno lažje priti do lastnih prihodkov. Omeniti je treba, da so prav vsi zasebni zavodi v letu 2009 imeli lastne prihodke, medtem ko štirje javni zavodi in tri društva lastnih prihodkov niso imeli.

Trženjska naravnost javnih zavodov je še nekoliko v povojih, vendar je z novimi pridobitvami, kot so nočitvene kapacitete, ter z razvojem dodatne infrastrukture pričakovati, da se bo v letu 2010, še bolj pa v letu 2011 ta slika bistveno spremenila.

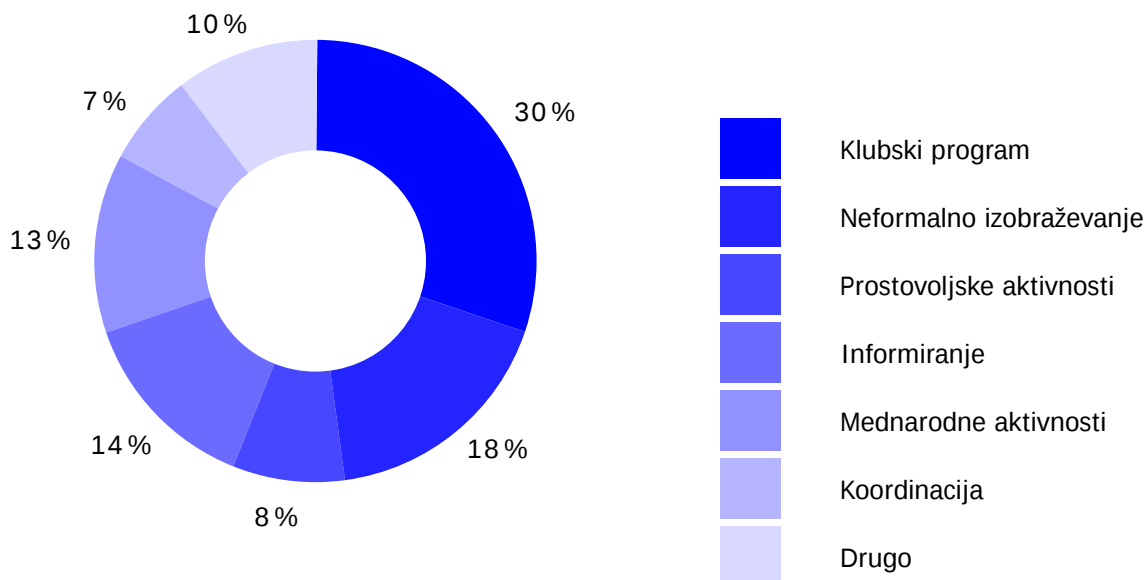
■ 2.3.2.5. Vsebina mladinskih centrov

Mladinski centri so v letu 2009 izvajali vsa predpisana prednostna področja:

- Aktivnosti za povečanje informiranosti mladih
- Klubski program
- Neformalno izobraževanje in usposabljanje mladih
- Prostovoljne aktivnosti mladih
- Mednarodno sodelovanje mladih in mobilnost
- Koordinacija in skupnostno delo
- Spremljanje položaja mladih, analize, raziskave ipd.

Mladinski centri so sredstva porabili, kot je razvidno iz spodnje slike.

PORABLJENA SREDSTVA PO VSEBINI

Slika 11: Porabljena sredstva po vsebini

Na področju klubskega programa so med prvimi desetimi štiri društva (20 odstotkov vseh društev), trije zasebni zavodi (37,5 odstotka vseh zasebnih zavodov) in trije javni zavodi (12 odstotkov vseh javnih zavodov), prevladujejo pa centri, ki so locirani v občinah v Osrednjeslovenski, Goriški in Podravske regiji. Prav v Osrednjeslovenski in Podravske regiji pa je zaznati največ kulturno umetniških organizacij.

Sledijo aktivnosti neformalnega izobraževanja. Med prvimi desetimi največjimi porabniki neformalnega izobraževanja so tri društva (15 odstotkov vseh društev), en zasebni zavod (12,5 odstotka vseh zasebnih zavodov) in šest javnih zavodov (24 odstotkov vseh javnih zavodov), kjer pa prevladujejo občine iz Savinjske in Podravske regije.

2.3.2.6. Četrtni mladinski centri

Urad za mladino Mestne občine Ljubljana je namreč leta 2006 že obstoječemu nacionalnemu sistemu mladinskih centrov dodal še enega: četrtni mladinski center. V letu 2009 so tako delovali trije Četrtni mladinski centri (Bežigrad, Zalog, Šiška), v letu 2010 pa je vrata odprl še ČMC Črnuče. Poslanstvo Četrtnih mladinskih centrov je mladim iz četrtna skupnosti nuditi varen prostor, kjer bi se lahko med sabo srečevali in aktivno ter organizirano preživljali svoj prosti čas.

Leta 2009 je bil sicer ustanovljen Javni zavod MOL – Mladi zmaji, center za prostočasne dejavnosti za mlade in otroke, ki koordinira delo Četrtnih mladinskih centrov, ki delujejo na območju Mestne občine Ljubljana, vendar s svojim programom v letu 2009 ni kandidiral na javnem pozivu Urada za mladino.

■ 2.3.3. Mladinski sveti lokalnih skupnosti

Mladinski sveti lokalnih skupnosti so ustanovljeni na podlagi Zakona o mladinskih svetih, ki v sklopu redne dejavnosti predvsem:

- a) zagotavljajo demokratične oblike združevanja in delovanja mladih v skladu z zakonom in temeljnim aktom organizacije,
- b) spodbujajo dejavnosti in delovanje mladinskih struktur ter prispevajo k pogojem za razvoj mladinskega dela in mladinske politike na lokalnem nivoju,
- c) aktivno spremljajo politiko lokalne skupnosti, predvsem na področjih, ki zadevajo mlade,
- d) skrbijo za informiranje in vključevanje mladine v procese participacije,
- e) opravljajo druge naloge za uveljavljanje interesov mladih na lokalnem, regionalnem in nacionalnem nivoju.

■ 2.3.3.1. Število mladinskih svetov lokalnih skupnosti

V letu 2009 je bilo registriranih 42 mladinskih svetov lokalne skupnosti in Mladinski svet Slovenije kot krovna organizacija mladinskih nevladnih organizacij različnih interesnih, nazorskih ali političnih usmeritev. Od teh 42 registriranih mladinskih svetov se je na javni poziv URSM za sofinanciranje njihove dejavnosti prijavilo 15 mladinskih svetov, kar znaša slabih 36 odstotkov vseh registriranih mladinskih svetov. Preostali mladinski sveti sredstva za izvajanje dejavnosti pridobivajo pretežno iz proračunov lokalnih skupnosti, s članarino, darili, prispevki donatorjev, iz lastne dejavnosti in drugih virov.

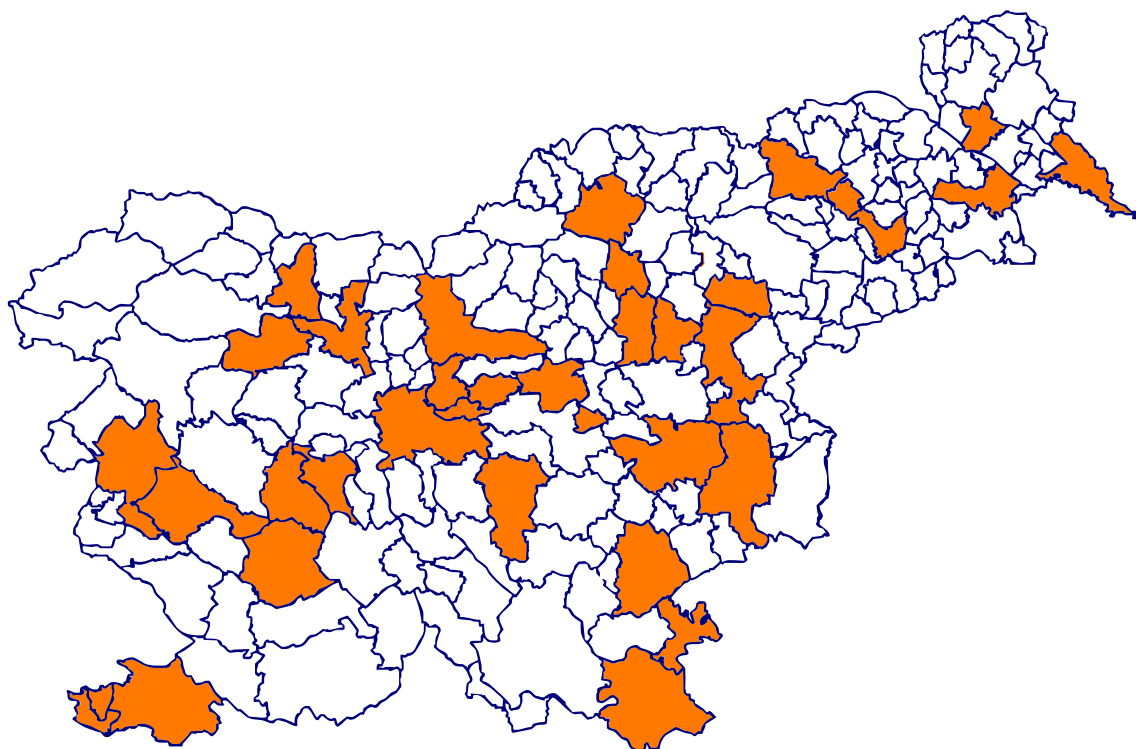
Spodaj so navedeni mladinski sveti in zemljevid razporejenosti mladinskih svetov po Sloveniji.

1	Mladinski svet Ljubljane
2	Mladinski svet Nova Gorica

3	Mladinski svet Domžale
4	Mladinski svet Maribor
5	Mladinski svet Občine Rogaška Slatina
6	Mladinski svet Mestne Občine Ptuj
7	Mladinski svet Izola
8	Mladinski svet Celje
9	Mladinski svet Radovljica
10	Mladinski svet Č' Bela (Radovljica)
11	Mladinski svet Kranj
12	Celjski mladinski svet – Svet mladih
13	Mladinski svet Bele Krajine
14	Mestni Mladinski svet Maribor
15	Mladinski svet Ljutomer
16	Mladinski svet Duplek
17	Mladinski svet Občine Sevnica
18	Mladinski svet Prlekije, Ljutomer
19	Mladinski svet Občine Slovenske Konjice
20	Mladinski svet Občine Krško
21	Mladinski svet Krško
22	Mladinski svet Ajdovščina
23	Mladinski svet Kamnik
24	Mladinski svet Mestne Občine Slovenj Gradec
25	Mladinski svet Metlike
26	Mladinski svet Murska Sobota
27	Mladinski svet Lendava
28	Mladinski svet Mestne občine Koper

29	Mladinski svet Velenje
30	Mladinski svet Dol pri Ljubljani
31	Mladinski svet Lipa Ljutomer
32	Mladinski svet Občine Postojna
33	Mladinski svet Občine Žalec
34	Mladinski svet Občine Piran
35	Mladinski svet Moravče
36	Mladinski svet Železniki
37	Mladinski svet Logatec
38	Mladinski svet Zagorje ob Savi
39	Mladinski svet Šentjur
40	Mladinski svet Vrhnika
41	Mladinski svet Občine Ivančna gorica
42	Mladinski svet Novo mesto

2.3.3.2. Razpršenost mladinskih svetov lokalnih skupnosti

Slika 12: Razpršenost mladinskih svetov (www.mladi-in-obcina.si)

Mladinski sveti lokalnih skupnosti združujejo mladinske organizacije na lokalnem nivoju, ki so hkrati tudi ustanoviteljice mladinskega sveta. Številne občine nimajo mladinskega sveta, imajo pa zelo aktivne mladinske organizacije, medtem ko imajo nekatere občine registrirana kar dva mladinska sveta. Po dva mladinska sveta imajo Celje, Radovljica, Maribor in Krško.

Mladinski sveti lokalnih skupnosti spodbujajo dejavnosti mladinskih organizacij, skrbijo za informiranje njihovega članstva in širše javnosti o politiki lokalne skupnosti, predvsem na področjih, ki zadevajo mlade. Preko mladinskih svetov lokalnih skupnosti lahko mladi povedo, kar mislijo, in vplivajo na odločitve, ki so za njih pomembne.

Mladinski sveti lokalnih skupnosti so nosilci mladinskega dela in mladinske politike na lokalni ravni in predstavljajo osnovo za sodelovanje mladih v lokalnih skupnostih. Od sprejetja Zakona o mladinskih svetih v letu 2000 se ustanavljajo v posameznih lokalnih skupnostih kot združevalni in predstavniški organ lokalnih mladinskih organizacij in lokalnih enot večjih mladinskih organizacij.

Mladinski sveti lokalnih skupnosti zastopajo interese mladih pri lokalnih (občinskih) oblasteh in se z njimi dogovarjajo o aktivnosti, sredstvih ter infrastrukturi, ki bo namenjena mladim. Prav tako imajo v skladu z zakonom pravico do dajanja mnenj v vseh zadevah, obravnavanih v občinskih organih, ki zadevajo mlade. S svojim delovanjem spodbujajo dejavnosti mladinskih organizacij, skrbijo za informiranje njihovega članstva in širše javnosti o politiki lokalne skupnosti, predvsem na področjih, ki zadevajo mlade.

■ 2.3.3.3. Financiranje mladinskih svetov lokalnih skupnosti

V letu 2009 je URSM namenil 14.982 Å za izvajanje dejavnosti 15 mladinskim svetom lokalnih skupin, kar v povprečju znaša slabih 1.000 Å na posamezni mladinski svet. Skupna letna vrednost posameznega mladinskega sveta v letu 2009 znaša dobrih 7.000 Å. Največ drugih sredstev mladinski sveti dobijo od lokalnih skupnosti.

Aktivnosti, ki jih URSM zahteva od mladinskih svetov so naslednje:

- a) dialog s predstavniki oblasti, odločevalci ipd.,
- b) statutarne aktivnosti,
- c) sodelovanje z drugimi organizacijami na lokalni, regionalni in nacionalni ravni,
- d) zagotavljanje pogojev za mladinsko delo v lokalni skupnosti,
- e) druge aktivnosti za uveljavljanje interesov mladih,
- f) mednarodne aktivnosti.

Od tega so največ programa namenili sodelovanju z drugimi organizacijami na lokalni, regionalni in nacionalni ravni ter aktivnostim za uveljavljanje interesov mladih, sledijo aktivnosti za zagotavljanje pogojev za mladinsko delo v lokalni skupnosti, statutarne aktivnosti in mednarodne aktivnosti ter na zadnjem mestu dialog s predstavniki oblasti in odločevalci.

■ 2.3.4. Druge nevladne organizacije

Druge nevladne organizacije so razna društva, zavodi, klubi in zveze društev, ki izvajajo programe, namenjene mladim, zaradi česar jih uvrščamo v skupino mladinskih organizacij oziroma organizacij izvajalk programov za mlade.

Druge nevladne organizacije so nevladne, neprofitne ter prostovoljne organizacije, ki ne sodijo v nobeno od treh zgoraj navedenih skupin, in na nacionalnem oziroma regionalnem nivoju izvajajo mladinske programe in programe za mlade. Mednje sodijo tudi organizacije, ki izvajajo tako imenovane podporne in servisne programe za mlade, to je programe, ki prispevajo k večji kakovosti mladinskega dela, mladinske politike ali položaja mladih v Sloveniji.

■ 2.3.4.1 Število drugih nevladnih organizacij

Na spletni strani projekta Mladim odpiramo prostor, ki je namenjen vzpostavljanju in razvoju lokalnih mladinskih politik, smo dobili podatek, da v času trajanja projekta obstaja preko 300 mladinskih organizacij v vseh občinah po Sloveniji, a seznam ni popoln. Od tega jih je v letu 2009 URSM podprl 62, financiral pa 58, za izvajanje programov pa je skupaj namenil 458.668,50 Ä.

■ 2.3.4.2. Razpršenost in organizacijska oblika nevladnih organizacij

Od 62 podprtih mladinskih organizacij smo našli 39 organizacij s sedežem v Ljubljani, kar predstavlja 62 odstotkov celotnega razdeljenega denarja. Na seznamu zasledimo društva, zasebne zavode, fundacije, inštitute. Od 300 društev jih Ljubljana premore 53. Na javni poziv URSM se tako prijavi le 20 odstotkov vseh mladinskih nevladnih organizacij, kar pomeni, da jih je na javnem pozivu URSM uspešnih 70 odstotkov.

■ 2.3.4.3 Financiranje drugih nevladnih organizacij

Nevladne organizacije so v letu 2009 v povprečju prejele po 7.900 Ä, pri čemer je najvišji znesek znašal 14.600 Ä, najnižji pa 4.500 Ä. Skupno vrednost programa so ocenili na 3.147.193,06 Ä, pri čemer so vrednosti variirale med 96.600 Ä in 16.000 Ä, realizacija programa pa je bila v vrednosti 3.666.578,19 Ä in je variirala med 147.000 Ä in 8.900 Ä.

Med prednostna področja izvajanja programov drugih nevladnih organizacij na področju mladinskega dela se uvrščajo:

- neformalno izobraževanje in usposabljanje mladih za mladinsko delo,
- prostovoljno mladinsko delo,
- informiranje in svetovanje za mlade,
- participacija, aktivno državljanstvo,
- mednarodno mladinsko delo in mobilnost mladih,
- socialna integracija mladine z manj priložnostmi,
- boljše poznavanje mladine,
- zdravje in dobro počutje mladine.

Od zgoraj naštetih področij so nevladne organizacije največ svojih sredstev namenile klubskemu programu, sledijo mu neformalno izobraževanje, informiranje in svetovanje za mlade in nato mednarodni projekti.

2.4. Sinteza

V Sloveniji obstajajo mladinske organizacije in organizacije za delo z mladimi tako na lokalnem kot tudi na nacionalnem nivoju. Njihove dejavnosti so si v osnovi precej podobne, razlika je v strukturi organizacij in ciljni publiki.

V tem poglavju bom predstavila primerjavo mladinskih centrov, svetov in nevladnih organizacij, skratka organizacij, ki delujejo na lokalnem nivoju, njihovo medsebojno povezanost, razpršenost in financiranje.

2.4.1. Lokalne mladinske strukture

2.4.1.1. Teorija in praksa

V teoriji naj bi nastajanje in ustanavljanje različnih mladinskih struktur potekalo po nekem logičnem zaporedju. Neka lokalna skupnost naj bi v prvi fazi zaznala potrebo po strukturiranem odnosu do mladinskih tematik. Mladi se združujejo v interesna združenja in na ta način opozarjajo na pomembnost mladih v okolju. V preteklosti se je predvidevalo, da je področje mladinskega dela pravzaprav domena nevladnega sektorja, vendar se ta trend v Sloveniji že nekaj časa obrača in priča smo porastu ustanavljanj javnih zavodov, katerih ustanoviteljica je občina. V idealnem primeru imamo zdaj v namišljeni lokalni skupnosti skupino društev, ki izvajajo mladinsko delo, so namenjena organizirani mladini ter zagotavljajo izvedbo interesnih aktivnosti določene mladinske skupine, imamo pa tudi organizacijo za delo z mladimi, kjer delujejo strokovno usposobljeni kadri, katerih namen je pripravljati programe za mlade, ki niso vključeni v nobeno interesno skupino, torej za neorganizirano mladino in za mlade z manj priložnostmi, pa tudi za podporo mladinskim organizacijam. Ta lokalna skupnost je ustanovila vse, kar se na izvajalskem področju lahko naredi, ugotovila pa je, da potrebuje dolgoročno mladinsko strategijo, v katero bodo vključeni vsi mladinski predstavniki in s katero bodo skupaj z lokalno skupnostjo načrtali smernice razvoja v lokalni skupnosti. V tej točki zaznamo potrebo po dialogu, zato je treba ustanoviti mladinski svet lokalnih skupin, ki bo zagovornik mladine na lokalnem nivoju.

Mladinski sveti se dojemajo kot pglavitni vir politične participacije in vpliva mladih in so tradicionalni kanali sodelovanja in izmenjave informacij med politiki, oblastjo in mladino (predlog zakona).

Mladinski svet naj bi bil v sestavi predstavnikov mladinskih organizacij, organizacij za delo z mladimi in političnimi podmladki in kot taki naj bi prispevali konkretne predloge za izboljšanje položaja mladih v lokalni skupnosti in kreirali mladinsko politiko. Vendar že predlog zakona navaja štiri slabosti takega modela, ko pravi, da

mladinski sveti predstavljajo le en del mladine, da mladinski sveti ne predstavljajo socialno uravnoteženega dela mladine, da se je pojavilo vprašanje o spremembi motivacije za članstvo oziroma sodelovanje v organizacijah (saj si mladi želijo biti uporabniki organizacij in ne njihovi člani, veliko teh uporabnikov ima do organizacij zgolj potrošniški interes in se za dejavnosti ne zanimajo z ideološkega vidika) ter da osebe, ki predstavljajo mlade v organizacijah in svetih, niso nujno tudi same mlade, posledično pa je lahko njihovo znanje o potrebah mladih omejeno (predlog zakona).

Druga težava pa je, da teoretični okvir nastajanja mladinskih struktur v praksi ne poteka vedno tako. Obstajajo občine, kjer že vrsto let obstaja mladinski svet, ne obstajajo pa mladinske organizacije in organizacije za delo z mladimi. Tak primer je Zagorje ob Savi, kjer je pobuda za ustanovitev mladinskega centra prišla s strani mladinskega sveta, katerega člani pravzaprav niso predstavniki nobenih mladinskih združenj, temveč so posamezniki, ki v tem času niso več mladi, in pa politični podmladki, kar vodi k vprašanju, ali je mladina transparentno in relevantno zastopana.

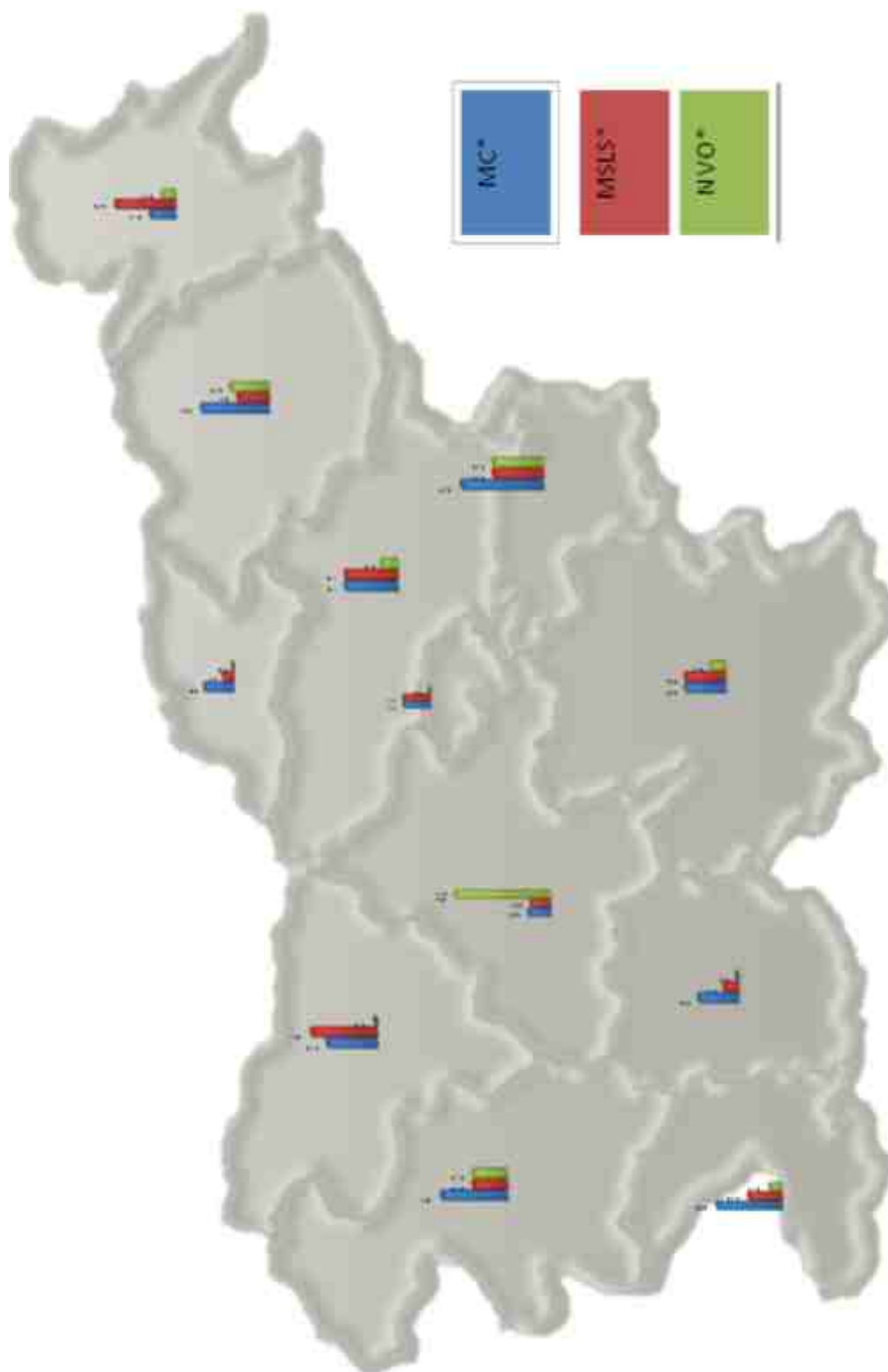
Obstajajo pa tudi drugi modeli:

- Občine z aktivnimi organizacijami za delo z mladimi in mladinskimi organizacijami, nimajo pa ustanovljenega mladinskega sveta. Na nek način javni zavod prevzema vlogo zagovornika mladine, saj v svoje delovanje vključuje tudi podporo mladinskim organizacijam, ki dojemajo mladinski center kot močno strukturo, ki ima redne stike z občino in mladinskim organizacijam nudi prostor in priložnosti. Tak primer sta občini Brežice in Sežana.
- Regionalni mladinski sveti, ki zaradi razpršenosti regije in mladine pokrivajo več manjših občin. Tak primer najdemo v Prlekiji in v Beli krajini.
- Primeri, ko obstaja v istem mestu po več mladinskih svetov. Je že res, da zakon omogoča obstoj več takšnih struktur, vendar se vprašamo, ali je to sploh smiselno, saj obstoj več mladinskih zagovornikov zagotovo prinese več trenj. Tak primer pa najdemo v občinah Celje, Krško, Radovljica, Ljutomer in Maribor.

V tabeli si lahko pogledamo, kako so razpršene mladinske strukture po statističnih regijah.

	Št. Občin	MC*	MSLS*	NVO*	NVO**	Št. mladih
Pomurska	27	2	5	1	23	21.211
Podravska	41	9	4	5	46	61.118
Koroška	12	3	1	0	6	13.585
Savinjska	31	7	7	2	37	48.738
Zasavska	3	1	1	0	8	8.463
Osrednje-slovenska	26	9	8	41	109	105.913
Obalno-kraška	7	6	3	1	23	19.877
Notranjsko-kraška	6	3	1	0	12	9.742
Jugovzhodna	21	3	3	1	19	29.135
Goriška	13	4	2	2	38	20.912
Gorenjska	17	3	4	0	31	39.017
Posavska	6	5	3	3	31	14.212
* po podatkih URSM ** po podatkih www.mladi-in-obcina.si						

Slika 13: Razpršenost mladinske strukture po statističnih regijah

Slika 14: Prikaz mladinskih struktur po statističnih regijah

2.4.1.2. Naloge in financiranje

Je nosilec mladinskega dela in mladinske politike na lokalni ravni.	Je pravna oseba, ki izvaja program za mlade, zagotavlja prostor, redno delovanje, opremo, ustrezen kader z izkušnjami in uveljavlja pluralno programsko zasnovu.	Je pravna oseba, ki izvaja mladinske programe ter tudi podporne in servisne programe za mlade, to je programe, ki prispevajo k večji kvaliteti mladinskega dela, mladinske politike ali položaja mladih v Sloveniji.
Dialog s predstavniki oblasti, odločevalci ipd., statutarne aktivnosti, sodelovanje z drugimi organizacijami na lokalni, regionalni in nacionalni ravni, zagotavljanje pogojev za mladinsko delo v lokalni skupnosti, druge aktivnosti za uveljavljanje interesov mladih, mednarodne aktivnosti.	Klubski program, neformalno izobraževanje, prostovoljne aktivnosti, informiranje in svetovanje za mlade, mednarodni projekti in projekti mobilnosti, koordinacija in skupnostno delo, druge dejavnosti, programi.	Neformalno izobraževanje in usposabljanje, prostovoljne aktivnosti mladih, informiranje in svetovanje za mlade, participacija, aktivno državljanstvo, človekove pravice, mednarodno mladinsko delo, raziskovalno delo mladih.

Slika 15: Dejavnost mladinskih centrov in mladinskih organizacij

Dejavnost mladinskih svetov in mladinskih organizacij je povsem različna, vendar je komplementarna. Bistveno bolje je primerjati dejavnosti, še bolj pa financiranje mladinskih centrov in mladinskih organizacij, ki so v letu 2009 prejele sredstva na javnem pozivu URSM.

V spodnji tabeli si lahko ogledamo primerjavo prihodkov nevladnih organizacij in mladinskih centrov v letu 2009. Opazimo lahko, da sta oba tipa organizacij približno enako uspešna pri črpanju sredstev iz URSM in ministrstev, da pa imajo mladinski centri več priložnosti pri pridobivanju sredstev iz lokalnih virov in lastnih prihodkov. Pod drugo sem umestila prispevke uporabnikov, donacije in druge prihodke, kjer so se bolj izkazale nevladne organizacije.

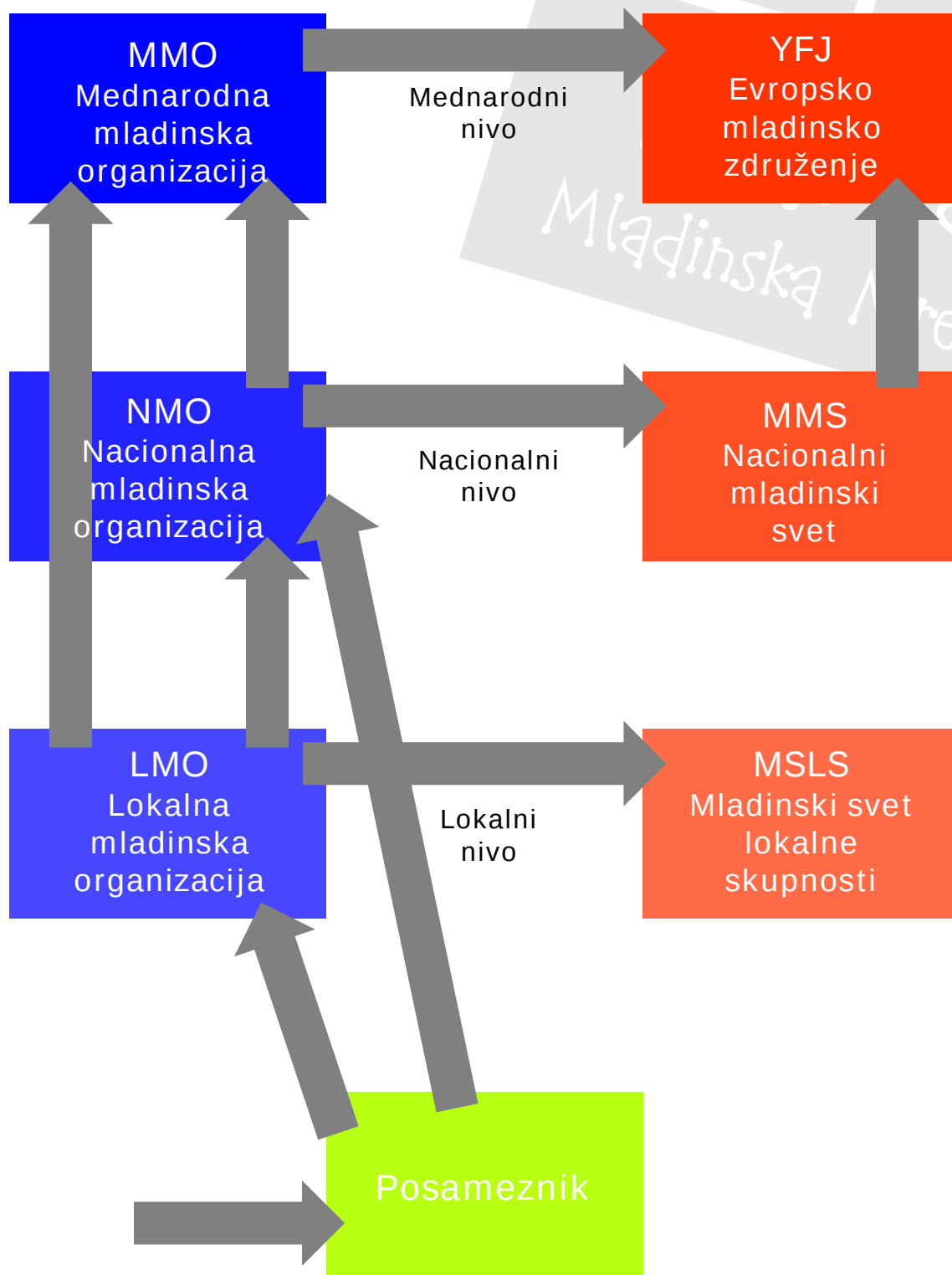
Razmerje, ki ga nevladne organizacije porabijo za plačilo plač v primerjavi z vrednostjo realiziranega programa, je 53 odstotkov, medtem ko mladinski centri za plače v primerjavi z vrednostjo realiziranega programa namenijo 34 odstotkov.

■ 2.4.2. Povezanost lokalnih z nacionalnimi mladinskimi strukturami

Povezanost med mladinskimi organizacijami in mladinski svetom je torej v Sloveniji različna, potrebovala pa bi poenoten pristop ali pa vsaj pristop, ki bi omogočal pridobivanje enotnih učinkov pri vzpostavljanju in vzdrževanju dialoga med lokalnimi odločevalci in mladino.

MLADINSKE ORGANIZACIJE

KROVNE MLADINSKE STRUKTURE

Slika 16: Organiziranost mladinskih struktur (www.mss.si)

Poglejmo si sliko, ki smo jo povzeli od Mladinskega sveta Slovenije. Vidimo lahko, da se lokalne mladinske organizacije, pa tudi posamezniki lahko vključujejo v nacionalne mladinske organizacije in da nacionalna mladinska organizacija sicer ni krovna organizacija lokalne mladinske organizacije, da pa z lokalnimi mladinskimi organizacijami sodeluje, da so lahko te članice njenega združenja, predvsem pa je za njih pomembno to, da imajo preko 300 članov.

Nacionalne mladinske organizacije se lahko združujejo v Mladinski svet Slovenije, ki je tako imenovano krovno združenje mladinskih organizacij, ki delujejo na nacionalnem nivoju. Hitro lahko ugotovimo, da lokalne mladinske organizacije pravzaprav nimajo uradnega zagovornika, saj so sicer lahko vključene v nacionalne mladinske organizacije, ki pa so, kot smo ugotovili že prej, glede na njihovo usmeritev precej tematsko obarvane.

Neko lokalno kulturno umetniško društvo lahko namreč izbira zgolj med političnimi organizacijami, nazorskimi in pa interesnimi, kjer pa zasledimo samo turizem, podeželsko mladino, tabornike in študente. V Sloveniji namreč ni nacionalne mladinske organizacije, ki bi zastopala interese splošne mladine.

Mladinski svet Slovenije zastopa interese mladih pri nacionalnih oblasteh in v mednarodnih združenjih in sodeluje pri spodbujanju razvoja mladinske politike pri nas in po svetu. (www.ursm.si) In vendar je iz slike razvidno, da so lokalne mladinske organizacije zastopane kvečjemu preko nacionalnih mladinskih organizacij, ki pa so glede na njihove tematske usmeritve neprimeren zastopnik lokalnih mladinskih organizacij.

Prav tako ni povezanosti med lokalnimi mladinskimi sveti in nacionalnim mladinskim svetom. Zato se je treba vprašati, kje nacionalne mladinske organizacije pridobivajo ustrezne podatke o mladini na lokalnem nivoju in kako ter katere informacije pridobiva Mladinski svet Slovenije.

Seveda pa ima Mladinski svet Slovenije, ki naj bi v svoji dejavnosti spremljal ključna področja mladih, ustanovljeno Komisijo MSS za mladinske politike, ki pa jo sestavljajo:

- do 2 predstavnikov iz organizacij članic,
- člani Kolegija MSS (člani s pravico do glasovanja (predsednik MSS in od 1 do 5 podpredsednikov MSS), člani, ki jih po potrebi imenuje Zbor ali Stalni odbor, vendar ne več kot dva, ter član brez glasovalne pravice) in
- del zaposlenih na MSS.

Vodstvo MSS po potrebi k sodelovanju v Komisiji oziroma področnih skupinah povabi tudi mlade strokovnjake za posamezna področja. V Komisiji ni nikjer predstavnikov mladinskih organizacij ali mladinskih centrov.

Mladinski svet Slovenije pa deluje tudi v drugih strukturah. Svet Vlade Republike Slovenije za mladino naj bi spremljal, ugotavljal in ocenjeval položaj mladih v

družbi, spremljal in ocenjeval vpliv mladinskega dela in mladinske politike na družbene spremembe, predlagal ukrepe in spremljal upoštevanje interesov mladine v drugih politikah na državni ravni, obravnaval in dajal mnenja k predlogom zakonov in drugih predpisov ter ukrepov Vlade Republike Slovenije, ki se nanašajo na področje mladinskega dela, mladinskih politik in življenja mladih nasploh, razpravljal in dajal mnenja pristojnim institucijam o aktualnih vprašanjih mladih, dajal pobude in predloge za urejanje posameznih vprašanj na področju mladine, dajal predloge in priporočila glede financiranja dejavnosti mladih, obravnaval trende programskih in finančnih načrtov mladinskih organizacij ter drugih, ki sodelujejo na področju mladine, dajal Vladi Republike Slovenije ter pristojnim ministrstvom predloge, pobude in priporočila za uresničevanje zaveze po krepitvi mladinske razsežnosti v posameznih sektorskih javnih politikah, vzpodbujal sodelovanje mladih v različnih posvetovalnih in soddločevalskih telesih na državni in lokalni ravni ter vzpodbujal in skrbel za mednarodno povezovanje in izvajanje prevzetih mednarodnih obveznostih, povezanih z mladino. Svet je bil ustanovljen junija 2009, njegov mandat pa je 4 leta. (www.mss.si)

Pa si pogledajmo sestavo Sveta Vlade Republike Slovenije za mladino:

a) s strani predstavnikov mladinskih organizacij in združenj:

- trije predstavniki nacionalnih mladinskih organizacij,
- predstavnik Mladinskega sveta Slovenije,
- predstavnik mladinskih svetov lokalnih skupnosti,
- predstavnik Študentske organizacije Slovenije,
- predstavnik Dijaške organizacije Slovenije,
- predstavnik mladinskih organizacij v reprezentativnih sindikatih,
- predstavnik mladinskih centrov,
- predstavnik drugih nevladnih organizacij, ki delujejo na področju mladine.

b) s strani predstavnikov Vlade RS.

Kot predstavnik mladinskih organizacij prevladujejo predstavniki nacionalnih mladinskih organizacij, ki pravzaprav nimajo pravega pogleda na lokalne aktivnosti in lokalno politiko, kot smo videli zgoraj, ter samo en predstavnik mladinskih centrov in en predstavnik nevladnih organizacij.

Iz tega je namreč razvidno, da vlada nima ustreznega sogovornika za sprejemanje in kreiranje mladinske politike.

Združevanje v nacionalne mreže

Mladinske organizacije in organizacije za delo z mladimi pa imajo možnost združevanja v nacionalne mreže. Za organizacije za delo z mladimi, ki imajo status mladinskega centra, se je leta 2005 ustanovila Mladinska mreža MaMa, ki združuje in zastopa organizacije, ki opravljajo dejavnosti mladinskih centrov ali delujejo na področju mladinskega dela v Sloveniji za namene podpore mladim in njihovega kakovostnejšega preživljanja prostega časa ter boljšega življenja v družbi. (www.mreza-mama.si)

Mreža MaMa s svojim delovanjem: (povzeto po www.mreza-mama.si)

- povezuje organizacije, ki opravljajo dejavnosti mladinskih centrov ali delujejo na področju mladinskega dela v Sloveniji;
- zastopa skupne interese članic nasproti vladnemu sektorju in ostalim sogovornikom;
- redno obvešča članice in ostalo zainteresirano javnost o vseh dejavnostih in aktivnostih, ki se dotikajo mladih in dela z njimi;
- organizira srečanja in vzpodbuja komunikacijo in projektno povezanost med članicami;
- članicam nudi strokovno pomoč;
- skrbi za povezovanje med članicami Kluba MaMa in mladimi ustvarjalci;
- mladim ustvarjalcem omogoča dostop do mladinskih prizorišč in podpira njihovo sodelovanje;
- skrbi za neformalno izobraževanje mladih in mladinskih delavcev;
- pri svojem delovanju Mreža MaMa med članicami Kluba MaMa in širšo javnostjo vzpodbuja in promovira ustvarjalne dejavnosti mladih ter uveljavljala načela strpnosti, dobrega sodelovanja in hkrati tudi družbene kritičnosti.

Mladinska mreža MaMa po definiciji nacionalne mladinske organizacije nima tega statusa, temveč se šteje za podporno organizacijo za delo z mladimi. Mladinska mreža MaMa namreč nima najmanj 300 članic oziroma članov, saj so člani mreže institucije in ne posamezniki, in tudi nima opredeljene notranje teritorialno organizirane enote, čeprav članice mreže delujejo v večini statističnih teritorialnih enot v Republiki Sloveniji in delujejo v javnem interesu.

Ker pa mladinski centri v obstoječi strukturi niso imeli pravega zagovornika, so na lastno pobudo ustanovili Mladinsko mrežo MaMa.

3. INSTRUMENTI ZA PODPORO MLADINSKEGA DELA

Instrument za podporo mladinskega dela razumemo kot neke vrste ukrep, program, strategijo, (s)pobudo za izvajanje aktivnosti mladinskega dela. Po analizi vprašalnikov, ki smo jih poslali občinam v Sloveniji, smo zamejili štiri instrumente, ki se jih občine za izražanje podpore mladinskemu delu uspešno ali manj uspešno poslužujejo. Občine preko enega ali več instrumentov hkrati kreirajo mladinsko delo v lokalni skupnosti.

Za podporo mladinskega dela smo zaznali in navedli naslednje instrumente na lokalnem nivoju:

- a) raziskave o mladih in mladini v njihovem lokalnem okolju,
- b) priprava dolgoročne strategije na temo mladih,
- c) ustanovitev javnega zavoda kot odgovor občinskih odločevalcev pri mladinskih zadevah ali vzpostavitev posebnega sektorja znotraj področja družbene dejavnosti za mlade,
- d) javni razpisi, ki ciljajo mlade, mladinske organizacije ali organizacije, ki v svoja delovanja vključujejo tudi mlade kot samostojno kategorijo.

Podatke za naslednjih nekaj poglavij smo črpali iz prej omenjene raziskave. Vsem občinam v Sloveniji smo poslali vprašalnik, ki ga lahko vidite v prilogi št. 1, na podlagi 44-odstotne odzivnosti pa smo lahko sklepali o spodaj opisanih temah.

3.1. Raziskave o mladih

Raziskave so osnovni instrument, preko katerega spoznamo svojo ciljno skupino, da lahko sploh izvajamo programe, ki so ji namenjeni. Eno izmed prioriteten področij Bele listine je raziskovanje mladine z namenom spoznavanja in prepoznavanja sprememb. Raziskovanje mladine pa je tudi ena izmed prednostnih nalog URSM.

Zato so zelo koristne informacije o tem, ali v posameznih občinah sploh obstajajo raziskave mladine in z njo povezanimi temami, kdo jih izvaja ter kako pogosto. Od 93 občin, ki so sodelovale v tej analizi, jih je 19 odgovorilo, da obstajajo raziskave; 66 občin, da raziskave ne obstajajo; 8 pa jih na vprašanje ni odgovorilo. Iz podatkov je razvidno, da mladino raziskuje 22,4 odstotka občin, vendar je treba upoštevati, da nekatere občine pravzaprav niso seznanjene z obstojem tovrstnih raziskav.

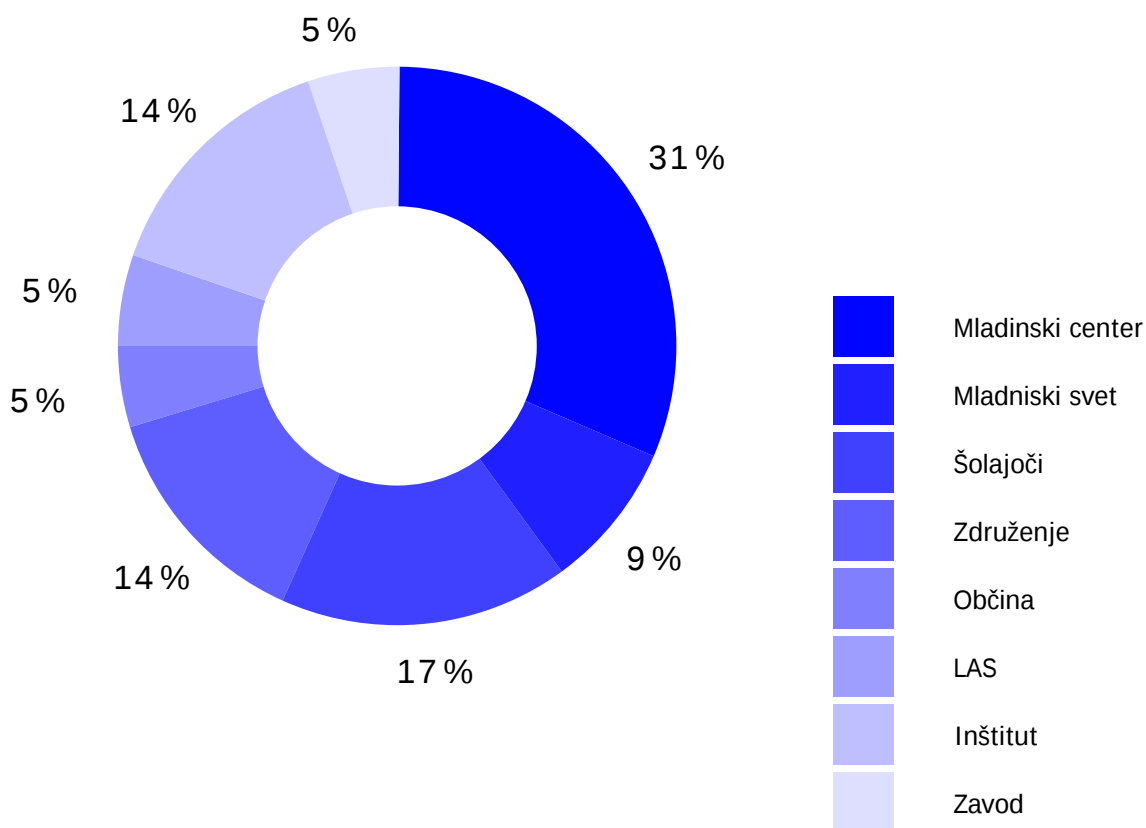
Raziskave obravnavajo mladino kot celoto, raziskujejo en segment mladine ali pa so mladi kot posebna kategorija vključeni v večjo raziskavo. Občine so navedle, da so se do zdaj dotaknili sledečih tem:

- zasvojenost z drogami mladih,
- prosti čas mladih,
- posnetek stanja na področju tveganja obnašanja mladih,
- izobraževalne in poklicne poti mladih,
- analiza stanja za potrebe konkretnega projekta,
- analiza o delu javnih zavodov,
- mladi v čezmejnem prostoru.

Nekatere občine sicer načrtujejo raziskovanje mladine za lastne potrebe ali pa to pričakujejo od mladinskih centrov, videli pa smo, da občine tudi spodbujajo raziskovalne in seminarske naloge osnovnošolcev, ki jih ti predstavijo na javnih prireditvah.

Izvajalci raziskav so različni. V spodnji tabeli lahko vidimo, kateri izvajalci največkrat izvajajo raziskave mladine.

IZVAJALCI RAZISKAV O MLADIH

Slika 17: Izvajalci raziskav o mladih

Iz podatkov lahko razberemo, da je veliko zainteresiranih organizacij in tudi posameznikov, ki se zanimajo za stanje in položaj mladine. Raziskave opravlja zainteresirana javnost z namenom ocene stanja mladine v lokalnem okolju ter s tem povezan dialog o morebitni ustanovitvi mladinskega centra. Raziskovanje pa občine podpirajo tudi v okviru študija lokalnih mladih. Nekatere občine se same ukvarjajo z raziskovanjem mladine ali pa raziskave predajo v izdelavo zunanjim izvajalcem (inštituti, zavodi). To so občine, ki nimajo ustanovljenih mladinskih centrov. Občine, ki so ustanovile mladinske centre, izvedbo raziskovanja mladine prepuščajo njim ali pa to od njih pričakujejo:

»... dela jih MC, zato je ustanovljen.«

V nadaljevanju smo namreč primerjali podatke o izvajalcih raziskovanja, pogostosti raziskovanja in o obstoju mladinske strukture, ki so pokazali, da obstaja povezanost med obstojem mladinske strukture in izvedbo raziskav o mladini.

V občinah, kjer mladinska struktura ni razvita, je mladino raziskovalo zgolj 13 odstotkov občin. V teh občinah je raziskovanje prevzela zainteresirana javnost (lokalna akcijska skupina, razna združenja in nemladinska društva), zunanji raziskovalci (inštituti in drugi javni ter zasebni zavodi) ali pa so raziskovanje opravile občine same.

Kjer je mladinska struktura razvitejša, pa je mladino raziskovalo 46 odstotkov občin, od tega večino mladinski centri in mladinski sveti. V obeh primerih pa se v občinah izvaja tudi raziskovanje mladine za potrebe šolajočih.

Ko primerjamo pogostost raziskovanja, je razvidno, da je z obstojem mladinskega sektorja potreba po raziskovanju drugače izražena. Večina občin ima z obstojem zagotovljena redna raziskovanja, pa naj bodo ta za eno leto ali pa za več let. Enkratna ali priložnostna raziskovanja so z obstojem mladinskih struktur bistveno nižja, sovpadajo pa z zainteresirano javnostjo in šolajočo mladino, medtem ko so redne raziskave ena izmed aktivnosti mladinskega sektorja.

Iz podatkov lahko razberemo, da so raziskovanja mladine sicer res prisotna in da se izvajajo s pomočjo različnih akterjev in za različne potrebe, niso pa poenotena, da bi lahko služila kot baza podatkov za nacionalne potrebe. Z obstojem mladinske strukture v občini pa se lahko nadejamo vsaj zametkov raziskovanja ki tako služijo kot nosilec raziskovanja.

3.2. Mladinska lokalna strategija

Kot instrument podpore mladinskega dela pa lahko razumemo tudi strategije, ki jih na mladinsko tematiko sprejemajo občine ali lokalne skupnosti, sklepe in odloke, s katerimi te strategije implementirajo. Pri analizi občinske systemske ureditve smo ugotovili, da občine načeloma ne sprejemajo nikakršnih mladinskih lokalnih strategij:

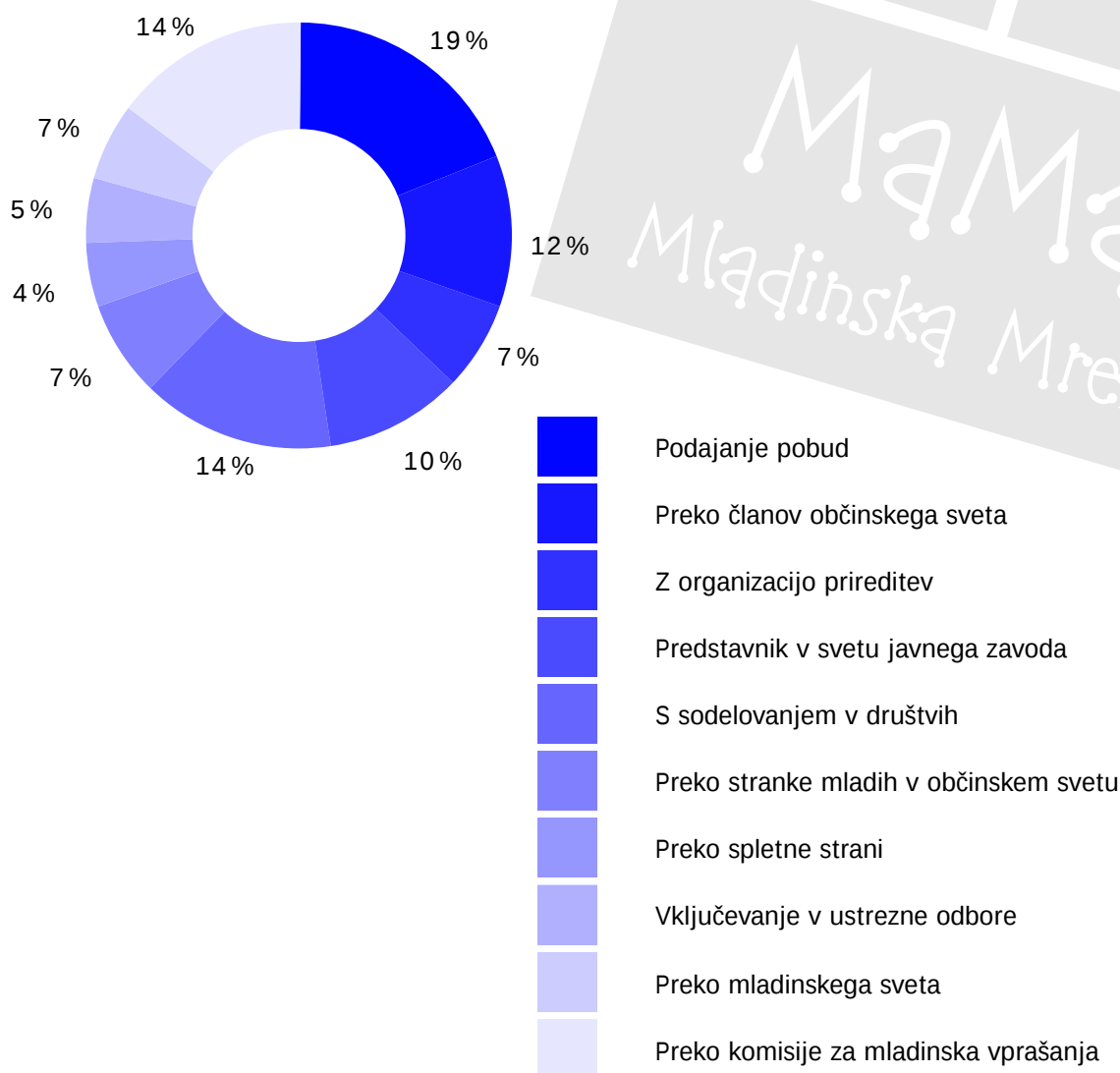
- a) saj se soočajo z majhnim številom mladih, ki se odpravijo šolat v druga mesta in postanejo problem druge občine,
- b) prepuščajo izvedbo mladinskih dejavnosti različnim mladinskim iniciativam in s sofinanciranjem društev zagotovijo minimalno občinsko udeležbo ali pa
- c) ustanovijo javni zavod, ki je pooblaščen, da pripravlja program za mlade in s tem zaokroži tematiko mladih.

Mladina še vedno ni eno izmed prioritetnih vprašanj občin, zato mladinskih strategij skorajda ni opaziti. V vprašalniku, ki je bil namenjen občinam, je 25 občin odgovorilo, da imajo neko konkretno strategijo na področju mladine, ki se spreminja na 4–5 let, na letni ravni ali po potrebi. Te strategije pa so razumljene precej raznoliko:

- pet občin je navedlo, da strategija na področju mladine obstaja v okviru drugih dolgoročnih strategij občine, kot je strategija socialnega varstva v občini, v razvojnem programu občine ali v razvojnem programu športne infrastrukture,
- pet občin je navedlo, da imajo strategije na področju mladine razvite organizacije za delo z mladimi, kot so javni zavodi, mladinski centri ali pa študentske organizacije,
- šest občin je navedlo, da imajo strategijo na področju mladine v pripravi za prihodnje obdobje nekaj let ali kot del razvojne strategije občine in podobno,
- ena občina v okviru strategije na področju mladih predvideva ustanovitev javnega zavoda mladinski center,
- ena občina pa ima sprejet Predlog razvoja mladinskega dela v občini 2010–2013.

Večina občin, ki ima posebne strategije, svoje t. i. strategije na področju mladih izvaja za potrebe definiranja in izvajanja dejavnosti, ne pa za potrebe odločanja o mladini ali odločanja mladine. Strategije, pa naj bodo v okviru drugih strategij ali pa posebej, v večini primerov načrtujejo z organizacijami za mlade, šolami, nekateri pa tudi z neorganizirano mladino, čeprav v malih občinah, kot pravijo tudi same, interesa med mladimi o tovrstnih temah niti ni.

Sicer pa občine omogočajo mladim, da sodelujejo pri pripravi strategij ali drugih javnih zadevah občine na različne načine, kot je razvidno iz spodnjega grafa.

NAČINI SODELOVANJA MLADIH PRI
UPRAVLJANJU JAVNIH ZADEV OBČINE

Slika 18: Načini sodelovanja mladih

Občine v svojem delovanju niso zaprte za predloge, pobude in ideje mladih, res pa je, da v večini primerov ne omogočajo najboljših mehanizmov, ki bi mladim omogočale dajanje pobud, k temu pa jih tudi ne spodbujajo. Opažanje občin bi lahko strnili v izjavo ene občine:

»Možnost za vključitev obstajajo in je povsem odvisno, za kakšen tip vključevanja gre. Mladi se v večji meri ne vključujejo v politično odločanje in se v manjši meri poslužujejo vpliva na tem področju. Njihova dejavnost je živa in aktivna, zato v večji meri poskušajo vplivati na višino proračunskih sredstev, namenjenih mladim na javnih razpisih.«

Do zdaj omenjene strategije definirajo vsebino mladinskega dela, odgovarjajo na vprašanje, ali potrebujejo neko strukturo, ki se bo ukvarjala z mladimi in koliko denarja bo za to potrebno. Izhajajoč iz osnovne teze, da odločevalci mlade še vedno vidijo kot problem in ne kot vir, so te strategije pač logična posledica. Trenutna prevladujoča prioriteta občin je ukvarjanje z mladimi, ne pa mladim dati možnost, da sodelujejo pri razvoju vsebine, mladinske politike in nenazadnje celotne občine. In že spoznanje, da v občini potrebujejo strukturiran program za delo z mladimi, je za naše razpršeno ozemlje pravzaprav velik korak. Kar precej občin je v vprašalniku namreč odgovorilo, da pripravljajo ali pa načrtujejo odprtje javnega zavoda, ki se bo bolj ali manj samostojno ukvarjal s tematiko mladih.

Zato lahko v prihodnjih letih pričakujemo še večji porast ustanovitve mladinskih centrov v večjih in manjših občinah, ki bodo znatno spremenila zemljevid mladinskega dela in v trenutnem položaju vladnih proti nevladnim mladinskim organizacijam močno spremenile razmerja. V luči teh pričakovanj bo treba smiselno razmišljati o spremembah v mladinskem delu.

Kljub dejstvu, da načeloma strategij na področju mladih ni, opazamo nekaj obstoječih strategij, ki jih je bilo mogoče prepoznati v Velenju, Šentjurju in Mariboru. V nadaljevanju si lahko ogledamo posamezno strategijo.

■ 3.2.1. Lokalni program mladih v Mestni občini Maribor za 2010–2012

V okviru strategije Mestne občine Maribor je bil leta 2008 ustanovljen Urad za kulturo in mladino Mestne občine Maribor (MOM), v katerem je sistemizirano delovno mesto višjega svetovalca za področje mladine. MOM pokriva področje mladine v lokalni skupnosti, s tem ko:

- zagotavlja normativne in druge pogoje za razvoj področja in vključevanje mladinskih vsebin v druge politike, ki zadevajo mlade,
- spodbuja aktivno participacijo mladih,
- zagotavlja sofinanciranje mladinskih programov in projektov, delovanje organizacij, ki izvajajo mladinske programe in projekte, ter vlaganje v mladinsko infrastrukturo.

Mestni svet MOM je na svoji 23. seji, dne 19. decembra 2008, sprejel Odlok o mladini v Mestni občini Maribor (MUV, št. 31/08). S sklepom Mestnega sveta MOM je bila 31. marca 2009 imenovana Komisija za mladinska vprašanja Mestne občine Maribor (MUV, št. 9/09), na 28. seji Mestnega sveta MOM pa je bil 25. maja 2009 potrjen še Pravilnik o sofinanciranju mladinskih dejavnosti v Mestni občini Maribor (MUV, št. 16/09).

Sprejeti akti omogočajo ciljno usmerjeno in bolj sistematično delo na področju mladine, hkrati pa zagotavljajo sodelovanje mladih in njihovih predstavnikov z

lokalno skupnostjo. Eno izmed določil Odloka o mladini je sprejetje Lokalnega programa mladih v Mestni občini Maribor za obdobje 2010–2012, kamor se je tokrat aktivno vključil Mladinski kulturni center Maribor (MKC Maribor), sicer pa je program pripravil mestni upravni organ, pristojen za mladino v sodelovanju s Komisijo za mladinska vprašanja Mestne občine Maribor.

MKC Maribor je za potrebe pridobivanja informacij in detektiranja potreb mladih izvedel tri sklope delovnih srečanj za :

- organizacije s sedežem v MOM, ki imajo status Urada RS za mladino,
- organizacije s sedežem v MOM, ki nimajo statusa Urada RS za mladino, izvajajo pa aktivnosti na mladinskem polju,
- aktivne mlade.

Urad za kulturo in mladino MOM je po javni obravnavi pripravil dopolnjeno verzijo lokalnega programa mladih in jo okrepil z opravljeno raziskavo o lokalnem razpisnem sofinanciranju mladinskih programov in projektov v letu 2010. Prednostna področja izvajanja mladinskih programov in projektov v MOM so bila opredeljena že v Odloku o mladini v Mestni občini Maribor in Pravilniku o sofinanciranju mladinskih dejavnosti v Mestni občini Maribor in so služila kot osnova za vsebinski del strategije.

V strategijo so vključili tudi SWAT analizo, kjer so opredelili prednosti, slabosti, ovire in priložnosti, ki jih opažajo v Mariboru. Sledila je analiza stanja Maribora, kjer so zajete statistike mladih, ter analiza nekaterih drugih mladinskih centrov, ki je služila kot primer za določitev deleža financiranja.

V nadaljevanju so razvili strateške cilje med leti 2010–2012, ki urejajo Razvoj prednostnih področji vertikalne mladinske politike v MOM, nameravajo povečati udeležbo mladih v javnem življenju lokalne skupnosti, izboljšati pogoje za izvajanje mladinskega dela v MOM in okrepiti mladinsko politiko v MOM.

Sledili so konkretni ukrepi za posamezen strateški cilj, imenovani so nosilci ukrepa, vzpostavljena je sistematika sofinanciranja za posamezen ukrep, definirani so tudi kazalniki uspešnosti.

V zadnjem delu strategije pa so oblikovali preglednice sofinanciranja, kjer so opisali predmet sofinanciranja (prednostna področja, mladinske iniciative, pilotni programi izobraževanje in usposabljanje na področju mladinskega dela in mladinske delavce in drugo), definirali so možne prijavitelje za posamezni predmet (mladinske organizacije, organizacije, ki izvajajo dejavnosti za mlade, neformalne skupine in posamezniki), določili so posebne pogoje prijave (prijava organizacije, ki izvaja dejavnost za mlade z najmanj eno mladinsko organizacijo, določena je zgornja višina sofinanciranja in podobno) in postavili časovni okvir objav razpisov. Sledili so pregledi predlaganih ukrepov za posamezno leto v strategiji glede na posamezni strateški cilj.

V zaključku so zapisali, da bo evalvacijo Lokalnega programa mladih v Mestni občini Maribor za obdobje 2010–2012 pripravljala Urad za kulturo in mladino MOM. Poročila o realizaciji ukrepov, zapisanih v dokumentu, pa bodo javno objavljena.

■ 3.2.2. Mladi v korak s časom 2010–2015, Velenje

Mestna občina Velenje je v Odloku o mladinskem delu v Mestni občini Velenje zadolžila Mladinski svet Velenje in Mladinski center Velenje, da skupaj s partnerji pripravita lokalni program razvoja, delovanja mladih v MOV za obdobje petih let MLADI V KORAK S ČASOM 2010–2015.

Po predstavitvi namenov in definicije pojmov je sledila analiza akterjev na področju mladih v Velenju, kjer so definirali mladinske organizacije, katerih krovna organizacija je Mladinski svet Velenje, po pomembnosti mu sledi Mladinski center Velenje, omenili pa so tudi medobčinsko Lokalno akcijsko skupino in programsko enoto Kunigundo pa tudi Šolski center Velenje, Center za socialno delo Velenje, Športnorekreacijski zavod Rdeča dvorana Velenje, Savinjsko-šaleško gospodarsko zbornico, Visoko šolo za varstvo okolja, Fakulteto za energetiko, Turistično-informacijski center Velenje in druge organizacije ter opisali njihovo okolje ter opredelili točke povezanosti z mladino in mladinskim delom.

V nadaljevanju so opredelili akte na področju mladine, ki so neposredno povezani z mladimi:

- Odlok o ustanovitvi Mladinskega centra Velenje na seji sveta Mestne občine Velenje, dne 5. novembra 1996, na seji 4. marca 2003 pa je Svet MOV na podlagi 24. člena Statuta Mestne občine Velenje (Uradni vestnik Mestne občine Velenje MOV, št. 4/99 in 6/01) sprejel Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o ustanovitvi Mladinskega centra Velenje (Uradni vestnik Mestne občine Velenje, št. 2/2003; dne 5. 3. 2003), dne 2. februarja 2005 popravek Odloka (Uradni vestnik Mestne občine Velenje 01/05) in nato še Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o ustanovitvi javnega zavoda Mladinski center Velenje (Uradni vestnik Mestne občine Velenje 06/08).
- Odlok o mladinskem delu v Mestni občini Velenje (Uradni vestnik MOV 13/07). S tem odlokom je urejeno sofinanciranje mladinskega sveta lokalne skupnosti (Mladinski svet Velenje) in še:
- Komisija za mladinska vprašanja Mestne občine Velenje.
- Javni razpis za sofinanciranje mladinskih projektnih aktivnosti za potrebe leto, Pravilnik o vrednotenju mladinskih projektnih aktivnosti, ki se (so)financirajo iz proračuna Mestne občine Velenje (Uradni vestnik MOV, št. 01/2008) in komisije za izvedbo postopka javnega razpisa za sofinanciranje mladinskih projektnih aktivnosti. Komisijo imenuje župan MOV.
- Lokalni program razvoja delovanja mladih.

- Odlok o ustanovitvi proračunskega štipendijskega sklada (Uradni vestnik MOV 06/09), za potrebe le-tega, Pravilnik o štipendiranju v Mestni občini Velenje (Uradni vestnik MOV 06/09) in Komisija za štipendiranje Proračunskega štipendijskega sklada MOV (Uradni vestnik MOV 12/09).
- Javni razpis za enoletne štipendije in enkratne denarne pomoči za posebno nadarjene študente in študente razvojno prednostnih poklicnih usmeritev v Mestni občini Velenje.

Sledila je analiza strukture prebivalstva v Velenju po starostnih skupinah in spolu, narodnosti, veroizpovedi, izobrazbi in podobno, pripravili pa so tudi SWOT analizo, kjer so razbrali primernost situacije za nadaljnji razvoj mladinskega področja in izvedli analize ankete, v kateri je sodelovalo 230 vprašanih.

Za namen pridobivanja informacij o mladih so izvedli tudi tri delavnice za mlade in plenarno zasedanje, kjer so mladi sodelovali pri snovanju konkretnih projektnih idej in idej za strategijo mladih v mestni občini. Na podlagi predlaganih idej je sledila priprava akcijskega načrta izvedbe strategije, kjer so se zavezali, da uresničijo vse predlagane projekte mladih:

- programe in projekte, ki jih bo MOV preko razpisa sofinancirala in financirala v celoti, ter
- investicije, ideje, predloge MOV, nekateri se že izvajajo oziroma so že v NRP MOV.

V predlogu so opredelili tudi financiranje strategije Mladi v korak s časom 2010–2015 na lokalnem nivoju in predlagali letni proračun, v katerega pa niso zajete proračunske postavke, namenjene otrokom, izobraževalnemu programu, javnim zavodom, ki pripravljajo program za mlade, in ostalim programom, ki jih proračun preko različnih razpisov namenja (del) tudi za mlade. V finančni predlog so umestili samo tiste vire, ki jih proračun namenja za aktivnosti mladih preko KS, delovanja javnega zavoda Mladinski center Velenje, Mladinskega sveta Velenje.

Za potrebe sledenja navedenih strategij so v nadaljevanju predlagali izvedbo razpisa Javni razpis za (so)financiranje projektov in programov za izvajanje strategije na področju dela z mladimi v Mestni občini Velenje, ki bo namenjen sledenju ciljem te strategije.

V strategiji se nahaja tudi predlog finančnega bremena za vsako leto do leta 2015 ter zgornje in spodnje meje sofinanciranih projektov mladih. Menili so, da bi bila strategija lahko obravnavana kot posebna proračunska postavka.

3.2.3. Program mladinskega dela Občine Šentjur za obdobje 2008–2013

Občina Šentjur je pooblastila Razvojno agencijo Kozjansko za izvajanje mladinske dejavnosti, ki je v naslednjem letu pridobila status mladinskega centra pri URSM. Razvojna agencija je junija 2008 izdelala program mladinskega dela Občine Šentjur za obdobje 2008–2013.

Za pripravo programa mladinskega dela in mladinske politike občine Šentjur so bili upoštevani:

- Dolgoročni razvojni program občine Šentjur (Šentjur, februar 2005).
- Program za otroke in mladino 2006–2016 (Ministrstvo za delo družino in socialne zadeve, Ljubljana 2006).
- Strategija Urada RS za mladino na področju mladinske politike do leta 2010 (Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino, Ljubljana, november 2005).

Osnova za pripravo programa je bila ocena stanja in razvojne priložnosti mladih, kjer so zajeli stanje mladinskih društev, ki so ga pridobili s pomočjo anketnega vprašalnika in osebnih intervjujev. Izpostavili so problem mentorstva (strokovne podpore), problem neobstoječega podmladka mladih (generacije mladih ne skrbijo za podmladek društev), s tem je povezana motivacija članov društev, nezadovoljstvo z obstoječimi prostori, nezadostno financiranje (ki prihaja zgolj od občine) in problem večjih dogodkov.

Sledila je ocena mladinskega dela, ki je podobno definirala svoje probleme in izzive, za potrebe nadaljnje priprave strategije pa so pripravili SWOT analizo prednosti, slabosti, ovir in priložnosti v mladinskem delu.

Sledila je definicija ciljev programa mladinskega dela in politike, kjer so nanizali tri glavne cilje:

- vzpostaviti podporno okolje, ki bo omogočilo razvoj mladinskega dela in mladinske politike,
- spodbuditi sodelovanje in aktivno udeležbo mladih v sferah lokalnega življenja,
- povezati akterje na področju mladinskega dela in mladinske politike.

Cilje so v nadaljevanju konkretnije opredelili in definirali kazalnike uspešnosti izvedbe programa. Kot glavne kazalnike uspešnosti so opredelili:

- v posameznih krajevnih skupnostih delujoča mladinska skupina ali mladinsko društvo, ki povezuje mlade in skrbi za aktivno vključevanje mladih v lokalno okolje,
- mreža ljudi oziroma mentorjev, ki nudijo mladim, mladinskim skupinam in mladinskim društvom svetovanje, podporo pri načrtovanju in izvedbi projektov ter jih spodbujajo k sodelovanju v aktivnostih lokalnega okolja.

Sledil je akcijski načrt mladinskega dela 2008–2010 za vsak posamezen cilj, ki so ga nanizali v uvodnih poglavjih. V akcijskem načrtu so predstavili cilje programa, predlagali konkretne aktivnosti, preko katerih bodo cilje uresničevali, opis aktivnosti, jih zamejili v časovni okvir in predvideli nosilce teh aktivnosti.

Strategije se med seboj razlikujejo po tem, kdo jih je pripravljal (Urad za kulturo in mladino skupaj z lokalnim mladinskim centrom in mladimi, mladinski svet in mladinski svet v povezavi z mladimi ali pa razvojna agencija z mladimi), za kakšno obdobje je pripravljena (3 leta, 5 let) ali poleg akcijskih načrtov upošteva kazalnike uspešnosti (dve strategiji ne predvidevata, ena pa), kdo in če sploh izvaja evalvacijo in nadzoruje izvedbo (v enem primeru je to Urad za kulturo in mladino, v drugem je to predmet razpisa, medtem ko tretji primer tega ne predvideva) ter v finančni konstrukciji.

■ 3.2.4. Temeljni dokumenti

Kot izhodišče za pripravo kakršnihkoli strategij, pa naj bo ta lokalnega ali nacionalnega pomena, je treba poznati nekaj temeljnih nacionalnih in evropskih strateških dokumentov.

■ 3.2.4.1. Temeljni nacionalni dokumenti

1. Državni razvojni program RS 2000–2006,
2. Akcijski program RS za uresničevanje integriranih smernic lizbonske strategije,
3. Enotni programski dokument o uresničevanju strukturne politike 2004–2006, vključno s programom Interreg in Equal,
4. Memorandum o nadaljnjem razvoju poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja (Phare Mocca),
5. Nacionalni program izobraževanja odraslih,
6. Nacionalni program ukrepov za spodbujanje podjetništva,
7. Slovenska turistična strategija 2002–2006,
8. Republika Slovenija v informacijski družbi – eEvropa + in eEvropa 2005,
9. Načrt priprave Državnega razvojnega programa 2007–2013,
10. Investicijske prioritete Republike Slovenije v obdobju 2007–2013,
11. Strategija razvoja Slovenije – razvojna vizija in prioritete (junij 2005),
12. Okvir gospodarskih in socialnih reform za povečanje blaginje v Sloveniji (november 2005).

3.2.4.2. Temeljni dokumenti urada rs za mladino

1. Koncept informiranja in svetovanja za mlade v Sloveniji; MŠZŠ Urad RS za mladino, Ljubljana, 2003.
2. Koncept razvoja mladinskega turizma v Sloveniji, MŠŠ Urad RS za mladino, 2005.
3. Strategija Urada RS za mladino na področju mladinske politike do leta 2010, 2005.

3.2.4.3. Temeljni evropski dokumenti

1. Bela knjiga Evropske komisije Nova spodbuda za evropsko mladino, EU 2001.
2. Evropska listina o informiranju mladih, 2004.
3. Evropski mladinski pakt, 2005.
4. Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, 1994.
5. Konvencija ZN o otrokovih pravicah, Združeni narodi, 1990.
6. Priporočilo evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje (2006/962/ES), 2006.
7. Priporočilo Sveta z dne 20. novembra 2008 o mobilnosti mladih prostovoljcev v Evropski uniji (2008/C 319/03), 2008.
8. Priporočilo št. R (90) 7 Odbora ministrov državam članicam glede informacij in svetovanja za mlade, Svet Evrope, 1990.
9. Resolucija Sveta in predstavnikov vlad držav članic na srečanju v okviru Sveta, z dne 24. maja 2005, o pregledu ukrepov v okviru evropskega sodelovanja na področju mladih (2005/C 141/01), 2005.
10. Resolucija Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta z dne 22. maja 2008, o participaciji mladih z manj priložnostmi (2008/C 141/01), 2008.
11. Resolucija Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, dne 14. februarja 2002, o skupnih ciljih na področju prostovoljnega dela mladih (2002/C 50/02), 2002.
12. Resolucija Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o priznavanju vrednosti neformalnega in priložnostnega učenja na področju evropske mladine (2006/C 168/01), 2006.
13. Resolucija Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o uresničevanju skupnih ciljev na področju participacije in informiranja mladih s ciljem spodbujanja njihovega dejavnega evropskega državljanstva (2006/C 297/02), 2006.
14. Resolucija Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o zdravju in dobrem počutju mladih, z dne 20. novembra 2008 (2008/C 319/01), 2008.
15. Resolucija Sveta z dne 25. novembra 2003 o skupnih ciljih na področju participacije in mladinskega informiranja (2003/C 295/04), 2003.
16. Resolucija Sveta z dne 27. novembra 2009 o prenovljenem okviru za evropsko sodelovanje na področju mladine (2010–2018) (2009/C 311/01), 2009.

17. Revidirana evropska listina o vključevanju mladih v lokalno in regionalno življenje, 2003.
18. Revidirana Lizbonska strategija, 2005.
19. Rotterdamska deklaracija, 2004 – Priporočila na predloge Evropske komisije o novem mladinskem programu »Mladi v akciji« za obdobje 2007–2013.
20. Sklepi predsedstva evropskega sveta v Bruslju, 22. in 23. marca 2005, Evropski mladinski pakt, (7619/05), 2005.
21. Sporočilo Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Strategija EU za mlade – vlaganje v mlade in krepitev njihove vloge in položaja. Prenovljena odprta metoda koordinacije za obravnavo izzivov in priložnosti za mlade (COM (2009) 200), 2009.
22. Zelena knjiga: Spodbujanje učne mobilnosti za mlade (COM (2009) 329), 2009.

Med najpomembnejšimi sta Bela knjiga Evropske komisije in Evropski mladinski pakt.

Bela knjiga Evropske komisije Nove spodbude za evropsko mladino

Glavni namen Bele knjige je dati Evropski uniji nov okvir za sodelovanje na področju mladine. Ta cilj je hkrati ambiciozen, izpolnjuje želje mladih, je realističen, določa prednostne naloge med številnimi vprašanji, ki so se zastavljala med posvetovanjem, in se zaveda različnih ravni odgovornosti. Sodelovanje mora biti zasnovano na sedanjih dejavnostih, mora biti združljivo z drugimi tekočimi pobudami in jih mora podpirati predvsem na področju zaposlovanja, izobraževanja in vključevanja v družbo – če bi se to izkazalo za potrebno – mora pa tudi olajšati sodelovanje med različnimi ravni odgovornosti in različnimi udeleženci. Za nov okvir sodelovanja poznamo dva glavna vidika:

- uporabo odprte metode usklajevanja na področju mladine,
- večje upoštevanje mladine v drugih politikah.

Med različnimi dejavnostmi, ki štejejo kot primerne za področje mladine in ustrezajo odprti metodi usklajevanja so participacija, prostovoljno delo, informiranje, boljše ozaveščenost javnih organov o zadevah, ki skrbijo mlade, in bolj splošno karkoli, kar bi morda prispevalo k razvijanju in priznavanju dejavnosti na področju mladih (npr. mladinsko delo, mladinski klubi, poulično delo, projekti za spodbujanje občutka državljanstva, vključevanje, solidarnost med mladimi itd.) v tistem delu, ki ga ne pokrivajo druge politike, kot so zaposlovanje, vključevanje v družbo in izobraževanje. To pretežno ustreza tistim dejavnostim in virom, ki jih običajno povezujemo z mladinskimi politikami na državni ravni.

Evropski mladinski pakt

Glede na staranje evropskega prebivalstva Evropski svet meni, da evropska mladina potrebuje sklop zanj ugodnih politik in ukrepov, ki se bodo v celoti vključevali v Lizbonsko strategijo. Cilj Pakta za mlade je izboljšati izobraževanje, usposabljanje in mobilnost ter poklicno in socialno vključenost evropske mladine in hkrati lajšati usklajevanje poklicne aktivnosti in družinskega življenja. Pakt mora zagotoviti medsebojno povezanost pobud na tem področju in služiti kot izhodišče za močno in neprekinjeno mobilizacijo mladih. Uspešen bo, če bodo vključene vse zadevne strani, predvsem državne, regionalne in lokalne organizacije mladih, Evropski mladinski forum, regionalni in lokalni pristojni organi ter socialni partnerji.

V skladu s strateškimi cilji Evropske komisije za 2005–2009 je Evropski svet v svojih zaključkih zapisal, da bi morali mladi prejemati ugodnosti različnih politik in ukrepov, popolnoma vključenih v revidirano Lizbonsko strategijo, in ki jih je sprejel Pakt, ki obsega tri sklope:

- zaposlovanje, vključevanje in socialni napredek;
- izobraževanje, usposabljanje in mobilnost;
- usklajevanje poklicnega in družinskega življenja.

Primerne ukrepe na teh področjih je treba pripraviti predvsem v Evropski strategiji zaposlovanja, strategiji socialnega vključevanja in v programu dela Izobraževanje in usposabljanje 2010. Države članice so ob predstavitvi nacionalnih programov reforme Lizbonske strategije jeseni 2005 sprejele integrirane smernice za rast in delovna mesta.

3.2.5. Sinteza

Strategije poleg ukrepov vključujejo analizo stanja (statistika prebivalstva, popis infrastrukture in podobno) in definira konkretne izzive mladih od stanovanja do zaposlitve. V eni izmed strategij se lotevajo reševanja tudi teh izzivov in predlagajo občini, da zagotovi občinsko stanovanje prav posebej za mladega človeka v okviru javnega poziva, ki ga lahko pridobi po posebnih kriterijih.

Ena strategija pa se je lotila mladinskega področja tudi medsektorsko in definirala mladinsko področje tudi v področjih, ki sicer niso neposredno namenjena mladim, ter predlagala občini, naj se finančno breme strategije smatra kot posebna postavka v občinskem proračunu, kar daje slutiti, da imamo v Sloveniji prve korake celovitega pristopa mladinskega področja.

■ 3.3. Javni mladinski sektor

Prakse povsod po Evropski uniji mladinsko delo z večine opredeljujejo kot domeno nevladnega sektorja, prav zato lahko pri nas kot enega izmed instrumentov za podporo mladinskega dela imenujemo tudi javne zavode s statusom mladinskega centra ali pa posebne občinske urade za mladino.

Programi mladinskih centrov namreč zaradi evropskih strategij in z njimi povezanih nacionalnih usmeritev posega na teme, ki nikakor niso zgolj prostočasne:

- aktivnosti za povečanje informiranosti mladih;
- klubski program;
- neformalno izobraževanje in usposabljanje mladih;
- prostovoljne aktivnosti mladi;
- mednarodno sodelovanje mladih in mobilnost;
- koordinacija in skupnostno delo;
- spremljanje položaja mladih, analize, raziskave ipd.

Javnih zavodov (mladinskih centrov) je po podatkih prejema sredstev poziva URSM pri nas v letu 2009 petindvajset. In če je potreba občine urediti mladinsko področje, zagotoviti redne mladinske programe, imeti urejeno in oskrbovano mladinsko infrastrukturo in posledično odlok o ustanovitvi javnega zavoda, ki bo prejemal redna občinska proračunska sredstva za izvajanje, lahko rečemo, da je ustanovitev javnih mladinskih centrov pravzaprav eden izmed instrumentov za podporo mladinskega dela. V zadnjih letih je opaziti porast ustanavljanja tovrstnih ustanov, kar pomeni, da je takšno razmišljanje postalo prevladujoče tudi pri vodstvih lokalnih skupnosti.

Do konca leta 2009 je bilo na javnem pozivu URSM uspešnih 25 javnih zavodov s statusom mladinski center. V letu 2010 pa smo zaznali ustanovitev ali pa zagon vsaj še dveh novih mladinskih centrov, pri čemer je eden v Zasavski regiji in drugi v Goriški regiji.

	Javni zavodi
Zasavska	1
Savinjska	4
Posavska	3
Pomurska	1
Podravska	4
Osrednje-slovenska	3
Obalno-kraška	3
Notranjsko-kraška	0
Koroška	3
Jugozahodna	0
Goriška	1
Gorenjska	2

Slika 19: Število javnih zavodov po statističnih regijah

Javni zavodi z definicijo dejavnosti določijo dejavnosti v najširšem okviru zakona in jih specificirajo za mlade. V ta namen dobijo proračunska sredstva občin že samodejno, ki jih deloma porabijo za delovanje, torej za stroške in za zaposlene, delno pa tudi za osnovno vsebino. Ta namenska poraba sredstev kaže na to, da občine imajo interes vlaganja v mladino, vprašanje pa je, ali razmišljajo tudi o dolgoročni strategiji za mlade in ali dejavnosti mladinskega centra navkljub visoki profesionalnosti ne jemljejo le kot prostor pritočnega dogajanja.

Po podatkih, ki so jih posredovale občine, je bilo razbrati, da nekatere občine raziskovanje, strateško planiranje, nadzor in sploh izvajanje mladinske politike predajajo v roke teh javnih zavodov in se same z mladimi pravzaprav ne ukvarjajo več. Te občine so v anketnem vprašalniku javne zavode (ena celo društvo, mladinski center ter razvojno agencijo) prepoznale kot organizacijsko enoto znotraj občine, kjer se obravnava področje mladine. Medtem ko se področje mladine v večini občin obravnava v okviru področja, oddelka ali odbora za družbene dejavnosti ali negospodarstvo. V teh občinah je mladinski center izvajalec mladinskih programov, ne pa tudi pripravljavec mladinske strategije, toda več o tem v nadaljevanju.

Nekatere občine pa so šle korak dalje pri prepoznavanju potreb mladih in so v okviru svojih služb ustanovile, odprle prav posebne urade, organizacijsko enoto, odbor, komisijo ali pa zaposlile osebo/svetovalca za mladinska vprašanja, kjer obravnavajo mladino. Tudi te urade lahko tako kot ustanovitve javnih zavodov za potrebe mladine jemljemo kot instrument za podporo mladini.

V anketnem vprašalniku je šest občin odgovorilo, da se s področjem mladine ukvarja posebni svetovalac, ki je neposredno odgovoren županu, direktorju občinske uprave ali tajniku občine. Poleg posebnih svetovalcev lahko definiramo posebne organizacije enote, odbore ali posebno delovno telo občinskega sveta, ki so odgovorni županu ali vodji oddelka za družbene dejavnosti ali pa direktorju občinske uprave. Navedli pa so tudi posebno komisijo za mladinska vprašanja, ki je odgovorna svetu mestne občine ali županu, ter urad za mladino, ki je odgovoren županu ali pa oddelku, v okvir katerega spada.

V poglavju Standardi mladinske politike na lokalni ravni bomo predstavili nekaj primerov občinskih ureditev mladinskega področja in predstavili ureditev občin Brežice, Kranj, Ljubljana, Ljutomer, Maribor, Novo mesto, Šentjur in Velenje.

3.4. Javni razpisi

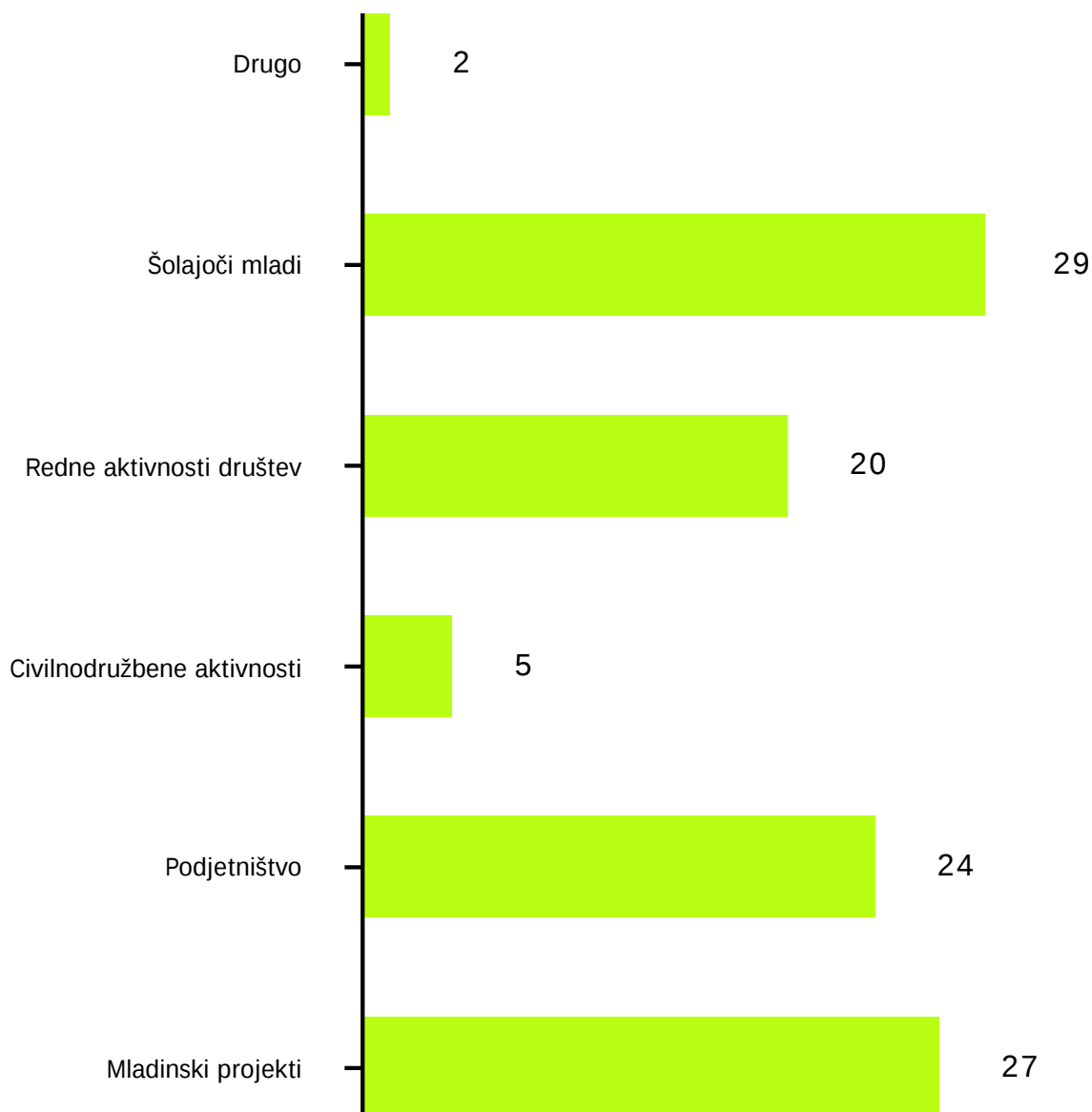
Najpogostejši instrument podpore mladini je zagotovo javni razpis ali poziv, s katerim naročnik zagotovi izvedbo določenih aktivnosti na neko določeno temo oziroma potrebo naročnika. Občine tako namenjajo proračunska sredstva tudi drugim organizacijam, ki delujejo na področju mladinskega dela in dela z mladimi, pa naj bo to neposredno kot mladinska organizacija ali posredno, ker v svoje dejavnosti vključujejo tudi mlade. Javne razpise in javne pozive poleg URSM, ki zagotavlja nacionalno razpršenost, objavljajo tudi občine. V prilogi je zbran seznam vseh rednih razpisov občin v Sloveniji, ki imajo v osnovi za ciljno skupino mlade. Razpise redno objavljajo domala vse občine v Sloveniji po svojih zmogljivostih.

V naši raziskavi smo ugotovili, da razpise, ki (ne)posredno financirajo programe za mlade, razpisuje 64 občin in ena regionalna razvojna agencija. Po vsebini so ti razpis zelo raznoliki in obsegajo naslednje tematske sklope:

1. šolajočo mladino (štipendije, nagrade, spodbude, diplomska in podiplomska dela),
2. splošno mladina in otroci (prostočasne aktivnosti, programi in projekti za mlade),
3. društva, zavodi in druge organizacije (za kulturne prireditve, dogodki, turizem, družbene dejavnosti),
4. civilnodružbene aktivnosti (humanitarnost, sociala, manjšine),
5. podjetništvo in zaposlitev,
6. drugo (raziskovanje, izobraževanje).

Na spodnji sliki lahko vidimo, kakšna je frekvenca občinskih razpisov. Največ razpisov občine razpišejo na temo šolajoče mladine, sledijo jim razpisi za mladinske programe in projekte, nato podjetništvo, zaposlovanje in gospodarstvo, ki vključuje mlade ter razpisi za društva in druge organizacije.

TEME RAZPISOV

Slika 20: Teme razpisov

V to primerjavo je zajetih 38 odstotkov občin, ki imajo manj kot 1.000 mladih po statističnih podatkih za konec leta 2009, ter 40 odstotkov občin, ki imajo mladih

4. STANDARDI MLADINSKE POLITIKE NA LOKALNI RAVNI

Večina občin o mladinskem področju še vedno govori o mladinski problematiki. The European Youth Forum je svojo predstavitev elementov mladinskega dela začel z mislijo, da so mladi vir in ne problem. Vendar je pri nas pogosto izhodišče pogleda na mlade prav nasprotno od tega izreka. O mladih se ne pogovarja kot o potencialih ali preprosto o obstoječi kategoriji v družbi, temveč se na njih vedno gleda s perspektive problematike. Morda prav zato nimamo razvite učinkovite mladinske politike, saj nenehno rešujemo problematiko, namesto da bi se preprosto lotili sprejemanja dolgoročnih strategij, kjer se definirajo potrebe in razvojne politike ter se mladim omogoči, da spoznajo svoj potencial kot državljani, od katerih družba največ pridobi.

Mladinska politika. Pomeni sistem ukrepov v korist (hitre in učinkovite) integracije mlade populacije v družbo, pri čemer se oblikovanje in izvajanje mladinske politike deli na vertikalno in horizontalno raven:

- V horizontalno raven spadajo ukrepi, ki so sicer sestavni del drugih (področnih) politik, vendar želi družba (država) s posebnimi ukrepi za mladino še posebej zagotoviti spodbujevalne okoliščine za lažjo integracijo mladih v družbo (stanovanjska politika, politika zaposlovanja itd.).
- V vertikalno raven spadajo ukrepi, ki so prvenstveno lastni prostoru mladine in ki so namenjeni spodbujanju vključevanja mladih v mladinsko delo, zagotavljanju pogojev za izvajanje mladinskega dela ter izdelavi in oblikovanju osnov za določanje ciljev in ukrepov na področju mladinske politike, vključno z različnimi oblikami vključevanja mladih v oblikovanje ukrepov mladinske politike. (URSM)

Občine in z njimi povezane mladinske organizacije v svojem delovanju rešujejo mladinsko problematiko. Ta izrek smo nalašč formulirali tako, ker je na vprašanje, kakšne probleme imajo z mladimi, zgolj ena občina odgovorila:

»Lokalna skupnost kot taka mladih ne obravnava kot problem, ampak kot potencial.«

V nadaljevanju si bomo ogledali, s kakšnimi izzivi se konkretno srečujejo občine, kadar je govora o mladini, nato bo sledila sistemska ureditev mladinskega področja, pregled odlokov na temo mladine, finančna ureditev mladinskega področja in opis mladinske infrastrukture.

4.1. Izzivi občin

Poglejmo si nekaj izzivov z mladimi, ki so jih občine navedle.

1. NEZAINTERESIRANA MLADINA

Občine mladim očitajo, da ne pokažejo pravega interesa za vključenost. Mladi namreč niso vključeni niti v društva niti niso uporabniki njihovih storitev, aktivnosti, ne odločajo se za sodelovanje v organih občin in za odločanje o zadevah, ki se dotikajo mladih in celotne lokalne skupnosti. Občine opažajo, da je mladina precej pasivna, da ni vidne mladinske iniciative in da je njihova aktivnost vedno pogojena s plačilom. Prostovoljnih aktivnosti praktično ne zaznajo več. Mladi ne samo, da niso aktivni, tudi povezani niso, ponekod po lastni volji, drugod pa zaradi elitističnega delovanja mladinskega kluba ali centra, kjer se združuje in deluje ožji krog mladih.

2. VANDALIZEM, ALKOHOL IN DROGE

Občine opozarjajo, da mladi še vedno preveč posegajo po alkoholu in prepovedanih drogah. Mladi se zadržujejo na odprtih, javnih površinah in nespoštljivo ravnaajo z občinskim inventarjem oziroma neodgovorno ravnaajo z obstoječimi površinami, klopmi, reflektorji, tablami. Vandalizem je pogojen z njihovo nezainteresiranostjo pri sodelovanju, povezan z nespoštovanjem ter včasih z negotovim pogledom na prihodnost. Ker ni primernih prostorov za druženje mladih, občine opažajo ...

»... zbiranje mladine na prostem v poznih nočnih urah tako, da kaljenje nočnega miru in z njim povezan vandalizem naraščata in s tem posledično tudi problematika družbene sprejemljivosti takšnega ravnanja mladine, ki meče slabo luč na celotno populacijo mladine.«

3. BEG MOŽGANOV

Občine se soočajo z nezadostnim številom delovnih mest za mlade, delodajalci pa tudi neradi zaposlujejo mlade. Občine zaradi lastne podhranjenosti nimajo možnosti stipendiranja mladih v večjem številu, prav tako ni zadovoljivo število stanovanj, ponekod pa so soočeni s slabo javno povezavo in zaradi majhnosti neobstoja srednjih šol in univerz v njihovi bližini. Ti dejavniki zelo vplivajo na odhod mladih v druga mesta, kjer pogosto tudi ostanejo ali pa se v drugih, večjih mestih poslužujejo mladinskih aktivnosti in ponudbe, ki jim je na voljo.

4. NEPRIMERNI PROSTORI

Občine kljub iniciativi mladih nimajo občinskih prostorov, s katerimi bi zagotovili večji in primernejši klubski prostor za mlade, kjer bi se ti lahko družili. S tem se

predvsem soočajo male občine, iz katerih mladi že tako odhajajo na študij v večja mesta, ki poskrbijo zanje.

5. TEŽAVE S KADRI MLADINSKEGA PODROČJA

Občine opažajo, da primanjkuje denarja za financiranje strokovnih mladinskih delavcev. Ti so namreč velikokrat obsojeni na kratkoročno pogodbeno delo ali delo za določen čas, kar pomeni, da ni stalnega strokovnega osebja, ki bi konstantno izvajalo mladinsko delo. Omenjajo pa tudi, da na nivoju države ni dokumentov, ki bi občinski upravi olajšali delo pri pripravi podlag za pripravo te strategije. Izrazili so potrebo po enotnem pristopu na nivoju države in sistematični usmeritvi glede usposabljanja kadra na mladinskem področju.

6. FINANCE

Veliko občin ima omejena proračunska sredstva in ne morejo financirati vseh projektov mladih, ki bi si jih želeli. Prav tako ni primerno velikih sredstev za zadostno štipendiranje mladih.

7. NEZADOSTNA PODPORA MLADIM

Posledica premajhnega števila zaposlenih za mladinsko področje v občinski upravi je tudi neprimerna in nezadostna pomoč in podpora mladim.

»Spremljanje aktivnosti mladinskega dela in pomoč ter usklajevanje delovanja s strani občine zahteva znatno časovno angažiranje zaposlenih v občinski upravi.«

In s tem je povezana tudi nezadostna ponudba programov in projektov, namenjenim mladim.

8. NEZADOSTNA POVEZANOST MLADINSKIH ORGANIZACIJ

Občine opažajo tudi nezadostno mreženje oziroma povezanost mladinskih organizacij v občini, deljenje dejavnosti po področjih in neobstoječo komplementarnost med njimi, ko bi ta morala obstajati.

9. NEOBSTOJEČ LOKALNI MLADINSKI PROGRAM

Občine ugotavljajo, da potrebujejo izdelavo lokalnega mladinskega programa ...

»... z letnimi cilji in povezanost mladinskih organizacij v tem programu, primanjkuje pa tudi sistematično raziskovanje na nivoju občinske politike, ki bi z usposabljanjem kadra za to področje lahko suvereno nastopala v lokalnem okolju.«

10. UREDITEV CELOTNE POLITIKE

»Mladi kot skupina se soočajo z vprašanjem revščine, socialne izključenosti in manjšimi zaposlitvenimi možnostmi. To so pojavi, kjer morajo lokalne in državne oblasti premisliti štipendijsko, zaposlovalno politiko in ukrepe, ki zadevajo tudi njihove starše. Treba je reševati stanovanjsko dostopnost za mlade, raznovrstnost programov in projektov, vključevanje mladih v neposredno odločanje.«

»Odnos mladine do okolja, ki ga obkroža, je večplasten, ni le povezan z dokaj visokim BOD na zaposlenega v občini, temveč je odraz skupka socioloških faktorjev, ki vplivajo na miselnost posameznika tudi v smislu pričakovanja prihodnosti, ki pa ni rožnata.«

Ko govorimo o izzivih občine na področju mladih, pa je kljub vsemu treba povedati, da je raziskava pokazala, da pravega informiranja mladih s strani občin ni opaziti. Le desetina občin namreč meni, da informirajo mlade. Medtem ko se drugi zavedajo, da informiranje ne poteka. Informiranje je sicer dolžnost vsakega posameznika, vendar pa je tudi dolžnost organizacije, da poskrbi, da so objavljeni rezultati dela širši publiki in sicer v obliki, ki je ustrezna večini. Občine so navedle, da o svojem delovanju obveščajo preko spletne strani, preko informativnih gradiv ali pa je informiranje v domeni javnih zavodov.

■ 4.2. Sistemska ureditev mladinskega področja v občini

V vprašalniku smo občine povprašali po sistemski ureditvi mladinskega področja in ali imajo na občini izoblikovan poseben odbor, komisijo, zaposleno osebo ali kaj podobnega, ki se ukvarja z mladino. V nadaljevanju povzemamo različne primere sistemske ureditve mladinskega področja po občinah, kjer lahko vidimo, da občine z enakim pojmovanjem različno urejajo področje mladine.

Komisije za mladino, delovno telo občinskega sveta ali odbor za mladino so strukture, ki so posvetovalne narave. Te strukture spremljajo mladinsko delo v lokalni skupnosti, analizirajo stanje mladine, predlagajo strategije in spremljajo izvedbo strategij. Zaradi svojega položaja so dober sogovornik mladini kot tudi vladnim in političnim strukturam.

V nadaljevanju si lahko ogledamo primere, kdo in kako se v občinah ukvarja z mladino.

1. KOMISIJA ZA MLADINSKA VPRAŠANJA

Občina je imenovala komisijo za mladinska vprašanja, njene naloge so:

- vzpodbujanje pogojev za razvoj mladinskih dejavnosti;
- sodelovanje z občino in organizacijami mladih;
- priprava in obravnava strateških in razvojnih programov na področju dejavnosti mladih;
- spremljanje izvajanja odloka o mladinskem delu v občini in predlaganje njegovih morebitnih popravkov;
- spremljanje nalog odločitev organov občine, ki vplivajo na delo in življenje mladine v občini.

Na občini se s področjem mladine ukvarjajo na uradu za negospodarske javne službe.

2. KOMISIJA ZA MLADINO

Občina se je usmerjeno lotila mladinskega področja in ustanovila komisijo za mladino, ki je opravila analizo stanja mladinskega področja, evidentirala mladinske akterje in predlagala, da se občina sistematično loti reševanja mladinske problematike ter predlagala ustanovitev zavoda. Občina je predloge komisije upoštevala in že deluje v smeri ustanovitve zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport, kjer se že vzpostavlja mladinski prostor, ob strokovni kadrovski strukturi pa bo deloval na vseh prednostnih področjih, ki jih opravljajo mladinski centri. Komisija pa bo še naprej pripravljala in izvajala občinske javne razpise za sofinanciranje programov in aktivnosti mladinskih društev v občini.

3. ODBOR ZA MLADINO

Občina je ustanovila odbor za mladino, ki je posvetovalno telo občinskega sveta, ki je odgovorno županu in občinskemu svetu. Sicer pa za sofinanciranje in spremljanje interesnih dejavnosti skrbi oddelek za družbene dejavnosti.

4. DELOVNO TELO OBČINSKEGA SVETA

Občina je ustanovila delovno telo občinskega sveta, ki:

- spremlja potrebe in zahteve mladih ob reševanju mladinske problematike;
- daje mnenje in pobude o načinu reševanja mladinske problematike občinskemu svetu ter prispeva k oblikovanju mladinske politike oziroma sodeluje pri oblikovanju tistih resorskih politik, ki zadevajo mlade;
- skrbi za doslednost izvajanja ciljev mladinske politike in uskladitev odločitev, ki zadevajo mlade;
- koordinira delo mladinskih organizacij v občini v smislu povezovanja in njihovega skupnega delovanja;
- spremlja in spodbuja delovanje lokalnih mladinskih organizacij v občini;

- sodeluje pri oblikovanju predloga proračuna občine, zlasti sredstev, namenjenih za mlade;
- sodeluje s predstavniki občinskih organov, predstavniki mladinskih organizacij in asociacij, mladinskimi in socialnimi delavci, centri za socialno pomoč in drugimi institucijami v občini;
- obravnava druga vprašanja in pobude v okviru svojega delovnega področja.

Podobno kot komisije in odbori so tudi uradi odgovorni za pripravo mladinske politike, predvsem pa izvajanje mladinske politike. Za razliko od komisij in odborov so uradi manj posvetovalni in bolj izvršilni. Priprava strategij in razvojnih programov je prepuščena uradu skupaj z nadzorom izvajanja. Urad daje občutek, da je nekoliko bolj samostojna struktura. Urade pogosteje zasledimo v mestnih občinah.

5. URAD ZA MLADINO

Urad mestne občine je odgovoren za razvoj vseh dejavnikov na področju mladine, pripravlja in uresničuje mladinsko politiko mestne občine in v mestni občini sofinancira programe za mladino in ureja druge upravne in strokovnotehnične naloge z delovnega področja urada.

6. URAD ZA MLADINO

Urad pripravlja strokovne podlage, daje pobude za sprejemanje in uresničevanje aktov občine, zagotavlja izvajanje vseh z zakoni in drugimi predpisi določenih nalog s področij dela z mladimi, še zlasti pa pripravlja naloge v zvezi z ustanavljanjem in delovanjem javnih zavodov, skrbi za investicijsko vzdrževanje in investicije v objekte ter tekoče vzdrževanje prostorov in opreme. Skrbi tudi za delovanje neprofitnih organizacij in ustanov; potrjuje oziroma izdaja soglasja k sistemizaciji, kadrovskim načrtom in razvojnim načrtom javnih zavodov v okviru pristojnosti; ugotavlja materialne in finančne stroške zavodov, štipendiranje; zagotavlja pogoje za kakovostno preživljanje prostega časa mladih.

7. URAD ZA MLADINO

Urad za mladino deluje v okviru oddelka za predšolsko vzgojo in izobraževanje. Urad mestne občine:

- spremlja vlogo in položaj mladih v občini in ukrepa v dobro mladih v občini glede na njihove potrebe;
- pripravlja mladinsko politiko v občini v sodelovanju z zainteresirano javnostjo (NVO, raziskovalne institucije ...);
- zagotavlja podporo za delovanje in razvoj nepridobitnim mladinskim organizacijam v občini (prostor, sofinanciranje, asistenca ob urejanju administrativno tehničnih zadev, vključevanje organizacij v mednarodne povezave mesta;

- usklajuje in povezuje delovanje pristojnih organov na območju občine, ki se nanašajo na ukrepe, ki zadevajo mlade v občini;
- deluje v četrtnih skupnostih z ustanavljanjem četrtnih mladinskih centrov in izvajanjem programov in projektov v četrtnih mladinskih centrih, ki so združeni v Javni zavod Mladi zmaji;
- izobražuje mladinske delavce in delavke za delovanje v organizacijah in izvaja podporne dejavnosti za mladinske organizacije;
- združuje, posreduje informacije, ki so pomembne za mlade in mladinske nepridobitne organizacije v občini.

8. SVETOVALEC ZA MLADINSKA VPRAŠANJA

Občina je za potrebe spremljanja mladinske tematike zaposlila posebnega svetovalca, ki je neposredno odgovoren županu in/ali direktorju občinske uprave. Naloge svetovalca so vezane na uresničevanje javnega interesa v mladinskem sektorju. Svetovalec tako pripravlja in izvaja letni razpis za sofinanciranje mladinskih programov in projektov, pripravlja in izvaja druge javne razpise in javne pozive na tem področju, vodi upravne postopke na področju dela z mladimi, pripravlja in spremlja predpise, ukrepe na področju mladinskega sektorja, skrbi in izvaja nadzor nad uresničevanjem programov in porabo sredstev, namenjenih za mladinske programe in programe za mlade, spremlja položaj mladih v občini, sodeluje in koordinira organizacije v mladinskem sektorju ter opravlja druge naloge s področja dela z mladimi.

Svetovalci za mladinska vprašanja imajo razvitejšo izvajalsko funkcijo in od njih se ne pričakuje, da bodo pripravljali mladinsko politiko, predlagali strategije in razvojne programe, so pa zadolženi za izvedbo letnih razpisov, izvajanje upravnih postopkov, nadzorujejo potek razvoja mladinskega sektorja in mladih.

9. MLADINSKI CENTER

Mladinski center je organiziran kot notranja organizacijska enota v okviru zavoda za šport. Skrb za financiranje in zagotavljanje prostorskih pogojev mladinskega centra je prevzel oddelek za družbene dejavnosti in splošne zadeve. Sicer pa mladinski center izvaja vse dejavnosti prednostnih področij mladinskih centrov, ne ukvarja pa se s strateškim planiranjem mladinske politike.

Mladinski centri, javni zavodi in pooblašene organizacije skrbijo za financiranje, podporo mladinskemu sektorju in izvajajo tudi redno dejavnost organizacije za delo z mladimi. Od njih se ne pričakuje, da bodo kreirali mladinsko politiko, vendar pa občina njihov obstoj in delovanje razume kot organiziranost mladinskega sektorja.

10. JAVNI ZAVOD

Občina je ustanovila javni zavod za šport, kulturo, turizem in mladino, njegove naloge na področju mladine so poleg osnovnih dejavnosti mladinske organizacije tudi:

- koordinacija aktivnosti med vsemi akterji na področju mladinske dejavnosti;
- priprava dolgoročnega in letnih programov mladinske dejavnosti v občini;
- »izgradnja mostu« med mladimi izobraženimi kadri in gospodarstvom/negospodarstvom v občini s ciljem zaposlovanja mladih v domačem okolju.

11. RAZVOJNA AGENCIJA

Občina je skupaj z občinskim svetom pripravila Program mladinskega dela in v okviru tega elaborata ter akcijskega načrta za področje dela z mladimi in mladinske problematike pooblastila razvojno agencijo. Ta je kasneje pridobila status mladinskega centra in kot taka skrbi za razvoj mladinskega dela v občini. Razvojna agencija je prevzela naloge koordinatorja mladinskega dela in se trudi:

- nuditi podporno okolje mladim in mladinskim društvom pri realizaciji njihovih idej in projektov (svetovanje ter tehnična in organizacijska podpora);
- spodbujati sodelovanje in aktivno udeležbo mladih v različnih sferah lokalnega življenja;
- spodbujati sodelovanje in povezovanje mladih ter mladinskih društev v občini;
- skrb za razvoj mladinskega dela v občini;
- oblikovanje programa razvoja mladinskega dela v občini skupaj s ciljno skupino;
- sodelovanje z občino in odborom za dejavnosti mladih (ta obravnava in predlaga občinskemu svetu sprejem odlokov in drugih splošnih aktov iz svojega delovnega področja; obravnava vprašanja s področja dejavnosti mladih; pred sprejetjem proračuna občine predlaga občinskemu svetu razdelitev in program realizacije postavk, namenjenih dejavnosti mladih; opravlja druge naloge, ki mu jih naloži občinski svet);
- informiranje mladih in društev o priložnostih in aktivnostih zanje;
- usposabljanje in pomoč mladim pri delovanju v društvih ter v aktivnostih lokalnega in širšega pomena.

Sicer se od organizacij in oseb, ki v občinah skrbijo za mladinsko področje največkrat pričakuje, da bodo pripravljali in izvajali javne razpise in pozive z namenom izvajanja sofinanciranja mladinskih programov in dejavnosti za mlade in pa spremljanje delovanja javnih zavodov, če ti v lokalni skupnosti obstajajo. Pogosto so mladinska vprašanja povezana z izobraževanjem, s športom in kulturo.

4.3. Odloki o mladinskem delu

V 28 občinah so navedli, da obstajajo sklepi, odloki ali pravilniki, ki urejajo področje mladine. Večina teh odlokov in sklepov se nanaša na ustanovitev javnega zavoda, na sofinanciranje mladinskih programov in interesnih dejavnosti ter na štipendiranje.

V treh občinah pa zaznamo konkretnije pristope k definiranju lokalne mladinske politike. V vseh treh občinah (Sežana, Velenje in Maribor) je občinski svet sprejel Odlok o mladinskem delu, ki v svojih določilih ureja položaj in delovanje mladine v občini.

Poglejmo si primerjavo teh treh odlokov, ki vsak po svoje rešuje ureditev mladine v svoji občini.

4.3.1. Sežana

Občina je v okviru odloka za mladinsko delo za področje dela z mladimi in za mlade ustanovila mladinski center, ki je samostojna organizacijska enota v okviru javnega zavoda zavod za šport, turizem in prosti čas, za področje dela z otroki pa je določila kot društvo posebnega lokalnega pomena medobčinsko društvo prijateljev mladine v okviru sprejete strategije financiranja društev, ki delujejo v javnem interesu.

Za potrebe zagotavljanja boljših sistemskih pogojev za mladinsko delo pa je občina imenovala komisijo za mladinska vprašanja, ki je sestavljena iz 7 predstavnikov:

- 2 predstavnika mladih in
- 5 predstavnikov organizacij mladih.

Predlog za enega predstavnika mladih poda svet Krajevnih skupnosti, drugega pa se izbere izmed predstavnikov civilne družbe. Predloge za predstavnike organizacij mladih podajo: medobčinsko društvo prijateljev mladine, mladinski center, društvo tabornikov, klub študentov in Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov, in sicer poda vsaka izmed organizacij predloge za enega predstavnika od petih. Mandat članov komisije traja dve leti z možnostjo ponovnega imenovanja.

Komisija celovito obravnava področje mladine v občini in o tem sprejema mnenja in stališča:

- vzpodbuja pogoje za razvoj mladinskih dejavnosti,
- sodeluje z občino in organizacijami mladih,
- pripravlja in obravnava strateške in razvojne programe na področju dejavnosti mladih;
- spremlja izvajanje tega odloka in predlaga njegove morebitne popravke;

- daje občinskim organom predloge in pobude ter mnenja o zadevah, ki se nanašajo na področje mladih v občini ter
- pripravi tudi pravilnik o sofinanciranju mladinskih programov in organizacij ter obravnava predloge odločitev občinskih organov, ki vplivajo na delo in življenje mladine v občini.

4.3.2. Maribor

Občina v odloku o mladinskem delu opredeli mladinske organizacije in organizacije, ki izvajajo dejavnost za mlade kot nevladne organizacije, ki imajo sedež v občini ali delujejo na območju občine ter spodbujajo, izvajajo in sodelujejo v lokalnih dejavnostih za mlade. Mladinske organizacije pa se lahko združujejo v mladinski svet lokalne skupnosti, ki je združenje mladinskih organizacij različnih interesnih, nazorskih in političnih usmeritev, če izpolnjuje pogoje za članstvo v mladinskem svetu lokalne skupnosti. Sredstva za financiranje delovanja mladinskega sveta so zagotovljena v občinskem proračunu. Občina financira mladinski svet na podlagi predloženega letnega programa dela in finančnega načrta. Mladinski svet dvakrat letno poroča o svojem delu komisiji.

Preko javnega razpisa pa občina sofinancira:

- delovanje mladinskih organizacij in organizacij s statusom »organizacija, ki izvaja dejavnost za mlade«:
- programe in druge projekte mladinskih organizacij in organizacij s statusom »organizacija, ki izvaja dejavnost za mlade« s področja mladinskega dela in mladinske politike.

Občina je ustanovila upravni organ, ki je pristojen za mladino, skrbi pa za razvoj vseh dejavnikov na področju mladine, pripravlja in uresničuje mladinsko politiko občine in v občini ter skrbi za sofinanciranje programov za mladino.

Občina je imenovala komisijo za mladinska vprašanja, njen mandat traja tri leta, sestavljena pa je iz sedmih članov:

- 3 predstavnike predlaga mladinski svet, od teh treh pa mora biti najmanj eden predstavnik »organizacije, ki izvaja dejavnost za mlade« ter
- 4 predstavnike, ki jih imenuje mestni svet, od teh štirih pa mora biti eden zaposlen v mestnem upravnem organu, pristojnem za mladino.

Naloga komisije je, da obravnava delovanje mladine in o tem podaja mnenja in stališča in:

- skrbi za razvoj mladinskih dejavnosti;
- sodeluje z občino in organizacijami mladih;

- pripravlja in obravnava strateške in razvojne programe na področju dejavnosti mladih, zlasti pa pripravlja letne in srednjeročne načrte, ki temeljijo na potrebah mladih v občini, ter jih usklajuje z nacionalnimi programi in oblikuje smernice za dolgoročni razvoj mladinskih aktivnosti v občini;
- pripravlja letni program uresničevanja interesov mladih v občini in spremlja njegovo izvajanje;
- spremlja izvajanje tega odloka in predlaga njegove morebitne spremembe in dopolnitve;
- obravnava mladinsko problematiko in pripravlja pobude za njeno reševanje;
- spremlja izvajanje mladinskih dejavnosti v občini;
- spremlja delovanje mestnega upravnega organa, pristojnega za mladino;
- obravnava druga vprašanja, povezana z mladino.

Komisija pripravlja letna poročila o delovanju in problematiki mladine in obravnava predloge odločitev organov.

Mestni upravni organ, pristojen za mladino v sodelovanju s komisijo za mladinska vprašanja pripravi lokalni program mladih. Lokalni program se sprejme za obdobje treh let. V pripravo Lokalnega programa mladih se vključi zainteresirana javnost.

Lokalni program sprejme komisija za mladinska vprašanja in obsega predvsem:

- izhodišča, usmeritve ter cilje delovanja mladih;
- vsebino in obseg posameznih dejavnosti mladih, ki se financirajo ali sofinancirajo iz javnih sredstev;
- okvirna merila in cilje za finančno ovrednotenje;
- načrte za izgradnjo infrastrukture za mlade;
- vzpostavljanje in delovanje mreže mladinskih centrov;
- pogoje, merila in normative za upravljanje s prostori za izvajanje programov mladinskih centrov;
- načrt povezovanja in sodelovanja z drugimi mladinskimi organizacijami na državni in mednarodni ravni;
- ukrepe za ohranjanje, povezovanje in razvoj mladinskega udejstvovanja v občini;
- seznam in terminski plan večjih mladinskih prireditev v občini;
- predlog vključevanja mladinskih dejavnosti v dogajanja na lokalni, državni in mednarodni ravni;
- izhodišča za promocijske dejavnosti občine na področju mladine;
- druge prioritete dejavnosti.

4.3.3. Velenje

Občina je v okviru odloka o mladinskem delu za področje dela z mladimi in za mlade ustanovila javni zavod mladinski center, ki upravlja javno infrastrukturo, ki je namenjena predvsem mladinskemu delu in projektom mladih – tako organiziranih kot neorganiziranih mladih, njihov program pa bo izkazoval programsko sodelovanje in sinergijske učinke med mladinskimi organizacijami in zavodom. Mladinske organizacije so za mladinski program sofinancirane preko letnega razpisa občine.

Občina pa je prav tako organizirala mladinski svet, v katerega se združujejo mladinske organizacije, ki izpolnjujejo pogoje za članstvo v mladinskem svetu lokalne skupnosti. Sredstva za financiranje delovanja mladinskega sveta lokalne skupnosti so zagotovljena v občinskem proračunu, vendar pa lahko mladinski svet lokalne skupnosti pridobiva sredstva iz nejavnih virov:

- z donacijami, darili in iz drugih zakonitih virov,
- s prodajo blaga in storitev na trgu.

Svet občine je imenoval posebno komisijo za mladinska vprašanja, ki je sestavljena iz 7 predstavnikov mladih:

- 3 predstavnike imenuje mladinski svet lokalne skupnosti,
- 4 predstavnike pa imenuje svet občine, od teh štirih pa mora biti vsaj 1 predstavnik mladinskega centra.

Komisija celovito obravnava področje mladine v občini in o tem sprejema mnenja in stališča. Komisija tako predvsem:

- vzpodbuja pogoje za razvoj mladinskih dejavnosti,
- sodeluje z Mestno občino Velenje in organizacijami mladih,
- pripravlja in obravnava strateške in razvojne programe na področju dejavnosti mladih;
- spremlja izvajanje tega odloka in predlaga njegove morebitne popravke;
- spremlja predloge odločitev organov Mestne občine Velenje, ki vplivajo na delo in življenje mladine v občini ter
- obravnava druga vprašanja, povezana z mladino.

Komisija za mladinska vprašanja pripravi in svetu občine predlaga pravilnik o sofinanciranju mladinskih projektnih aktivnosti, obravnava predloge odločitev organov občine, ki vplivajo na delo in življenje mladine v občini.

Za predloge odločitev, ki vplivajo na življenje in delo mladine v občini se štejejo:

- predlogi neposrednih odločitev o mladini v obliki splošnih pravnih, drugih aktov ali sklepov, ki zajemajo predvsem mladino,
- predloge posrednih odločitev o mladini, v obliki splošnih pravnih, drugih aktov ali sklepov, ki zajemajo tudi mladino, vendar ne v večinskem obsegu.

Občina zagotavlja uresničevanje javnega interesa v delovanju mladih predvsem z:

- zagotavljanjem sredstev za realizacijo lokalnega programa razvoja delovanja mladih ter
- spodbuja in zagotavlja pogoje za opravljanje ter razvoj delovanja mladih.

Lokalni program razvoja delovanja mladih za dobo petih let pripravita mladinski svet lokalne skupnosti in mladinski center, k sodelovanju pa so povabljene tudi organizacije mladih. Način uresničevanja javnega interesa v delovanju mladih se opredeli z lokalnim programom razvoja delovanja mladih, ki ga sprejme svet občine.

Predlog lokalnega programa se predloži v obravnavo Svetu Mestne občine Velenje, če z njim soglaša komisija za mladinska vprašanja. Lokalni program razvoja delovanja mladih se sprejema za obdobje petih let.

Mladinski svet pa je kmalu po začetku delovanja izdal odlok o mladini v občini, kjer je med drugim urejen tudi status mladinskega sveta, ki tako postane krovna mladinska organizacija v občini, v enem izmed členov pa piše, da v občini lahko obstaja samo en mladinski svet lokalne skupnosti, ki ima status krovne mladinske organizacije. Status krovne mladinske organizacije podeli Mestni svet Mestne občine Velenje.

Primerjajmo te tri ureditve.

URAD ZA MLADE	
SEŽANA	Nima urada.
VELENJE	Nima urada.
MARIBOR	Na občini deluje poseben upravni organ, ki je zadolžen za pripravo in uresničevanje mladinske politike.

Slika 21: Primerjava ureditev – Urad za mlade

ORGANIZACIJA MLADIH

SEŽANA	Za potrebe mladinskega dela je ustanovljen javni zavod mladinski center, za potrebe otrok pa imenovano Društvo prijateljev mladine. Mladinski center upravlja javno infrastrukturo, namenjeno mladinskemu delu.
VELENJE	Za področje dela z mladimi in za mlade ustanovljen javni zavod mladinski center, ki upravlja javno infrastrukturo, ki je namenjena predvsem mladinskemu delu.
MARIBOR	Ne opredeljuje posebnega javnega zavoda. Definira zgolj mladinske organizacije, ki so nevladne.

Slika 22: Primerjava ureditev – Organizacija mladih

KOMISIJA ZA MLADINSKA VPRAŠANJA	
SEŽANA	Komisija za mladinska vprašanja sedmih članov: 2 predstavnik mladih in 5 predstavnikov organizacij mladih.
VELENJE	Komisija za mladinska vprašanja sedmih članov: 3 predstavnike imenuje mladinski svet lokalne skupnosti, 4 predstavnike pa imenuje svet občine, od teh štirih pa mora biti vsaj 1 predstavnik mladinskega centra.
MARIBOR	Komisija za mladinska vprašanja ima 7 članov: 3 predstavnike predlaga mladinski svet (najmanj eden od teh mora biti predstavnik organizacije, ki izvaja dejavnost za mlade), 4 predstavnike imenuje mestni svet (eden mora biti zaposlen v uradu za mladino).

Slika 23: Primerjava ureditev – Komisija za mladinska vprašanja

NALOGE KOMISIJE	
SEŽANA	Komisija obravnava področje mladine in pripravlja pravilnik o sofinanciranju.
VELENJE	Komisija obravnava področje mladine.
MARIBOR	Komisija obravnava delovanje mladine in skupaj z mestnim upravnim organom za mladino pripravi lokalni program mladih.

Slika 24: Primerjava ureditev – Naloge komisije

LOKALNI PROGRAM	
SEŽANA	Nima lokalnega programa.
VELENJE	Lokalni program mladih pripravita lokalni mladinski svet in mladinski center, k sodelovanju pa so povabljene tudi organizacije mladih.
MARIBOR	Komisija skupaj z mestnim upravnim organom za mladino pripravi lokalni program mladih.

Slika 25: Primerjava ureditev – Lokalni program

4.4. Finančna ureditev mladinskega področja v občinah

Dvajset odstotkov vprašanih občin je odgovorilo, da v letu 2010 niso namenili nobenih sredstev za mladino. To so male občine, ki premorejo manj kot 1.000 mladih. Sicer pa so občine v letu 2010 za mlade namenile skupaj okrog 7.500.000 Å, vendar je treba ta znesek uporabljati pazljivo, saj so v ta znesek vštete različne postavke (od sredstev za delovanje javnih zavodov, ki se neposredno ukvarjajo z mladimi, preko sredstev zavodom, ki s svojim delovanjem posredno financirajo mladinsko dejavnost, kot so športna društva, denar za sofinanciranje interesnih dejavnosti mladih preko javnih razpisov, štipendiranje, sofinanciranje mladinskega hotela, za posebne mladinske projekte, za druge investicije in investicijsko vzdrževanje, vzdrževanje infrastrukture, sofinanciranja nakupa šolskih potrebščin učencem, subvencioniranja vrtca, omogoča se opravljanje praktičnega usposabljanja, dela preko študentskega servisa in drugo).

»Nimamo izračuna, ker so finančna sredstva, namenjena mladim, vključena v številne podprograme občinskega proračuna, od zdravstva (ko je občina financirala cepljenje proti HPV za dekleta, preden je bil uveden državni program), športa (v financirane športne programe je vključeno veliko mladine, isto velja za sredstva, namenjena vzdrževanju športne infrastrukture), kulture, financiranja podpornih storitev v primarnem in sekundarnem izobraževanju, financiranja programov za preventivo odvisnosti ...«

Kot je bilo pričakovati, razumevanje mladinskega dela in mladinskega področja na občinah ni poenoteno, zato tudi tako velika odstopanja pri sredstvih, ki jih občine namenjajo za mlade. Tudi z občinskimi deleži, ki jih namenjajo mladim, moramo zato podobno ravnati. Povprečna vrednost sredstev, ki jih občine namenjajo za mlade, je 0,5 odstotka svojega proračuna.

Zaradi razpršenosti mladinskega področja med in pod druga področja je nabor tem, ki jih obravnavajo občinski razpisi, širok in barvit:

- kultura in šport (ki je tudi najštevilčnejša tema),
- preventivne dejavnosti (zasvojenost),
- sociala in humanitarnost,
- izobraževanje,
- prosti čas,
- tabori, letovanja in mednarodno mladinsko delo,
- osnovna delovanja društev,
- učna pomoč,
- prostovoljstvo,
- raziskovanje,
- aktivnosti, ki spodbujajo strpnost in nenasilje,
- aktivnosti, ki spodbujajo kulturno izražanje in kreativnost mladih,
- aktivnosti, ki spodbujajo inovativnost in podjetnost mladih,

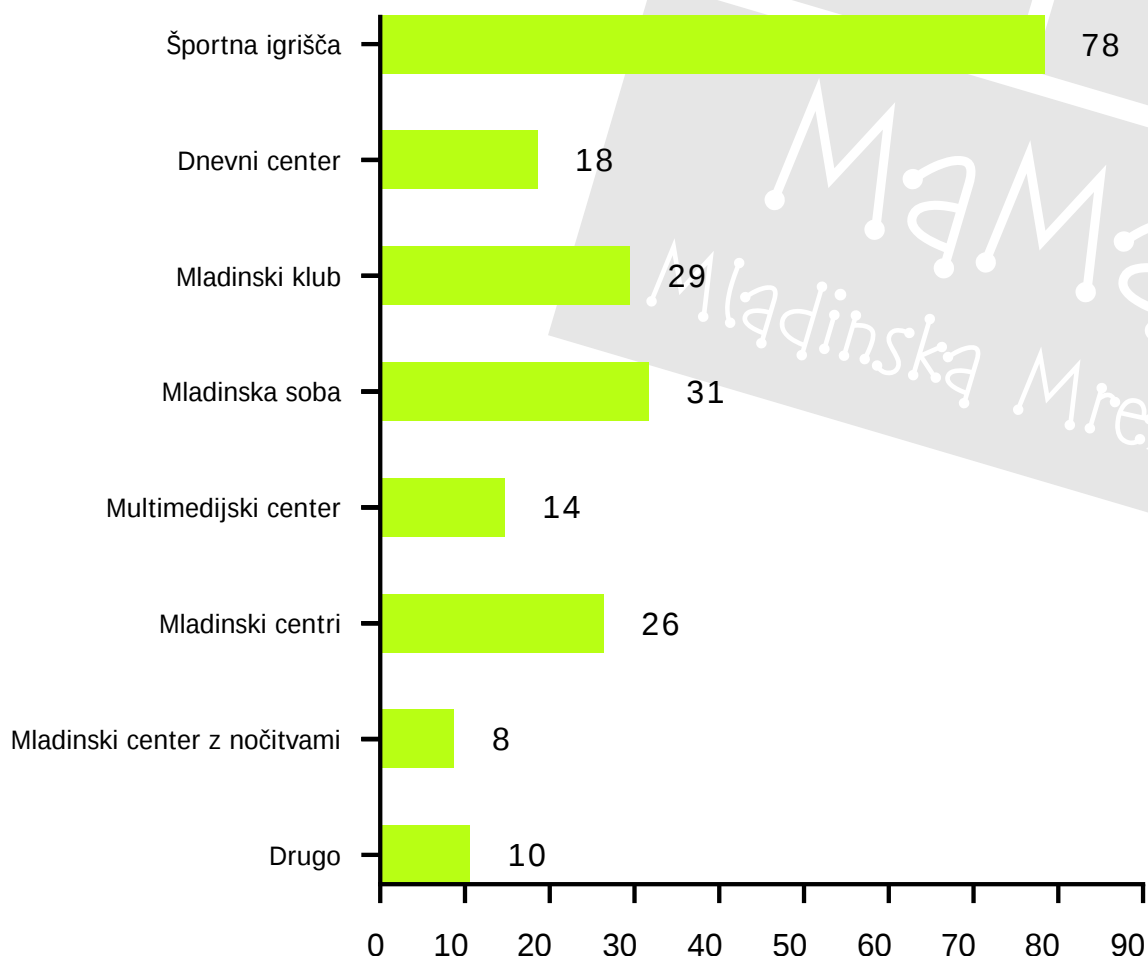
- informiranje in svetovanje za mlade,
- nakup opreme in investicijskega vzdrževanja prostorov mladih,
- regionalno in nacionalno povezovanje,
- spodbujanje in razvoj neformalnih oblik vzgoje, izobraževanja in usposabljanja,
- počitniške dejavnosti,
- aktivnosti, ki spodbujajo obiskovanje in spoznavanje narave,
- aktivnosti, ki spodbujajo solidarnost in medgeneracijsko sodelovanje,
- nagraditev kakovostno napisanih raziskovalnih, diplomskih, magistrskih nalog, doktoratov,
- delovanje študentskih organizacij,
- preprečevanje nasilja,
- zdravje,
- turizem,
- ekologija,
- ali pa teme niso posebej določene, ker je pomembnejša ciljna skupina in interes.

Teme razpisov nam ponovno potrdijo, kar smo ugotovili že prej, da je mladinsko področje prečno področje, ki je zaradi svojih karakteristik v večini občin še vedno obsojen na parcialno obravnavo. Redke občine se mladinskega področja lotevajo celostno. Že res, da je mladina iz enega zornega kota le ena generacija uporabnikov nekega področja, vendar pa je hkrati tudi kategorija, ki v času nestabilnosti in apatičnosti potrebuje več pozornosti.

■ 4.5. Mladinska infrastruktura

V vprašalniku smo spraševali, ali v občini obstaja mladinska infrastruktura. Pod pojmom mladinska infrastruktura razumemo fizični prostor (zemljišče ali stavba oziroma del stavbe), namenjen predvsem mladim za izvajanje mladinskega dela. V 11 občinah mladinske infrastrukture ne premorejo, ostali pa so infrastrukturo opredelili, kot je razvidno v spodnjem grafu.

MLADINSKA INFRASTRUKTURA

Slika 26: Mladinska infrastruktura

Večina občin premore po dve vrsti mladinske infrastrukture. Da obstoječa infrastruktura ne ustreza namenu, se je opredelilo 19 odstotkov občin. Nekatere občine so namreč v procesu urejanja ali planiranja sprememb po občinskih volitvah, spet druge pa so izrazile, da bi mladinsko infrastrukturo, s čimer mislijo predvsem mladinske klube in društvene prostore, z veseljem uredili, če bi za to obstajal interes mladih v njihovi občini.

Triinsedemdeset odstotkov občin načrtuje vlaganje v mladinsko infrastrukturo v srednjeročnem obdobju. Občine načrtujejo predvsem izgradnjo otroških in šolskih igrišč, del športnih objektov za urbane športe, pokrita igrišča, ureditev mladinskega centra, športnih dvoran, večnamenskih prostorov in podobno.

Mladinska infrastruktura v Sloveniji je po oceni občin načeloma zadovoljiva, vendar se kljub vsemu načrtuje vlaganje vanjo. Kadar govorimo o mladinski infrastrukturi pa še vedno prevladuje mnenje, da so to bolj ali manj športna igrišča.

5. PRIMERJAVA MEDNARODNIH PRAKS

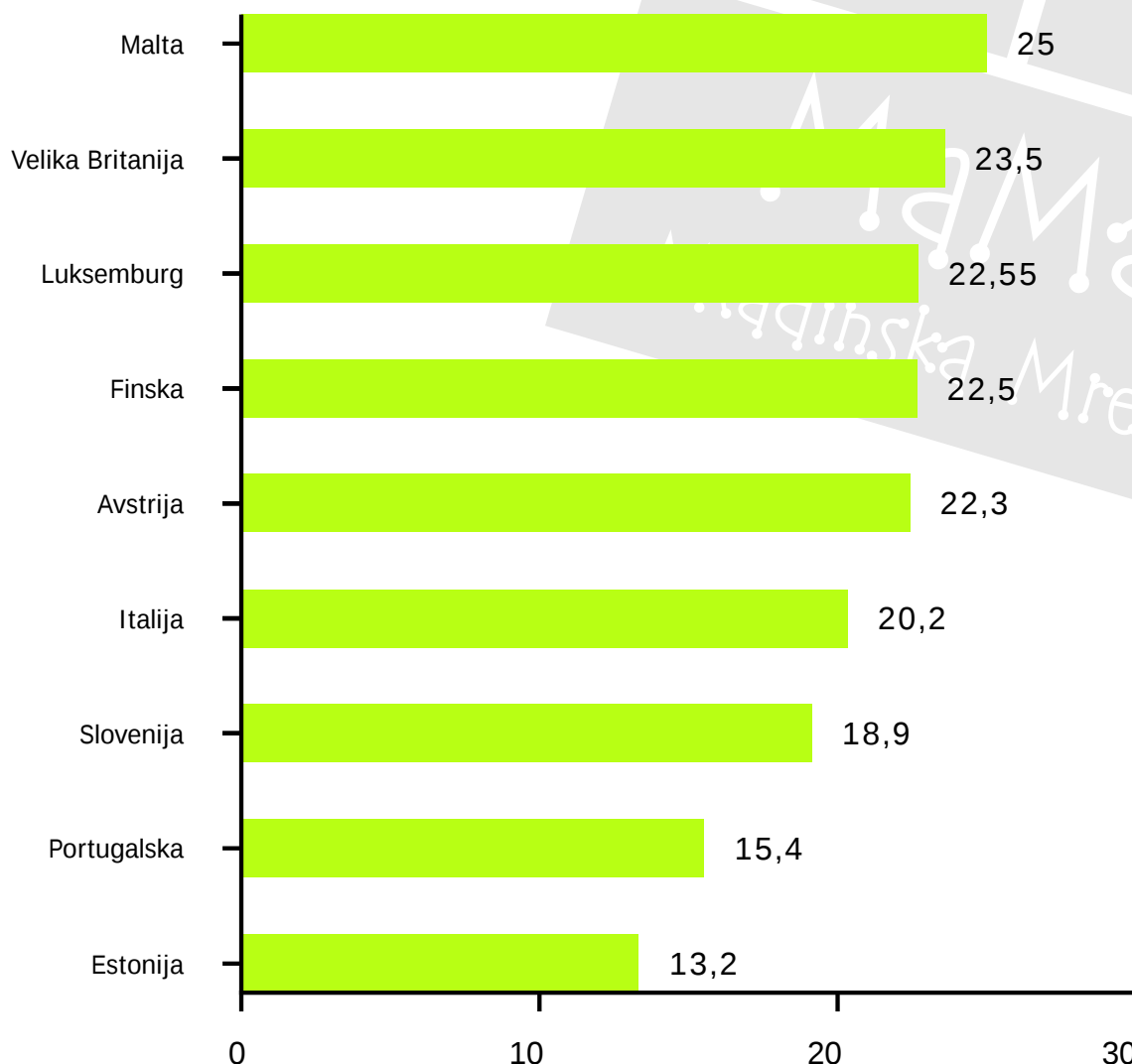
V kratko primerjavo mednarodnih praks smo zajeli dvanajst držav Evropske unije:

1. Malta
2. Luksemburg
3. Nemčija
4. Estonija
5. Italija
6. Avstrija
7. Velika Britanija
8. Irska
9. Francija
10. Finska
11. Portugalska
12. Slovenija

Primerjali smo delež mladih v različnih državah, preverili, v okviru katerega ministrstva urejajo mladinski sektor ter koliko denarja letno porabijo za mladino.

Izračun deleža mladih v izbranih državah znaša 20,39 %, pri čemer delež mladih variira med 13,20 % in 25,00 %. Slovenija se uvršča med države z nizkim deležem mladih, trend pa se še ne obrača. Podatki so za merjeni med letoma 2006 in 2008. Zaradi različnih deležev mladih glede na celotno populacijo lahko sklepamo na različno obravnavo mladih v posameznih državah. Po eni strani je večje število mladih v državi dokaz, da so mladi prisotni, močni in glasni, ter je zato potrebna posebna politika in program, ki odgovarja na izražene potrebe mladih; po drugi strani pa bi podobno pričakovali od držav, ki imajo nizke deleže mladih, saj so tako rekoč redka dobrina, ki jo je treba negovati, spodbujati njihovo rast in razvoj. Na spodnjem grafu si lahko ogledamo, kako so deleži mladih porazdeljeni po državah.

ODSTOTEK MLADIH NA CELOTNO POPULACIJO

Slika 27: Odstotek mladih na celotno populacijo

V nadaljevanju smo si ogledali, v okviru katere strukture urejajo mladinsko področje na najvišji ravni. Izmed izbranih 12 držav v zvezi z mladino v 11 primerih delujejo v okviru različnih ministrstev, le Portugalska ima za mladino imenovan sekretariat. Mladina se največkrat ureja skupaj s športom in družino.

V spodnji tabeli si lahko ogledamo, s katerimi temami še povezujejo mladinsko tematiko v ministrstvih po Evropski uniji.

Teme	V katerih državah	Kolikokrat se ponovi tema
Raziskovanje	Estonija	1
Mladinska politika	Italija	1
Integracija	Luksemburg	1
Kultura	Malta	1
Mladinske zadeve	Irska	1
Starejši	Nemčija	1
Ženske	Nemčija	1
Šolstvo	Slovenija, Velika Britanija	2
Zdravje	Avstrija, Francija	2
Otroci	Velika Britanija, Irska	2
Izobraževanje	Estonija, Finska, Malta	3
Mladina	Avstrija, Francija, Nemčija	3
Družina	Avstrija, Luksemburg, Velika Britanija, Malta, Nemčija	4
Šport	Slovenija, Italija, Malta, Francija	5

Slika 28: Teme ministrstev, ki so zadolžene za mladino

Pri primerjavi financ, ki jih posamezne države namenjajo za mladino, pa se je nekoliko zataknilo. Večina držav namreč jasno sporoča, da so dane številke zgolj ocene ali pa je to denar, ki ga namenjajo nacionalnemu nivoju, ki te finance preločira na regionalni ali občinski nivo (Francija in Finska). Pravih podatkov ni mogoče dobiti, ker je mladinsko področje prečno področje, in kot je razvidno iz zgornje tabele, se ureja v okviru različnih področij (Estonija, Italija, Velika Britanija). Sicer smo uspeli pridobiti številke, ki pa so zaradi zgoraj omenjenih razlogov neprimerljive.

Estonija	4.147.013,00 Ä	
Italija	130.000.000,00 Ä	
Avstrija	8.461.000,00 Ä	Za promocijo mladinskega dela
Finska	177.000.000,00 Ä	Za nacionalni in občinsko nivo skupaj
Velika Britanija	578.000.000,00 Ä	Navedeni znesek zgolj za mladinsko delo, namenja pa še 224.000.000,00 Ä za prostor, 161.000.000,00 Ä za priložnosti za mlade in drugo
Portugalska	30.000.000,00 Ä	Za Inštitut za mlade, ki preločira denar na regionalni nivo
Francija	125.000.000,00 Ä	Za nacionalni nivo, ni podatka za regionalni in občinski nivo
Irska	52.000.000,00 Ä	Za ministrstvo

Slika 29: Finance, namenjene za mladino po posameznih državah

V nadaljevanju sledi še kratek prerež ureditve mladinskega področja v izbranih državah z namenom, da prikažemo različne ureditve.

5.1. Ureditev mladinskega področja

Estonija

Splošen okvir podaja Zakon o mladinskem delu, podrobneje pa zadeve definira in določa vloge posameznih akterjev, organizacijo in financiranje Koncept mladinskega dela, ki ga je sprejela vlada.

Finska

Zakon o mladinskem delu, področje financiranja pa podrobneje ureja Vladni dekret o mladinskem delu.

Irska

Zakon o mladinskem delu.

Flamski del Belgije

Ureja s številnimi dokumenti, večinoma gre za sklepe vlade. Splošno ureja mladinsko področje Vladni dekret o mladinski politiki, parcialno pa je vlada sprejela še Dekret o priznanju in podpori mladinskih organizacij, mladinskih centrov in mladinskih storitev, Zakon o podpori in spodbujanju občinske, medobčinske in provincialne mladinske politike in politike mladinskega dela, Sklep vlade o izvrševanju mladinske politike na ravni province, Sklep vlade o izvrševanju občinske in medobčinske mladinske politike in Sklep vlade o subvencijah občinskim svetom, ki izvršujejo politiko o prostoru za mlade kot del politike mladinskega dela.

Avstrija

Nima splošnega zakona, ampak posamezna vprašanja ureja s posebnimi zakoni, med katerimi sta pomembnejša Zvezni zakon o predstavljanju interesov mladine in Zvezni zakon o dodeljevanju sredstev za mladinsko usposabljanje in delo.

■ 5.2. Urejenost mladinske politike in mladinskega dela

Država	Mladinska politika	Mladinsko delo
Estonija	Estonija v Konceptu določa vlogo posameznih akterjev na področju mladinske politike. Na ravni države določa posebne naloge vlade, Ministrstva za šolstvo in ostalih ministrstev ter upravitelja okrožja. Določeno vlogo imajo tudi lokalne vlade, drugi in tretji sektor.	Estonski zakon mladinsko delo definira kot ustvarjanje pogojev za dejavnosti mladih, ki spodbujajo njihov razvoj in jim omogočajo aktivnosti zunaj družine, izobraževanja in dela na podlagi njihove svobodne odločitve. Vsebinsko mladinskega dela sestavljajo socialno, kulturno in zdravstveno izobraževanje mladih z namenom njihovega fizičnega in psihičnega razvoja.
Finska		Mladinsko delo na Finskem pomeni ukrepe za izboljšanje življenjskih pogojev mladih in ustvarjanje pogojev za njihove civilne dejavnosti.

Irska		Irska definicija pravi, da gre pri mladinskem delu za načrtovane izobraževalne programe, ki so oblikovani z namenom pomoči in spodbujanja osebnega in socialnega razvoja mladih preko njihovega prostovoljnega vključevanja. Gre za izobraževalne programe, ki dopolnjujejo formalno, akademsko ali poklicno izobraževanje ali usposabljanje in ki ga primarno izvajajo prostovoljne mladinske organizacije.
Flamski del Belgije	Flamska občinsko oziroma provincialno mladinsko politiko definira kot politične ukrepe mestnega sveta oziroma izvršnega telesa province, ki zadevajo vse življenjske situacije otrok in mladine. Vlada v svojih sklepih zelo natančno določa, kako se sprejemajo načrti mladinske politike in kaj morajo vsebovati. Za načrtovanje in implementiranje občinske in provincialne mladinske politike zagotavlja tudi posebne subvencije. Za načrtovanje so predvideni splošni načrti mladinske politike, letni načrti in poročila o dejavnosti v okviru izvršilne faze mladinske politike.	Flamci mladinsko delo definirajo kot socialnokulturno delo, ki temelji na nekomercialnih ciljih in je namenjeno mladim oziroma ga mladi izvajajo, povezano pa je z njihovim prostim časom. Izvaja se z namenom izobraževanja in splošnega razvoja mladih, ki v njem sodelujejo prostovoljno.
Avstrija		Po avstrijskem Zveznem zakonu o dodeljevanju sredstev za mladinsko usposabljanje in delo se za mladinsko delo štejejo vse primerne oblike mladinskega usposabljanja in izobraževanja, ki dopolnjujejo vzgojo mladih znotraj družine oziroma socialni razvoj mladih v drugih sferah zasebnega življenja, odvijajo pa se zunaj formalnega sistema izobraževanja in javnih socialnih storitev.

Slika 30: Urejenost mladinske politike in mladinskega dela

■ 5.3. Opisi poseganja nacionalnih oblasti v mladinski sektor na lokalni ravni

Estonija

Ustava regulira aktivnosti vlade in lokalnih oblasti, zato izvajanje ukrepov poteka na dveh nivojih. Kot prvo vlada delegira nekaj svojih predstavnikov v vodstva grofij, ki imajo svojo lokalno administracijo. Vodstva grofij morajo izvajati mladinski zakon:

- koordinirajo izvajanje nacionalne mladinske politike v grofijah,
- skrbijo za supervizijo dodeljenih sredstev za mladinsko delo z nacionalne ravni v grofije,
- organizirajo informiranje in svetovanje za mlade tako, da sklenejo pogodbe s pravnimi ali fizičnimi osebami za izvajanje določenih služb.

Mladinski zakon vsebuje tudi amandma, s katerim je bila odgovornost za mladinsko delo dodeljena lokalnim avtoritetam. Tako, skladno z usmeritvami mladinskega zakona, občine in občinski sveti sami definirajo prioritete mladinskega dela v njihovi lokalni skupnosti. Lokalne oblasti same določajo, katere namene in cilje mladinskega dela bodo izvajale, mladinski zakon določa le, da morajo v fazi priprave sodelovati tudi predstavniki mladinskih organizacij.

Večina lokalnih oblasti izvaja mladinsko delo preko vodstev grofij. Vsaka od 15 grofij ima namreč zaposlenega vodjo za mladinske zadeve, hkrati pa zaposluje še druge uradnike, ki skrbijo za izvajanje mladinskih zadev, kot so izobraževanje in šolstvo, šport, kulturno udejstvovanje, aktivnosti za mlade s posebnimi potrebami ...

Glavna raven organiziranja mladinskega dela je torej lokalna raven in oblast, ki delegira oziroma odda svoje naloge s področja mladine t. i. tretjemu sektorju, preko t. i. »outsourcinga«, kot to omogoča mladinski zakon. Tako se tudi proračun lokalne skupnosti nahaja med 5 pomembnejšimi viri financiranja mladinskega dela mladinskih organizacij.

Finska

Mladinsko delo in koordinacija mladinske politike na regionalni ravni je, skladno z zakonom, naloga vlad provinc, pod vodstvom Ministrstva za izobraževanje. Njihove naloge so osredotočene na zaposljivost mladih, prihodek, stanovanjsko politiko, izobraževanje, zdravje ter prostočasne dejavnosti. Skrbeti morajo tudi za regijski monitoring ter razvoj mladih in njihovih življenjskih pogojev.

Nameni in cilji mladinskega dela so zapisani v mladinskem zakonu, njihova implementacija pa je odgovornost lokalnih oblasti, mladinskih organizacij in ostalih

organizacij mladinskega dela. Občine samostojno odločajo o uporabi metod in načinu implementacije ter razvoja mladinskega dela. Mladinske službe se lahko izvajajo tudi s strani lokalnih oblasti ali v sodelovanju oblasti z ostalimi akterji. Lokalni nivo prejme subvencijo za delovanje s strani Ministrstva za izobraževanje.

Program za otroke in mladino, ki je bil prvič sprejet leta 2007, hkrati vzpostavlja smernice in modele za občine, kako program tudi izvajati v praksi. Skoraj polovica občin pa ima vzpostavljene lastne programe za otroke in mladino na lokalni ravni.

Mladinski zakon iz leta 2006 je okrepil vlogo mladih pri odločitvah lokalnih skupnosti. Vzpostavil je jasno zahtevo, da morajo imeti mladi priložnost sodelovati pri odločitvah, ki se dotikajo regionalnega in lokalnega mladinskega dela ter mladih na splošno.

Mladinske NVO imajo pomembno vlogo v finskem mladinskem delu in mladinski politiki. Ministrstvo za izobraževanje letno tako podpre okrog 100 organizacij z 12 milijoni Å.

Irska

Regionalne oblasti niso zadolžene za mladinsko področje.

Lokalne oblasti izvolijo predstavnike v posebne odbore, kjer se srečujejo s predstavniki državnih služb, razvojnih agencij in ostalih socialnih partnerjev in pripravijo strategije za ekonomski, socialni in kulturni razvoj področja, ki ga pokrivajo. V okviru delovanja ti odbori pokrivajo tudi vse mladinske zadeve.

Lokalne oblasti imajo tudi ključno vlogo za predlaganje predstavnikov v Vocational Education Committees (VEC), ki so lokalni odbori, ki morajo obravnavati tudi zadeve, povezane z mladimi. Predstavniki odborov se združujejo v združenju vseh VEC – Irish Vocational Education Association, ki pa je zadolžena za nacionalno koordinacijo mladinskih programov in servisov.

Flamski del Belgije

Mladinsko področje v Belgiji ni urejeno na federalni ravni, z izjemo nekaj ukrepov za zakonsko zaščito mladih, pač pa na ravni lokalnih skupnosti. Tu pa imajo lokalne skupnosti razvite izjemne mehanizme za uresničevanje mladinske politike.

Pri izvajanju mladinske politike veljajo naslednje usmeritve:

- mladinsko delo je umeščeno v širšo mladinsko politiko,
- sodelovanje med različnimi nivoji oblasti,
- načrtovano mladinsko delo,
- stalno posvetovanje in sodelovanje med vključenimi akterji,
- zadostna finančna sredstva.

To pomeni, da flamska vlada dodeljuje sredstva lokalnim in provincialnim oblastem za izvajanje ukrepov mladinske politike, ki pa morajo prej izpolnjevati postavljene kriterije. Eden izmed njih je, da morajo imeti izdelan program razvoja mladinskega področja kot tudi ustanovljen lokalni mladinski svet. Večina lokalnih oblasti ima razvite »mladinske službe« ali vsaj enega uradnika, katerega delokrog so mladinske zadeve.

Avstrija

Na podlagi federalne ureditve države so mladinske zadeve v veliki meri v pristojnosti deželnih vlad. V vseh 9 deželnih vladah tako obstaja urad za mladinske zadeve, ki je zadolžen za mladinsko delo in zvezno mladinsko politiko. Osnovne naloge uradov so lobiranje za interese mladinskega dela, promocija in podpora mladinskim iniciativam, še posebno tistim s strani »open youth work«, servis za otroke in mlade, izobraževanja za mladinske delavce, odnosi z javnostmi ...

Hkrati v 9 deželah obstajajo deželni mladinski zakoni glede varnosti mladih, promocije zadev mladih, zastopanja interesov mladih kot tudi pravic mladih.

Na lokalni ravni obstajajo občinski oddelki za mladino, ki pa nimajo skupnega delokroga. Največkrat lokalne oblasti na področju mladine skrbijo za financiranje mladinskih klubov ali centrov. Največkrat so to organizacije, ki so tesno povezane s socialnim delom.

Avstrijski nacionalni mladinski svet je reprezentativno združenje za mladinske organizacije v Avstriji. Na regionalni ravni (ravni dežel) mladinski sveti lahko obstajajo in podajajo mnenja deželnim vladam v zadevah, ki se dotikajo mladih. Odločitev, ali je posvetovanje obvezno ali ne, je v pristojnosti deželnih vlad.

Skladno s federalnim zakonom je promocija mladinskih organizacij in mladinskega dela zagotovljena in financirana glede na število članov, ki jih imajo, in glede na vrste projektov, ki jih izvajajo.

6. SKLEP

6.1. Polja mladinskega dela

Da bi zajeli celotno naravo in področja mladinskega dela v Evropi, je treba najprej poudariti, da pravzaprav ni enotne definicije mladinskega dela v državah Evrope, pa tudi ne znotraj posameznih držav. Mladinsko delo je izraz, ki se je oblikoval preko različnih tradicij in različnih pravnih in administrativnih okvirjev in se uporablja za opis širokega spektra aktivnosti. (The Socioeconomic scope of Youth Work in Europe)

Avstrija	Mladinsko delo je izvenšolsko mladinsko delo s poudarkom na prostočasnih aktivnostih in preventivi.
Estonija	Mladinsko delo so aktivnosti mladih, ki jim omogočajo posebne okoliščine, da delujejo izven svoje družine, izobrazbe ali službe.
Grčija	Mladinsko delo je usposabljanje in podpora mlademu človeku za lažji in bolj zdrav prehod v odraslo dobo življenja. So pa tudi prostočasne aktivnosti.
Irska	Mladinsko delo je planiran program usposabljanja, ki je pripravljen z namenom, da pomaga in krepi osebni in socialni razvoj mladega, ki se razvija preko prostovoljne participacije, aktivnosti pa so hkrati komplementarne s formalno akademsko izobrazbo ali poklicnim izobraževanjem.
Italija	Mladinsko delo so pobude, ki mladim omogočajo hitrejšo in boljšo konkurenco na trgu delovne sile.
Nemčija	Mladinsko delo mladim daje podporo za njihov razvoj tako, da jim omogoča samorealizacijo, spodbuja socialno odgovornost in sodelovanje mladih preko njihovih interesov.
Nizozemska	Mladinsko delo je skupek podpornih storitev in široke prostočasno orientirane aktivnosti.
Norveška	Mladinsko delo pomeni mladim ponuditi zanimiv in smiseln prosti čas, priložnosti za osebni razvoj preko sodelovanja in socialno interakcijo.
Romunija	Mladinsko delo so kakršnekoli organizirane aktivnosti, ki izboljšajo potreben položaj za socialni in profesionalni razvoj mladih glede na njihove potrebe in želje.
Slovenija	Pomeni načrtovan program (zlasti izkustvenega) neformalnega izobraževanja, ki je zasnovan z namenom, da (v sodelovanju z drugimi mladimi) pospešuje osebni in socialni razvoj mlade osebe, njeno integracijo v družbo skozi njeno prostovoljno sodelovanje in je komplementarno formalnemu izobraževanju in usposabljanju.
Španija	Aktivnosti za mlade in z mladimi, ki so socialne, kulturne, izobraževalne ali politične narave.

Slika 31: Definicije mladinske politike

Slovenska definicija se sklada z irsko definicijo, medtem ko nekatere druge države mladinsko delo jemljejo bistveno drugače. Dejstvo je, da mladinsko delo mladim omogoča, da oblikujejo svojo lastno prihodnost. Je širok izraz, ki pokriva velik obseg različnih aktivnosti socialne, kulturne, izobraževalne ali politične narave, pa tudi šport in podporo za mladega človeka. Mladinsko delo mladim omogoča druženje in možnost, da razvijejo ves svoj potencial in izoblikujejo svoje življenje.

Polja mladinskega dela:

- a) Obšolske aktivnosti, ki omogočajo dodatno izvenšolsko izobraževanje (neformalno in priložnostno učenje), kot so izkustveno učenje, kultura, civilna družba, preventiva, vrednote.
- b) Mednarodno mladinsko delo, ki omogoča usmerjene in vodene dejavnosti mladih, kjer se učijo medkulturnega dialoga.
- c) Odprto mladinsko delo, ki govori o konkretnem mladinskem prostoru, ki spodbuja socialne in učne naloge.
- d) Participacija in vrstniško učenje, ki predstavlja pravico, možnost, prostor, vire, priložnost in podporo pri odločanju in vključevanju v aktivnosti, ki spodbujajo k izgradnji boljše družbe.
- e) Preventiva pred socialno izključenostjo pomeni aktivnosti za vključevanje mladih z manj priložnostmi in posebnimi potrebami.
- f) Rekreativna je igra, šport, zabava, kultura in druge prostočasne dejavnosti, ki spodbujajo koristno preživljanje prostega časa in omogočajo socializacijo.
- g) Mladinsko svetovanje nagovarja mlade s konkretnimi odgovori na vprašanja in probleme, ki zanimajo mlade.
- h) Informiranje mladih omogoča posebne informacijske centre, kjer so informacije dosegljive vsem in to v obliki, ki ustreza vsem mladim.
- i) Športno udejstvovanje pomeni sodelovanje, priložnost za učenje, zdravje.

Ta polja mladinskega dela so se razvila po celotni Evropi. Nekatera polja so tudi pri nas zelo razvita, druga manj. Pri nas kljub naporom programa Mladi v akciji, ki spodbuja programe za mlade z manj priložnostmi, preventiva pred socialno izključenostjo ni zelo transparentna. Nekateri organizacije so bolj, druge manj izrazito usmerjene v prav določeno mladinsko polje, kot recimo informiranje mladih (MISS), šport (različna športna društva, zavodi ali taborniki) ali mednarodno mladinsko delo (Voluntariat), čeprav se večina mladinskih centrov v Sloveniji odloča za sintezo treh ali štirih polj.

6.2. Mladinska politika

URSM (2005) mladinsko politiko opredeljuje kot »sistem ukrepov v korist (hitre in učinkovite) integracije mlade populacije v družbo«. Pri nas ta sistem ukrepov šele dobiva pravo podobo in nedvomno se bo nenehno spreminjal in prilagajal spremembam v družbi in posledično na mladinskem področju, potrebno pa je, da temelji na dobri analizi lokalnega in nacionalnega nivoja kot tudi odnosov med njima.

Nesmiselno je namreč kopirati sisteme drugih držav, saj smo lahko videli zgoraj, kako različne so definicije mladinskega dela, kaj šele izvedba in politični sistem znotraj države. Naša mladinska politika mora temeljiti na obstoječem stanju in si zastaviti neko dolgoročno strategijo, za katero si bomo prizadevali.

V ospredju naj bo zadovoljen in okrepljen mlad posameznik. In izhajajoč iz tega stališča, je treba poudariti, da mladim ni dovolj le izobraževanje in zabava. Mladinsko delo ni več zgolj neformalno izobraževanje in prostočasna aktivnost, temveč posega tudi na področja zaposlitve, formalnega izobraževanja, zdravja, stanovanja, kulture in sociale (Kuhar). Čas mladosti je sicer rezerviran za učenje, pa naj bo to formalno ali neformalno, hkrati pa mora biti tudi poskusno sodelovanje v sferah izven učenja, kjer se bodo mladi preko principa »learning-by-doing« naučili in se pripravili za življenje aktivnega državljana.

Mladina je multidisciplinarna, saj so področja učenja mnoga (Kuhar). Mladinska politika bi zato morala imeti multidisciplinarni pristop, saj so mladi kategorija, ki v svojem principu ne more biti ločena od drugih področij.

Urad Republike Slovenije za mladino (2005) mladinsko politiko deli na horizontalno in vertikalno: »V horizontalno raven spadajo ukrepi, ki so sicer sestavni del drugih (področnih) politik, vendar želi družba (država) s posebnimi ukrepi za mladino še posebej zagotoviti spodbujevalne okoliščine za lažjo integracijo mladih v družbo (stanovanjska politika, politika zaposlovanja itd.). V vertikalno raven (pa) spadajo ukrepi, ki so prvenstveno lastni prostoru mladine in ki so namenjeni spodbujanju vključevanja mladih v mladinsko delo, zagotavljanju pogojev za izvajanje mladinskega dela ter izdelavi in oblikovanju osnov za določanje ciljev in ukrepov na področju mladinske politike, vključno z različnimi oblikami vključevanja mladih v oblikovanje ukrepov mladinske politike.« (Pinosa)

■ 6.3. Elementi oziroma indikatorji mladinske politike

The European Youth Forum je v svojem elaboratu predstavil elemente mladinske politike, ki bi jih morala imeti vsaka država, ki razvija mladinsko politiko na nacionalnem nivoju. Izhajajoč iz izhodišča, da so mladi vir in ne problem, si oglejmo predstavljene elemente, ki naj veljajo za pripravo tako lokalne kot tudi nacionalne strategije:

1. Potrebno je, da oblasti in odločevalci spodbujajo aktivni učni proces in vseživljenjsko učenje mladih preko mladinskih pobud, klubov, nevladnih organizacij. Pomembno je tudi, da podpirajo in spodbujajo razvoj nevladnih organizacij, ki krepijo aktivno participacijo mladih in vodijo k aktivni participaciji državljanov.

Nedvomno se na lokalnem področju spodbuja ravno ta učni proces, čeprav velikokrat obstaja nevarnost, da so mladi zgolj uporabniki nekih ponudb, ne dajejo pa tudi pobud zanje in zatorej ne kreirajo lastnega učnega procesa. Nevarnost je namreč ta, da bi mladinske organizacije ne postale zgolj porabniki denarja.

2. Treba je spodbujati razvoj dobrih trenerjev v mladinskem sektorju, da lahko ti dvigujejo zavest o različnih temah.

Nekatere organizacije se tega nedvomno dobro zavedajo in svoje kadre dobro pripravljajo, vendar ravno nepriznavanje pomembnosti mladinskega dela prinaša nenehno beg možganov s področja, ne zgolj iz mest, nenehno uvajanje novih kadrov in nezmožnost zagotavljanja kontinuitete. Poleg tega na nacionalnem nivoju še vedno ni urejen in priznan poklic mladinski delavec.

3. Imeti je treba mladinsko zakonodajo, ki bo odgovorila na druge dimenzije in pristope mladinske politike ter na ta način umestila mladino v politično in družbeno področje.

O tem govorijo analizirane strategije posameznih občin. Dejstvo pa je, da velika večina občin take strategije ne premore in je niti ne namerava razviti. In spet smo pri nevarnosti mladinske organizacije, ki bo pripravljala aktivnosti zgolj sebi v namen, ker ni vzvoda, ki bi zahteval sodelovanje mladih.

4. Potreben je poseben proračun za mlade, ki bo omogočal promocijo in izvajanje trajnostnega mladinskega dela.

Že ideja o posebni mladinski postavki v občini zaradi spremljanja porabe bi bila v prvem koraku zadovoljiva.

5. Nujno je informiranje mladih, torej takšno informiranje, da bo zagotavljalo transparentnost vladne politike do mladih, ter informiranje o različnih možnostih mladih.

Izkoristiti je treba vse kanale, ki se jih poslužujejo mladi, da informacije pridejo do največjega možnega števila mladih, vsekakor pa se je izkazalo, da so eden izmed dobrih mehanizmov informiranja tudi prikazi primerov dobrih praks.

6. Vzpostaviti je treba večnivojsko politiko, ki bo omogočala, da se o mladih govori v vseh sektorjih – tako na nacionalnem kot tudi na lokalnem nivoju.

Mladina je namreč večdisciplinarna in potrebuje večdisciplinarni pristop.

7. Potrebujemo mladinske raziskave, ki naj politiki koristijo kot izhodišča za nadaljnje delo. Politika naj temelji na raziskavah o mladih, ne na sklepanjih in predvidevanjih.
8. Nujno je treba spodbujati vključenost mladih in promovirati aktivno sodelovanje in vključevanje mladih v družbo preko zvez in združenj društev in drugih organizacij.

Mladim vse prepogosto očitamo neaktivnost, slabo samoiniciativnost, celo apatičnost in očitno je treba to miselnost še spremeniti. In prav z vključevanjem v organizacije mladi postopoma pridobivajo kompetence in z njimi odgovornosti.

9. Spodbujati je treba inovativnost mladih in uporabiti kreativnost mladih za reševanje problemov.

Mladi so vir. So vir idej, vir neomejenih možnosti in vir neindoktriniranega razmišljanja.

10. Treba je imeti vzpostavljeno posvetovalno telo, ki bo vplivalo na vlado o temi mladinske politike.

Ob predpostavki, da to posvetovalno telo zagovarja in nagovarja potrebe vseh mladih.

Ti elementi so lahko implementirani na lokalnem ali pa nacionalnem nivoju, pomembno je le, da se vanj zajame mlade, da se vse dela z mladimi in ne zgolj za mlade.

6.4. Priporočila

Sledeč zgornjim indikatorjem, v spodnjem poglavju predstavljamo nekaj priporočil, ki so se izoblikovala skozi to nalogo.

6.4.1. Povezanost lokalno – nacionalno

Kot je bilo napisano že v zgornjih poglavjih, je treba razmisliti in ponovno postaviti sistem organiziranosti mladinskih organizacij in organizacij za mlade, ki prehaja iz lokalnega na nacionalni nivo.

6.4.2. Zastopanost interesov vseh mladih

V nacionalnih mladinskih organizacijah so zastopani zgolj mladi, katerih usmeritev je izrazito interesna (taborniki, turizem, podeželska mladina in študentje), nazorska (krščanska) ali pa politična (podmladki). Na nacionalnem nivoju tako ni nikjer neorganizirane mladine, športnih mladinskih društev, nešolajoče mladine in drugih, ki so že končali šolanje, pa sicer zaradi brezposelnosti niso obravnavani kot aktivno prebivalstvo. Ker ni predstavnikov teh skupin mladih, bi bilo treba razmisliti o dodatnih mehanizmih, preko katerih bodo interesi teh mladih zastopani na nacionalnem nivoju.

6.4.3. Povezava mladinskih svetov lokalnih skupnosti z Mladinskim svetom Slovenije

Prav tako bi bilo smiselno povezati mladinske svete lokalnih skupnosti z Mladinskim svetom Slovenije, da se na ta način zagotovi zastopanost in gotovo posredovanje informacij, izzivov, predlogov in priporočil iz lokalne sfere na nacionalno, za potrebe kreiranja programov za mlade. Mlade se namreč prepogosto smatra kot uporabnike programov in se jim ne daje priložnosti sodelovanja niti preko zagovornikov mladih samih.

6.4.4. Mladinski center kot nosilec politike mladih

Raziskava je pokazala, da številne občine področje mladine predajo v roke javnim zavodom, ki se izključno ali pa v sodelovanju s sorodnimi temami (turizem, šport,

kultura ali izobraževanje) ukvarjajo s programom za mlade, kreiranjem delovnih strategij, informiranjem, usposabljanjem, razvojem in drugim, vidijo pa jih tudi kot zagovornika mladine. Glede na skokovit porast ustanavljanja mladinskih centrov (leta 2005 je bilo 44 mladinskih centrov, leta 2009 že 57) je pričakovati, da se bo ta trend nadaljeval. V naši raziskavi se je namreč pokazalo, da občine ne samo razmišljajo o ustanovitvi javnih zavodov – mladinskih centrov, temveč jih je precej tudi tik pred odprtjem.

Na mnogo vprašanj v okviru ankete so nas namreč naslovili že na obstoječe mladinske centre z obrazložitvijo, da je to v delovnih nalogah javnega zavoda in ne v pristojnosti občine. Številne občine namreč menijo, da so z ustanovitvijo javnega zavoda, zaposlitvijo strokovnjaka za mladinsko področje, delno primerno infrastrukturo in sofinanciranjem mladinskega programa za mladino v njihovi občini naredile vse, kar je v njihovi moči, in da so z vzpostavitvijo te strukture pridobili edinega legitimnega sogovornika na temo mladih. Od javnih zavodov se pričakuje, da bodo pridobivali mnenja mladih, jih spodbujali k aktivni participaciji in na podlagi njihovih potreb in želja pripravljali ustrezno lokalno politiko.

In prav zaradi porasta te strukture in odnosa občin do mladinskih centrov je treba spremeniti odnos do mladinskih centrov tudi na nacionalni ravni. Res je, da so nekatere mestne občine ubrale drugačno pot kreiranja lokalne politike, ampak tovrstno zagotavljanje strategije je pričakovati od večjih in razvitejših občin, medtem ko od manjših občin ne gre pričakovati sprememb v bližnji prihodnosti. Odnos do mladinskih centrov, ki so javni zavodi ali pa pooblaščenici od občin za izvajanje mladinskega dela, je treba spremeniti in jim tudi na nacionalni ravni dodeliti drugačen položaja od tega, ki ga imajo zdaj. Hkrati to dokazuje, da je treba vlagati v informiranje in predstavljanje mladinskega dela in mladinske politike nosilcem lokalne oblasti ter tako posledično spreminjanje takšnega načina razmišljanja.

■ 6.4.5. Poročanje in redefinicija kazalnikov uspešnosti

V poročilu The Socio-economic Scope of Youth Work in Europe je zapisano, da države načeloma ne izvajajo rednega poročanja o mladinskem delu (str. 32). Tudi pri nas je poročanje mladinskih organizacij in organizacij za delo z mladimi zamejeno v okvir zaključnih poročil, ki je obvezen del razpisov in pozivov, poročanje nacionalnih organizacij pa je omejeno zgolj na poslovanje, ne pa toliko na učinke. Prav zato je diagram, ki ga vidite spodaj, pri nas na nacionalni ravni težko sledljiv.

Slika 32: Od vložka do dolgoročnega vpliva

Dolgoročnega vpliva se na nacionalnem nivoju ne spremlja tako, da bi se dalo primerjati izsledke različnih lokalnih organizacij. Kot kazalnik je v zaključnem poročilu javnega poziva URSM navedeno število dni aktivnosti in število aktivnih mladih. Oboje pa je pri nekaterih aktivnostih zelo težko realno oceniti ali spremljati. Drugih kazalnikov uspešnosti, razen finančnih, pa ni. Ministrstva imajo svoje kazalnike, program Mladi v akciji, ki se ga mladinske organizacije najbolj poslužujejo, pa spet svoje.

Kot razloge, zakaj tudi v preostalih delih Evrope ni poročil, so v poročilu The Socio-economic Scope of Youth Work in Europe navedli:

POLITIČNI VPLIV:

- ni politične potrebe oziroma zahteve po poročanju, ker mladinsko delo ni prioriteta in pogosto tudi ni priznано kot poklic,
- odgovornosti za mladino so razmetane po različnih ministrstvih,
- mladina in mladinsko delo je stvar lokalnega nivoja in je tam tudi financirano.

FINANČNI VPLIV: registrirani so zgolj javno financirani programi, ker pač morajo biti nadzorovani.

KULTURNI VPLIV: prostovoljstvo nima strukture.

PROFESIONALNI VPLIV: koncept mladinskega dela je preširok in manjkajo skupni indikatorji.

Pri nas lahko opišemo podoben položaj. Splošno velja, da mladinsko delo ni prepoznano kot pomembno področje. Da bi imeli pravilno poročanje, potrebujemo konkretna sredstva, da postavimo sistem poročanja, saj lahko v tem trenutku primerjamo zgolj podatke med posameznimi področji, pa naj bodo to vsebinski ali finančni podatki. Ni tradicije spremljanja in dokumentiranja mladinskega dela, težava pa je tudi, da ni pravih kazalnikov uspešnosti, saj so aktivni mladi presplošen indikator.

Nujno je treba poenotiti poročila, da lahko govorimo o spremljanju učinkov in da lahko ocenimo dolgoročni vpliv nekih aktivnosti, potrebna pa je tudi redefinicija kazalnikov uspešnosti.

■ 6.4.6. Regionalni mladinski centri

Glede na velikost občin, različnega dojemljanja mladinskih centrov, različnega mladinskega političnega sistema v posameznih občinah bi bilo smiselno razmišljati o ustanovitvi regijskih mladinskih centrov. Če smo ugotovili, da naj bi bilo ukvarjanje z mladinskim področjem v prvi vrsti stvar posamezne občine in s tem posledično tudi njihovega financiranja, bi bilo treba za potrebe razvoja nacionalne politike ustanoviti ali podeliti status regionalnih mladinskih centrov, ki bi skrbeli za enakomeren razvoj občinske mladinske politike in podpore mladim v celotni regiji.

Ti regionalni mladinski centri bi bili delno odvisni od lokalne podpore, bili pa bi osnova nacionalnega programa in posledično financirani s strani URSM. To bi pomenilo sicer večje financiranje, pa tudi bistveno večje odgovornosti. Z izgradnjo mladinskih centrov s prenočitvenimi kapacitetami se sicer že vnaprej kažejo nosilci regionalne mladinske politike, vendar pa ti niso primerno razpršeni po celotnem slovenskem prostoru in ne bi zagotavljali učinkovite regionalne zastopanosti. Treba bi bilo pripraviti konkretne predloge in dobro razmisliti o možnosti statusa regionalnega mladinskega centra.

VIRI

1. Cepin, M. Mladinsko delo kot instrument mladinskih politik. Ljubljana, www.mladinski-delavec.si, 2009.
2. Denstad, F. Y. Youth Policy Manual: How to develop a national youth strategy. Council of Europe Publishing. 2009. ISBN 978-92-871-6576-3.
3. Fištravec, A. Ocena potencialov za mreženje mladinskih organizacij za izvedbo projektov, ki jih bodo izvajale mreže v okviru ESS projekta »Razvijanje socialnih, državljskih in kulturnih kompetenc 2009–2012«. Urad Republike Slovenije za mladino, 2009.
4. Gril, A. Družbene predstave organizirane mladine. Ljubljana, Pedagoški inštitut, 2007. ISBN 978-961-6086-45-5.
5. Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik e.V.. The Socio-economic Scope of Youth Work in Europe, Final Report. 2004. Frankfurt.
6. Knez, U. Mladinski centri – zavod ali društvo?: Primerjava Mladinskega centra Celje in Mladinskega centra ŠMOCL Laško. Ljubljana, Fakulteta za družbene vede, 2005.
7. Kuhar, M. Strateške usmeritve na področju dela z mladimi. Končno raziskovalno poročilo. Ljubljana, Inštitut za družbene vede, 2007.
8. Lauritzen, P.: 11 Indicators of a (national) youth Policy (online). 2001. (citirano 20. 10. 2010). Dostopno na naslovu: www.youthforum.org!.
9. Mestna občina Maribor (2008). Odlok o mladinskem delu v Mestni občini Maribor.
10. Mestna občina Velenje (2006). Odlok o mladinskem delu v Mestni občini Velenje. UPB – 1, Uradni vestnik MO Velenje, št. 15/2006.
11. Mladinski svet Velenje, Mladinski center Velenje (2010). Strategija za mlade Mestne občine Velenje: Mladi v korak s časom 2010–2015. Velenje.
12. Občina Sežana (2009). Odlok o mladinskem delu v Občini Sežana.
13. Razvojna Agencija Kozjansko v sodelovanju z mladimi občine Šentjur (2008). Program mladinskega dela Občine Šentjur 2008–2013 z akcijskim načrtom 2008–2010. Šentjur.

14. Ule. M. Predah za študentsko mladino. Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino, 1996. Zbirka Juventa. ISBN 86-7759-403-5.
15. Ule, M. in drugi. Mladina 2000: slovenska mladina na prehodu v tretje tisočletje. Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Urad Republike Slovenije za mladino, 2002. Zbirka Juventa. ISBN 961-220-037-8.
16. Urad RS za mladino. Predlog zakona o javnem interesu v mladinskem sektorju. Ljubljana.
17. Urad RS za mladino (2005). Strategija Urada RS za mladino na področju mladinske politike do leta 2010. Ljubljana.
18. Urad za kulturo in mladino Mestne občine Maribor, Komisija za mladinska vprašanja Mestne občine Maribor (2010). Lokalni program mladih v Mestni občini Maribor za obdobje 2010–2012. Maribor.

www.mreza-mama.si

www.mreza-mama.si

